

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií

Lucie Landová

Bakalářská práce

Prezentace regionu v muzeu
(na příkladu Krkonošského muzea
ve Vrchlabí)

Vedoucí práce: PhDr. Blanka Soukupová, CSc.
Praha, 2008

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 20. 6. 2008

.....

podpis

Své poděkování bych ráda vyjádřila především vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Blance Soukupové, CSc. za její cenné nápady, rady, připomínky a metodické vedení. Neskonalou vděčnost si ale zasluhuje zejména její obdivuhodná ochota a trpělivost, kterou má se svými studenty a která mi byla velkou motivací a podporou.

OBSAH

1. Výzkum, cíl, vzorek, metody.....	5
2. Historický vývoj Krkonoš a města Vrchlabí ve světle odborné literatury.....	10
3. Vývoj muzeí a muzejnictví v českých zemích v kontextu vývoje světového.....	28
4. Expozice Krkonošského muzea ve Vrchlabí.....	42
4.1 Expozice nacházející se v prostorách augustiniánského kláštera.....	42
4.2 Expozice nacházející se v prostorách štitových domů.....	46
5. Sociálně demografický profil návštěvníka Krkonošského muzea ve Vrchlabí.....	48
5.1 Předpoklady návštěvnosti a propagace Krkonošského muzea ve Vrchlabí.....	48
5.2 Sociálně –demografický profil návštěvníka.....	48
6. Motivace návštěvníka krkonošského muzea ve Vrchlabí a preference muzejních exponátů.....	51
6.1 Deklarované důvody návštěvy muzea.....	51
6.2 Percepce muzea a preference muzejních exponátů.....	52
6.3 Deklarace významu muzeí v současné době a potřeby ochrany přírody.....	53
7. Reflexe muzea z pozice zaměstnanců.....	55
8. Závěr.....	58
9. Seznam použité literatury a internetových zdrojů.....	61
9.1 Seznam použité literatury.....	61
9.2 Seznam internetových zdrojů.....	64
10. Seznam příloh.....	65

Výzkum, cíl, vzorek, metody

Cílem mé práce bylo přiblížit způsob prezentace určitého regionu v muzeu dnešní doby, a to na konkrétním příkladu postmoderního historického, etnografického a přírodovědného muzea s moderní ekologickou expozicí – Krkonošského muzea ve Vrchlabí. V rámci tohoto výzkumu jsem se snažila zrekonstruovat částečný názorový profil návštěvníka Krkonošského muzea, který by ilustroval jeho názor na obsah a způsob ztvárnění muzejních expozic. Dále jsem se pokusila sestavit socio-demografický profil návštěvníka tohoto konkrétního muzea v časovém období let 2005-07. Smyslem mé práce bylo přispět k objasnění aktuální otázky subjektivně prožívaného významu muzeí postmoderním člověkem právě na příkladu Krkonošského muzea ve Vrchlabí. Mou snahou bylo též zjistit, jak vidí význam muzeí pro postmoderní společnost zaměstnanci a vedení Krkonošského muzea. Jejich pohledy jsem se následně snažila konfrontovat s pohledem návštěvníků.

Můj cíl byl aktuální zejména z toho důvodu, že problematika týkající se muzeí a jejich funkce je dnes často diskutována odborníky po celém světě¹. Zároveň k aktualitě mého výzkumu přispěl fakt, že ekologická muzea či ekologické expozice jsou novým trendem v muzejnictví, který se u nás začíná objevovat v osmdesátých letech 20. století, ovšem jako jejich určitý předstupeň se dají považovat muzea v přírodě, která jsou u nás zakládána již od 20. let 20. století². Aktuálnost výzkumu podtrhuje rovněž to, že Krkonošské muzeum představuje moderní ekologický způsob ztvárnění expozic, což znamená, že expozice představují určitý funkční celek zobrazující jednotlivé části v souvislostech³ - v tomto případě se jedná o komplexní zobrazení a představení krkonošského regionu. Propojení ekologické expozice s ekologickým ztvárněním muzejních sbírek je způsobem, jak probouzet v člověku zájem nejen o region, ale i o celou přírodu a její ochranu, jejíž potřeba je dnes odborníky stále více zdůrazňována⁴.

¹ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992.

ŽALMAN, Jiří. *Má hlava je muzeum aneb Dupání lehkou nohou v muzeologii*. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2004.

BENEŠ, Josef. *Muzejní prezentace*. Knižnice Muzejní práce, svazek 19. Praha: Národní muzeum, 1997.

ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I.*, Praha: SPN, 1979.

² LANGER, Jiří. *Atlas památek. Evropská muzea v přírodě*. Praha: Baset, 2002.

³ BENEŠ, Josef. *Muzejní prezentace*. Knižnice Muzejní práce, svazek 19. Praha: Národní muzeum, 1997, s. 354.

⁴ MOLDAN, Bedřich. *Příroda a civilizace. Životní prostředí a rozvoj lidské civilizace*. Praha: SPN, 1997.

KELLER, Jan. *Až na dno blahobytu*. Praha: EarthSave, 2005.

a další

Můj výzkum pak chce ukázat, jaký má takovýto druh expozice a takovýto způsob jejího ztvárnění ohlas u současných návštěvníků.

Pro naplnění svých cílů jsem tedy zvolila Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Kritériem výběru byla zejména jednoznačná spjatost muzea s určitým regionem. Toto muzeum má navíc dlouhou tradici- bylo založeno již roku 1883 jako muzeum Rakouského krkonošského spolku a jeho základ tvořila knihovna, založená roku 1881⁵. Za první republiky muzeum přešlo pod správu města, v roce 1946 se stalo muzeem okresním. Expozice muzea byly ve svých počátcích věnovány zejména národopisu, postupně pak vznikaly expozice věnované cechům a řemeslům, uměleckému průmyslu, tkalcovství, horské službě a turistice, dějinám dělnického hnutí a KSČ. V roce 1960 muzeum přešlo pod městský národní výbor. Roku 1966 vzniká expozice Krkonošského národního parku⁶ a o rok později muzeum převzala Správa KRNAP⁷ a muzeum bylo kompletně zrekonstruováno podle nejmodernějších trendů současného muzejnictví. Vznikla zde expozice Člověk a hory, pojednávající o vývoji osídlování hor člověkem, a ekologická expozice Kámen a život, která je výjimečná nejen tím, že byla jednou z prvních moderně ztvárněných expozic u nás, ale také svým zaměřením na ekologické systémy Krkonoš a prezentaci živé přírody.

V muzeu jsem vedla rozhovory s celkem 30 návštěvníky, z nichž bylo 10 mužů, 13 žen a 7 dětí. Z deseti mužů bylo 5 vysokoškoláků, 3 středoškoláci a dva z nich mi informace o úrovni jejich dosaženého vzdělání neposkytli. Z těchto deseti mužů bylo 7 turistů a 3 rodáci z blízkého okolí. Ze vzorku třinácti žen byly 4 vysokoškolačky, 6 středoškolaček, 1 žena s vyučením a u dvou z nich se mi informace nepodařilo získat. Z žen bylo 9 turistek a 4 místní. Z celkového počtu informátorů bylo 7 dětí mladších patnácti let, 8 mladých lidí do třiceti let, 11 osob středního věku do padesáti let a 4 osoby starší padesáti let. Můj vzorek byl uzavřený a účelový, jelikož jsem rozhovory prováděla v určité dny, a to mimo sezónu v listopadu 2005, v zimní sezóně v únoru 2006 a posléze v letní sezóně v srpnu 2006, převážně o víkendech, ale i o všedních dnech. Jako respondenty jsem se snažila získat všechny česky hovořící návštěvníky muzea, kteří se v ony dny nacházeli v muzeu, což se mi až na tři výjimky podařilo (dva muži a jedno dítě nechtěli na mé otázky odpovídat). Okruh svých informátorů jsem ještě rozšířila o zaměstnance Krkonošského muzea, s nimiž jsem prováděla rozhovory

⁵ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, str. 236.

⁶ LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 3.

⁷ LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 4.

v srpnu roku 2006. Mezi zaměstnanci bylo 6 žen, 3 z nich s vysokoškolským vzděláním, 3 se středoškolským. 4 zaměstnankyně byly věkově v rozmezí 30-40 let, 2 ženy byly starší padesáti let.

Hlavní metodou mé práce tedy byly rozhovory, a to přímé řízené rozhovory s otevřenými otázkami. Tento typ rozhovorů jsem použila z několika důvodů. Za prvé, proces získávání dat pomocí strukturovaných rozhovorů měl plynulejší průběh, přitom však měl respondent stále určitou volnost, jelikož pole možných odpovědí nebylo předem nikterak vymezeno. Mohla jsem rovněž v případě nutnosti přezkoušet, zda respondent otázkám porozuměl. Respondentovi jsem mohla pomocí tohoto typu rozhovorů poskytnout prostor pro vyjvení jeho subjektivních pohledů a názorů⁸. Tento druh rozhovoru jsem zvolila rovněž z toho důvodu, že délka jeho trvání nebyla nijak vyčerpávající a respondenta příliš neomezovala, jelikož rozhovor trval zhruba 7 minut. Bylo však třeba pečlivě zvážit pořadí otázek a způsob jejich formulace, aby byly pro respondenta jasné a pochopitelné.

Baterie mých otázek pro návštěvníky obsahovala 14 základních dotazů. Při jejich koncipování jsem se přidržela metodických pokynů zejména Jana Hendla, odborníka na metodologii věd, anglického sociologa Davida Silvermana a sociologa a metodologa Miroslava Dismana⁹. Neexistují žádná fixní pravidla pro řazení otázek při organizaci interview, obecně ovšem existují určité návrhy¹⁰- začínala jsem tedy s otázkami, které se týkají neproblémových skutečností, jež dotazované povzbuzují hovořit popisně. Můj první dotaz směřoval k respondentovým kritériím výběru konkrétního muzea, dále k prostředkům, s jejichž pomocí se o muzeu dozvěděl a o jeho plánech týkajících se návštěvy jiných kulturních akcí či institucí. V další fázi rozhovoru se snažime získat informace o interpretacích, názorech a pocitech. Kladla jsem tedy otázky, pomocí nichž jsem chtěla rekonstruovat preference výběru určitého exponátu a motivace, které tento výběr předurčily. Dále jsem zjišťovala názor návštěvníka na kvalitu muzejního zpracování expozic a na přesnost a celistvost muzejního zobrazení Krkonoš. Další otázky se týkaly preferencí určitého konkrétního druhu exempláře či působivosti ztvárnění expozic a názoru návštěvníka na význam muzeí pro současnou postmoderní

⁸ HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999, s.100.

⁹ HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999.

SILVERMAN, David. *Ako robiť kvalitatívny výskum. Praktická príručka*. Bratislava: Ikar, 2005.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2002.

¹⁰ řídila jsem se především radami Hendlovými- viz HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999, s. 105-110.

společnost. Rovněž jsem se tázala na asociace symbolu Krkonoš a na jeho přítomnost v Krkonošském muzeu. Jádro otázek končilo dotazy na žádoucí směr vývoje krkonošské oblasti, jenž by měl podporovat spíše rozvoj turistického ruchu či ochranu přírodního bohatství regionu.

Respondenty jsem nejprve pomocí instruktáže informovala, z jakého důvodu, za jakým účelem a jakým způsobem bude rozhovor probíhat a rovněž jsem se zeptala, zda si mohu jejich odpovědi nahrávat na diktafon. Též jsem je upozornila, že výzkum je zcela anonymní. Instruktáž byla poměrně krátká, trvala zhruba dvě minuty. Reakce na dotazování byly často rozpačité, ale vcelku vstřícné. Pouze u jednoho zaměstnance Krkonošského muzea jsem se setkala s odmítnutím nahrávání rozhovoru na diktafon, jehož deklarovaným důvodem byla stydlivost respondentky.

Rozhovory jsem tedy vedla rovněž s vedením a řadovými zaměstnanci Krkonošského muzea. Mým cílem bylo zjistit, jak muzejní pracovníci deklarují význam Krkonošského muzea pro jeho postmoderního návštěvníka a co dle jejich názoru Krkonošské muzeum návštěvníkům nabízí. Rovněž jsem chtěla zjistit, zda jsou zaměstnanci Krkonošského muzea v muzeu stabilně, či zda dochází k nějaké výraznější fluktuaci. V případě zaměstnanců byla samozřejmě baterie otázek odlišná, některé otázky po kvalifikaci či problémech a fungování muzea mohly být poněkud citlivé. Mé dotazy směřovaly na délku jejich působnosti v Krkonošském muzeu, jejich názor na význam Krkonošského muzea pro jeho návštěvníky a pro společnost, která expozice či výstava zaznamenala největší ohlas u veřejnosti a kterou preferují zaměstnanci, zda se dá říct, že muzeum navštěvuje nějaká typická věková či sociální skupina, dále jaké měsíce v roce jsou nejvytíženější, v čem spatřují problémy muzea a v čem je naopak muzeum úspěšné. Rovněž jsem se informátorů z řad zaměstnanců tázala, zda se fungování muzea dnes a před rokem 89 nějakým způsobem liší. Vedení jsem též kladla otázku po hlavní myšlence Krkonošského muzea, zda jsou některé výstavy putovní, jaké výstavy již v muzeu pořádali a jaké se ještě do budoucna chystají a zda si muzeum dělá statistiku návštěvnosti. V neposlední řadě jsem se zajímala o dotování muzea, jakou část nákladů pokryje vstupné a jaký je roční rozpočet muzea.

Metodu přímých řízených rozhovorů jsem z důvodu získání nových informací a ověření dat poskytnutých informátory spojila s metodou přímého zúčastněného pozorování. Jako návštěvník jsem se přímo účastnila na dění v muzeu a mohla tedy pozorovat a zaznamenávat, o jaké exempláře či o jaké formy ztvárnění jeví účastníci největší zájem, jaké jsou jejich reakce na konkrétní exponáty a na celkové ztvárnění expozice, jaké typy lidí, v jakou denní dobu a v jaké dny muzeum navštěvují a jaké je

jejich chování, a rovněž kdy a za jakých okolností je návštěvnost muzea nejvyšší. Nevýhodou participantního pozorování je, jako ostatně u kvalitativního výzkumu vůbec, že nejde plně standardizovat¹¹. Rovněž nepředepisuje žádnou specifickou metodu zaznamenávání informací. Observační poznámky se těžko zpracovávají a jsou subjektivní, nelze je podrobit kontrole. Přesto mi zúčastněné pozorování poskytlo komplexnější obraz situace a bylo tudíž vhodným doplňkem interview.

Jako další jsem pro svůj výzkum využila metodu typové analýzy¹². Zde jsem nejprve musela definovat předmět typologie, tedy soubor, který se měl stát předmětem analýzy, a kritéria, podle nichž budu soubor třídit. Tato kritéria musela být čistě kvalitativní, aby nedošlo k záměně s prostým tříděním kvantitativních ukazatelů. Snažila jsem se tedy získat typologii návštěvníků Krkonošského muzea ve Vrchlabí podle jejich socio-demografického a pouze částečně též názorového profilu, což mi mělo umožnit objasnit vztah návštěvníků k muzeím jako institucím na základě jejich vzdělanosti a zároveň motivace k jejich návštěvám, a to pomocí srovnávání dat získaných z rozhovorů provedených ve výše zmíněných časových horizontech.

¹¹ HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999, s. 141.

¹² Viz HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu IV, Metody historikovy práce*. Praha: SPN, 1983, s. 89-98.

Historický vývoj Krkonoš a města Vrchlabí ve světle odborné literatury

Krkonoše jsou izolovaným horským masivem uprostřed nížin a pahorkatin střední Evropy. V minulosti se zde odehrály významné události, které ovlivnily vývoj středoevropské krajiny a přírody¹³. Toto a rozmanitá fauna a flóra sem odedávna přitahovaly významné vědce, díky čemuž se dnes Krkonoše řadí mezi nejlépe prozkoumaná evropská pohoří¹⁴. Krkonoše ale také ovlivňovaly generace malířů, spisovatelů či fotografů. Svérázný život zdejších obyvatel, jejich zvyky, nářečí, písně i pohádky ovlivnily literaturu rozmanitých žánrů. Krkonoše tak představují část kulturního dědictví českého národa.

V celoročním průměru mají Krkonoše drsnější podnebí než ostatní česká pohoří, což podstatně ovlivňovalo a ovlivňuje život lidí i přírodu¹⁵. Krkonoše jsou totiž nejvyšším hercynským pohořím (tzn. prvohorním nevápencovým pohořím). Tvoří přirozený horský val, na který naráží vlhké a studené západní proudění od Atlantského oceánu¹⁶. To se projevuje vysokým množstvím dešťových a sněhových srážek a nízkými teplotami. Příroda Krkonoš je bohatá na druhy rostlin i živočichů, z vyšších rostlin je zde známo přes 1300 druhů, z nichž přibližně 2/3 jsou zde původní, zbylé druhy se do Krkonoš dostaly v průběhu různých etap a využívání pohoří¹⁷. Co se týče fauny, nachází se v Krkonoších nejméně 15 000 druhů bezobratlých (přičemž celková inventura není ještě dokončena) a téměř 60 druhů savců¹⁸.

V době posledního zalednění, tedy asi před 20 000 lety, byly vrcholky Krkonoš pokryty firnovými poli, údolními se plazily ledovce a k severnímu podhůří sahala masa skandinávského ledovce¹⁹. Po vyvrcholení poslední doby ledové ledovce ustupovaly a uvolňovaly místo lesům. Rozsáhlými lesy byly Krkonoše pokryty do příchodu člověka, tedy asi do 10. –13. století²⁰.

¹³ DOSTÁL, Josef. *Krkonoše*. Praha: Orbis, 1954, s. 7.

¹⁴ ŠTURSA, Jan. Příroda Krkonoš. In *Encyclopedia Corcontica. Krajina- příroda- lidé*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2003, s. 20.

¹⁵ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 9.

¹⁶ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 147.

¹⁷ ŠTURSA, Jan. Příroda Krkonoš. In *Encyclopedia Corcontica. Krajina- příroda- lidé*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2003, s. 32.

¹⁸ ŠTURSA, Jan. Příroda Krkonoš. In *Encyclopedia Corcontica. Krajina- příroda- lidé*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2003, s. 36.

¹⁹ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 116.

²⁰ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 12.

Osídlování severních, tedy polských svahů Krkonoš probíhalo hlavně díky odlišnému terénu jinak než osídlování svahů na území naší země- nížina sahající až po svahy hlavního hřebene umožnila proniknutí člověka již v neolitu (4000- 1770 př.n.l.) téměř do Krkonoš, o čemž svědčí nálezy sekyrek a mlatů²¹. Stálé osídlení na české straně se začalo formovat mnohem později, asi v 11. a 12. století. Krkonoše se v této době staly „krajštěm“, tedy strážným územím jako např. Chodsko²². Toto rané osídlení však bylo velmi řídké. Souvislá kolonizace se vytvořila až na přelomu 13. a 14. století²³, zejména díky lennímu systému, kdy král odměňoval půdou věrnost a službu. Noví majitelé osídlovali získanou půdu prostřednictvím lokátorů a předávali ji podle zvláštních smluv za určitou činži kolonistům²⁴. V této době došlo k rozvoji zemědělství a v jeho důsledku i k velkému rozmachu řemesel, což umožnilo člověku zdolávat i horskou přírodu. Zájem o horské oblasti navíc posílila i poměrně silná populační vlna a úbytek surovinových zdrojů ve vnitrozemí. Mezi nejstarší osady patřilo patrně Vrchlabí. Snad již před rokem 1241 zde založili opatovičtí benediktýni vrchlabské probošství²⁵. O trvalém osídlení však můžeme mluvit teprve na sklonku 13. století. Slabší českou kolonizaci dokončila ve 14. století kolonizace německá a teprve od této doby se o Vrchlabí zmiňují písemné prameny, přičemž první zmínka se váže k 22. 1. 1359. Většina kolonistů na obou stranách Krkonoš přicházela z Německa. Němci se záhy zmocňovali vedení některých slovanských osad a záhy tvořili většinové obyvatelstvo, což byl i případ Vrchlabí (viz výše). Vznikly tím předpoklady k dlouhému odcizení německých a slovanských národů²⁶.

Na území Vrchlabí se nalézala tvrz, sídlo šlechty Vrchlabských z Vrchlabí. První písemně doložený pán (polovina 14. století) se jmenoval Hašek z Vrchlabí²⁷. Jeho rod zde sídlil až do roku 1502, kdy Jan z Vrchlabí prodal svůj majetek Janu a Hynkovi Kordulům ze Sloupna. Dcera Jana Korduly přinesla Vrchlabí jako věno do manželství s Janem Tetaurem z Tetova, který vymanil roku 1525 Vrchlabí z lenní závislosti a učinil z něho dědičné panství. Roku 1533 koupil Vrchlabí Kryštof Gendorf z Gendorfu²⁸, který je jednou z nejvýznamnějších postav historie Krkonoš. Narodil se 5. 8. 1497 v západních Korutanech²⁹. Získal výjimečně odborné znalosti v oboru hornictví a jako

²¹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 17.

²² LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 4.

²³ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 4.

²⁴ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 16.

²⁵ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 397.

²⁶ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 19.

²⁷ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 5.

²⁸ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s.402.

²⁹ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 7.

třiatvacetiletý se rozhodl odjet do Krkonoš, neboť se o nich již od raného středověku předpokládalo, že skrývají nesmírné poklady drahých kamenů, zlata a stříbra. Díky Gendorfovi nastala v Krkonoších doslova kutací horečka. Od Gendorfova příchodu do Čech můžeme sledovat jeho úsilí o získání vrchlabského panství a ovládnutí celých východních Krkonoš. Když počátkem roku 1533 koupil od Jana Tetaura vrchlabské panství, vybudoval zde největší železárnou v Čechách³⁰. Aby zajistil svému podniku potřebné zázemí a přilákal do hor horníky, plavební mistry a dělníky, vymohl si na Ferdinandovi I. listinu povyšující ves Vrchlabí na město (6. 10. 1533)³¹ a v letech 1546-1548 dal postavit nad starou tvrzí zámek. V době, v níž převládala individuální řemeslná výroba, představovala Gendorfova huť velký výrobní podnik, který vyžadoval značný přísun surovin, zejména dřeva. Přispěla tak ke zničení rozsáhlé plochy lesů, které se z původních smíšených jehličnato-listnatých porostů přeměnily v jednotvárné jehličnaté monokultury, které natrvalo změnilo podobu celých středních Krkonoš. Svou činností a potřebami ale huť také oživila osídlení vrchlabského panství a posunula stálá sídla v celých středních Krkonoších ještě výše na sever³². Spolu s Gendorfem přišli do Krkonoš další Němci a posílili tak německy mluvící obyvatelstvo. Gendorf neměl mužské potomky, a přestože se snažil výhodnými sňatky svých šesti dcer udržet územní celistvost pozemkového majetku, panství se po jeho smrti roku 1563 rozpadlo³³. Po Gendorfově smrti získal Vrchlabí Vilém Miřkovský ze Stropčic. Vilémova vnuka pak přiměl k prodeji Albrecht z Valdštejna a vytvořil z Vrchlabí zbrojařské středisko svého Frýdlantského vévodství. Za jeho krátké vlády dosáhlo Vrchlabí největšího rozkvětu. Po Valdštejnově vraždě roku 1634 získal panství říšský hrabě Jan Rudolf Morzin³⁴.

V západních Krkonoších vybudoval ve 14. století jako nové sídlo své rodové větve Jan z Valdštejna hrad Štěpanice. Nově vzniklé panství zahrnovalo vlastně celé západní Krkonoše a Valdštejnové si jej udrželi v nezměněném stavu až do roku 1492, kdy si jej mezi sebou rozdělili na dvě části. Po roce 1492 zůstalo štěpanické panství po dvě století rozděleno, až do roku 1701, kdy obě poloviny sjednotili Harrachové a udrželi si jej až do roku 1945³⁵.

Krkonoše byly rozděleny mezi jednotlivé šlechtice, aniž by ovšem hranice majetků byly přesněji stanoveny a vytyčeny. Když si majitelé uvědomili, že

³⁰ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 402.

³¹ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 8.

³² LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 51.

³³ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 403

³⁴ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 55.

³⁵ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 4.

v Krkonoších nejsou jen dobrá loviště zvěře, ale i skrytá bohatství rud a zásoba dřeva, chtěl každý získat co největší území pro sebe. Tehdy propukaly spory o hranice, šarvátky, krvavé bitky a vleklá soudní jednání³⁶. Nutnost stanovení hranic byla podnětem k vypracování prvních map³⁷. Spory byly definitivně ukončeny až 23. 6. 1710, kdy byly hranice přesně vytyčeny v terénu a zakresleny do map³⁸.

Již ze 16. století máme také první doklady o skutečných výletech do Krkonoš³⁹. Mimo to ale také vzniká první písmácká literatura. Za písmáka lze považovat „samouka z řad vzdělanějších příslušníků lidových vrstev, který zpravidla bývá čtenářem-hlubavcem, milovníkem starých knih, pisatelem pamětí nebo kronik a vlastních úvah těsně spjatých s místním prostředím, popřípadě příležitostným veršovcem“⁴⁰. Písmáctví mělo na horách dlouhou tradici a udrželo se až do 20. století.

Jak již bylo řečeno, od 16. století se v Krkonoších rozvíjelo hornictví a hutnictví. Těžilo se hlavně železo, měď a stříbro. Vznikaly nejen železárny, ale také sklářské hutě, které patří k nejstarším na našem území. Podniky ale vyžadovaly dostatek dřeva jako paliva, proto se rychle rozvíjela těžba dřeva, která byla zpočátku živelná- bezohledná těžba pohltila větší část kvalitních porostů. Dělníci přicházeli do Krkonoš za prací s vidinou dobrých výdělků, skutečnost však byla jiná. Práci často znemožňovalo nepříznivé počasí a mzdy byly vypláceny špatně a nepravidelně. Aby si přilepšili, chovali lidé často v chalupě kozu nebo krávu. Nutné životní potřeby nakupovali u překupníků a vzhledem k nepravidelnému vyplácení mezd se u nich zadlužovali⁴¹. Koncem 16. století, kdy se začaly projevovat důsledky neuvážené těžby⁴², jim bylo dokonce zakázáno brát z lesa palivové dřevo. Nespokojenost a bouře obyvatelstva vyvrcholily v roce 1601 a 1606⁴³. Když v létech 1609- 1612 skončila těžba a plavba dřeva v Krkonoších a byla přenesena do Orlických hor, mnoho set dělníků ztratilo práci. Královská komora chtěla, aby všichni přešli na nové pracoviště, ale část dřevařských rodin přesto zůstala v Krkonoších. Díky tomu se rozrůstalo pastevectví a někteří z obyvatel se postupně specializovali pouze na chov dobytka a jeho využití⁴⁴. Byl tak dán základ budnímu

³⁶ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 35.

³⁷ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 35.

³⁸ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 410.

³⁹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 169.

⁴⁰ JECH, Jaromír. *Krkonošský písmák Věnceslav Metelka. Kapitola z dějin folkloristiky a folklóru*. Český lid, 43, 1956, č. 1, s. 9.

⁴¹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 33.

⁴² FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 491

⁴³ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 33.

⁴⁴ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 49.

hospodářství, později velmi rozšířenému a pro Krkonoše charakteristickému⁴⁵, které umožňovalo hospodářsky využít i horské hřebeny (viz níže). Toto hospodářství přinesli do Krkonoš noví osídlenci z Korutan, Štýrska, a Tyrol. Většina bud byla v této době zbudována ze dřeva jako tzv. letní boudy, obydlené převážně od konce května do začátku září. Vznik budního hospodářství znamenal počátek rušivých zásahů do porostů kleče⁴⁶.

Za třicetileté války (1618- 1648) se obyvatelé více než kdy dříve uchýlovali do míst chráněných před nájezdy vojsk. I v Krkonoších vyvolala válka významné politické a hospodářské změny⁴⁷. Roku 1646 švédské vojsko zpusťošilo celý kraj⁴⁸. Obyvatelé byli úplně ochuzeni. Lidé z kraje se stěhovali do nižších poloh Krkonoš a do vyšších poloh se stahovali obyvatelé z údolí; měli zde možnost obživy a bydlení v senících a boudách⁴⁹. Vznikly tak i nové letní boudy. Vestfálský mír r. 1648 umožňnil habsburské dynastii upevnit moc v Čechách. Příslušníky staré české šlechty, pokud se zúčastňnili protihabsburského povstání, nahradili katolíci. Tak došlo k významným majetkovým změnám i v Krkonoších⁵⁰. Vrchlabské panství bylo odňato Albrechtovi z Valdštejna a 11. 10. 1634 císařem darováno za věrné služby Janu Rudolfovi z Morzina (viz výše). V západních Krkonoších se roku 1632 zmocňnili panství Štěpanice Harrachové⁵¹. Noví páni se okamžitě pustili do rekatolizace, jelikož velká část obyvatel byla protestantského vyznání. Jezuité se snažili obrátit zdejší obyvatele na katolickou víru všemi prostředky, jejich násilné pokusy však selhaly⁵². Na vrchlabském panství se dal plně do služeb protireformace majitelův bratr Pavel Morzin⁵³. Dne 15.3. 1651, když dával zatknout a vsadit do vězení šest lidí, kteří odmítli přestoupit na katolickou víru, se vrchlabští vzbouřili⁵⁴. Vzpoua ale byla násilně potlačena. Přesto mnozí z obyvatel zůstali tajnými protestanty. Třicetiletá válka napáchala velké hmotné škody a znamenala i velký úbytek obyvatel a tím i pracovních sil. Po ní však došlo k jedné významné události- začíná stoupat počet návštěvníků hor⁵⁵. K tomu daly podnět dvě důležité nábožensko-politické akce, a to svěcení Labského pramene r. 1684 a vysvěcení

⁴⁵ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 495.

⁴⁶ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 52.

⁴⁷ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 52

⁴⁸ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 405.

⁴⁹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 53.

⁵⁰ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 53

⁵¹ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 409

⁵² LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 56.

⁵³ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 15.

⁵⁴ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 408

⁵⁵ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 169.

kaple na Sněžce r. 1681⁵⁶. Od té doby sem chodila jak náboženská procesí, tak jednotlivci z obou stran Krkonoš. Jejich zájem se ale nesoustřeďoval pouze na zmíněné objekty a postupně se rozšiřoval i na zajímavé přírodní útvary a horské scenérie. Toulky přírodou a poznávání divoké krásy hor se tehdy staly módní záležitostí⁵⁷.

V 17. století se již začala prosazovat cílevědomá péče o lesní porosty provázená jejich přísnou ochranou a promyšlenou těžbou⁵⁸. Z řemesel mělo tehdy na horách nejvyšší zastoupení tkalcovství. To však ještě v 17. století nebylo schopno konkurence na světových trzích. Lnářství a plátenictví se dostalo na vyšší úroveň teprve v 18. století, kdy byla dovezena kvalitnější semena lnu, zlepšilo se hnojení (jako výborné hnojivo se například používalo odpadních látek z bělidel⁵⁹) a obdělávání polí a také se zaváděly nové, dokonalejší způsoby zpracování lnu⁶⁰. V této době se také oddělila malá skupina uměleckých tkalců. Velmi se zdokonalilo také finální zpracování lněných látek. Nového rozmachu dosáhlo také sklářství- poté, co Harrachové založili r. 1712 sklárnu v Novém Světě- Harrachově, která si dodnes udržuje svou světovou pověst. Vyšší úroveň také dosáhlo polní hospodaření a chov skotu. Pěstovat se začaly pícniny a ve 2. polovině 18. století také brambory⁶¹. Stále většího rozmachu dosahovalo budní hospodářství, využívající horských hřebenů. Dobytek se totiž choval ve chlévě s kejdovým systémem. Naředená kejda se pak vylévala na louku jako hnojivo, a právě kvůli snadnějšímu kejdování se stavěly krkonošské chalupy nahoře a uprostřed pozemků, přičemž ve svahu pod chalupami byly louky kejdovány samospádem⁶². Největšího rozmachu však dosáhlo budní hospodářství až v první polovině 19. století⁶³. Ovšem poddanské hospodaření, v ostrém kontrastu k vyspělému panskému, zůstalo dlouho na velmi nízké úrovni. Bylo to dáno jednak rozdílnými ekonomickými možnostmi obou stran, jednak i značnou konzervativností lidových, málo vzdělaných vrstev⁶⁴.

Ve Vrchlabí se nejvíce rozvíjelo lnářství⁶⁵. Již od přelomu 16. a 17. století zprostředkovávaly německé firmy dodávky lněných tkanin do Itálie a Španělska a odtud

⁵⁶ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 169.

⁵⁷ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 170.

⁵⁸ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 8.

⁵⁹ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 10.

⁶⁰ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 10.

⁶¹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 64.

⁶² KLIMEŠ, Pavel. *Poslední a první hospodář aneb Jak neškodit přírodě*. Krkonoše, 1991, č. 10, s. 6.

⁶³ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 10.

⁶⁴ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 12.

⁶⁵ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 17.

dále do Orientu⁶⁶. Od druhé poloviny 17. století Inářství převládlo jako hlavní oblast podnikání ve Vrchlabí. S ním je spojen i hospodářský růst města v 18. století. K roku 1757 mělo Vrchlabí 252 domů a odhadem 1500 obyvatel. Výrobu a obchod již neorganizovala vrchnost jako dříve, ale též bohatí měšťané. Vrchlabí se tedy zařadilo k významným střediskům Inářství.

Přesto ve druhé polovině 18. století vzrostla bída venkovského lidu⁶⁷. Poddaní byli zatěžováni stálými platy vrchnosti, takže vrchnost získávala značné finanční částky⁶⁸. Navíc museli platit daně státu. Tuto situaci zhoršovaly ještě slezské války mezi Rakouskem a Pruskem v letech 1740- 1742, 1744- 1745 a sedmiletá válka v letech 1756- 1763⁶⁹. Bída poddaných vedla r. 1775 k povstání. Na vrchlabském panství se odehrály hlavní události povstání ve dnech 23. až 27. března, podnět přišel ze sousedního panství Hostinné⁷⁰. Šlechta se chystala tvrdě zasáhnout proti všem vzbouřencům, překazil jim to však částečně císařský patent z 25. dubna, kterým Marie Terezie vyhlásila amnestii všem vzbouřencům- s výjimkou vůdců-, kteří se vrátí domů a slíbí poslušnost⁷¹. Revoluční proces, jehož součástí bylo i povstání v Krkonoších, byl sice potlačen, odhalil však krizi nevolnického systému a přispěl k tomu, že bylo nevolnictví r. 1781 zrušeno.

18. století však bylo také dobou, kdy ve Vrchlabí začala růst městská samospráva, jejímž základem bylo dokončení městské radnice roku 1737⁷². Díky zrušení nevolnictví roku 1781 císařem Josefem I. získalo město roku 1790 magistrát a téhož roku první pravomoc odvozenou od státu a nikoli jako dříve od vrchnosti.

Na přelomu 18. a 19. století se pak v Krkonoších začal rozvíjet průmysl. V 18. století bylo Vrchlabí čistě německým městem, rozvíjející se průmysl však potřeboval nové pracovní síly, a tak do města přicházejí čeští pracovníci z okolních obcí. Prvními vlašťovkami vznikajícího průmyslu ve Vrchlabí byla bělidla. První vzniklo roku 1803 a vzápětí jich byla založena celá řada. Vznikaly také barvírny, tiskárny látek a papírny. Prvním vskutku průmyslovým podnikem se stala přádelna lnu v Horním Vrchlabí, založená roku 1852⁷³. Vedle hlavního textilního se rozvíjela další odvětví.

⁶⁶ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 503

⁶⁷ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 66.

⁶⁸ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 67.

⁶⁹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 67

⁷⁰ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 69.

⁷¹ PETRÁŇ, Josef. *Nevolnické povstání 1775*. Praha: Univerzita Karlova, 1972.

⁷² LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 26.

⁷³ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 505.

Z nejdůležitějších počínů jmenujme počátek výroby karoserií aut z roku 1908 či výrobu izolovaných vodičů a kabelů od roku 1923. Díky rozvoji průmyslu můžeme pozorovat růst počtu obyvatelstva. Roku 1880 mělo Vrchlabí 8912 obyvatel, zatímco roku 1910 jich už bylo 11659⁷⁴.

Po revolučním roce 1848 pak ve Vrchlabí došlo k nárůstu pravomoci samosprávy a k dalšímu posílení sebevědomí obyvatel. Obyvatelé Vrchlabí nadšeně přivítali přijetí ústavy, tedy vlastně zrušení absolutismu⁷⁵. V reakci na krvavé události ve Vídni vyzval vrchlabský starosta občany k vytvoření národní gardy. Tato výzva se setkala s velkým pochopením a počet členů národní gardy se postupně přiblížil čtyř stům. Vrchlabská národní garda poté vytáhla společně s dalšími gardami ze severovýchodních Čech na pomoc obležené Praze. Za Sobotkou je však zastavila hrozba vojenského zásahu. Národní garda pak na místě vykonávala především dobrovolnou strážní službu a byla k dispozici okresnímu soudu, nově zřízenému roku 1850. Činnost gardy ukončil císařský patent 22. 8. 1851⁷⁶. Ačkoli nastoupil obnovený Bachův absolutismus, revoluce přinesla posílení samosprávy a nové územně- správní členění státu, včetně zřízení okresů⁷⁷.

V první polovině 19. století došlo k dalšímu významnému rozvoji krkonošské turistiky. To mělo za následek, že se řada budařů přeorientovala na pohostinství- poskytovali turistům nejen přístřeší a jídlo, ale také průvodcovské služby⁷⁸. Cestovní ruch tehdy radikálně změnil život obyvatel a částečně i ráz krajiny⁷⁹. Chudé vesničky dřevorubců, horníků, uhlířů a sklářů se postupně měnily k nepoznání. Vyrůstaly v nich hotely, penziony atd. Rozmach turistiky podporují od počátku 80. let 19. století turistické spolky⁸⁰. Mezi ně patří Rakouský (od roku 1918 Německý) krkonošský spolek, založený roku 1880, a Klub českých turistů v Jilemnici, založený roku 1889.

Krkonoše se také významně zasadily o rozvoj zimní turistiky a zvláště lyžování⁸¹. Dopravní prostředek usnadňující chůzi v hlubokém sněhu- sněžnice- se objevil v Krkonoších (stejně jako v mnoha dalších evropských horských oblastech) současně s pronikáním osídlení k hřebenům hor⁸². Turistika se ale dlouho omezovala pouze na letní období, až kolem roku 1820 se jako zábavné atrakce začaly provozovat jízdy na

⁷⁴ Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850-1970, díl I. Praha: Federální statistický úřad, 1978.

⁷⁵ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 412.

⁷⁶ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 32.

⁷⁷ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 412.

⁷⁸ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 171.

⁷⁹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 177.

⁸⁰ O spolecích více níže

⁸¹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 180.

⁸² BARTOŠ, M. – LUŠTITEL, J. *Počátky lyžování v českých zemích*. Praha: Merkur, 1988, s. 11.

saních⁸³. Sáňkařský sport se stal doslova lidovým sportem a lyže vytlačily sáňkařské dráhy teprve po první světové válce. Zavedení lyží do Čech úzce souvisí s emancipačními snahami mladého českého měšťanstva ve druhé polovině 19. století⁸⁴. V této době se začala velmi aktivně rozvíjet sportovní a tělovýchovná hnutí. Na sklonku 19. století se k nejagilnějším příslušníkům sportovního hnutí přiřadil pražský obchodník a průmyslník Josef Rössler- Olšovský (1869- 1933)⁸⁵. Právě on se zasloužil o první úspěšné zavedení lyží do českých zemí. V roce 1894 byl v Praze založen Český Ski Klub a stal se tak spolu s jilemnickým Českým krkonošským spolkem Ski prvním lyžařským spolkem v českých zemích a zároveň zahájil éru organizovaného lyžování v celé střední Evropě⁸⁶. V Krkonoších se lyže objevily později než v Praze (pomineme-li dřívější ojedinělé pokusy), až na sklonku roku 1892 (v Praze už roku 1887), ovšem velmi brzy Krkonoše přesáhly pražské poměry a staly se vůdčím ohniskem lyžařského rozvoje v Čechách⁸⁷. K rozvoji lyžování zde také velmi přispěly lyžařské kurzy, pořádané Svazem lyžařů, přičemž jako instruktoři byli zvaní zejména zkušení lyžaři ze severských zemí, hlavně Norska⁸⁸. Mezi osobnosti, které výrazně ovlivnili krkonošské lyžování a zimní turistiku, patřili zejména Jan Buchar (1859- 1932) a Josef Aleš, zvaný Lyžec.⁸⁹ Rozhodující obrat ve prospěch zimní turistiky však nastal až po první světové válce, v nových politických a společenských poměrech⁹⁰.

Rozvoj turistického ruchu v 19. století podnítil domáckou výrobu figurek Krakonoše jako upomínkových předmětů. Figurky pro turisty byly zhotovovány z přírodních materiálů, jako je dřevo, mech atd⁹¹. Tajemná postava Krakonoše se zrodila v představách krkonošských horáků nejspíše skloubením zážitků z nezkrotitelných a někdy i strašidelných přírodních jevů s vědomím o podzemním bohatství hor⁹². A vzhledem k tomu, že každé poklady mají mít svého strážce, získaly i Krakonoše svého Krakonoše, Rýbrcoula nebo pana Johanese. Tak se mu totiž mělo říkat proto, že vyslovit jeho pravé jméno mohlo být pro prostého smrtelníka i nebezpečné⁹³. Krakonoš má nejen mnoho jmen, ale také mnoho podob. A to od obra po skřítku, ale

⁸³ CHOVANEC, Felix. *Dějiny lyžování*. Praha: SPN, 1989, s. 26.

⁸⁴ BARTOŠ, M. –LUŠTITEL, J. *Počátky lyžování v českých zemích*. Praha: Merkur, 1988, s. 14.

⁸⁵ KULHÁNEK, Otto. *Zlatá kniha lyžování: z dějin čs. a světového lyžařství*. Praha: Olympia, 1989, s. 54.

⁸⁶ KULHÁNEK, Otto. *Zlatá kniha lyžování: z dějin čs. a světového lyžařství*. Praha: Olympia, 1989, s. 58.

⁸⁷ KULHÁNEK, Otto. *Zlatá kniha lyžování: z dějin čs. a světového lyžařství*. Praha: Olympia, 1989, s. 87.

⁸⁸ Např. Norové I.S. Kielland či N. R. Oestergaard, In Bartoš, M. – Luštitel, J. *Počátky lyžování v českých zemích*. Praha: Merkur, 1988, s. 28, 29

⁸⁹ BARTOŠ, M. –LUŠTITEL, J. *Počátky lyžování v českých zemích*. Praha: Merkur, 1988, s. 17.

⁹⁰ BARTOŠ, M. –LUŠTITEL, J. *Počátky lyžování v českých zemích*. Praha: Merkur, 1988, s. 26.

⁹¹ KUBÁTOVÁ, Marie. *Všechny brány Krkonoš*. Liberec: Severočeské nakladatelství, 1986, s. 21.

⁹² SOJKOVÁ, Jana. *Tady je Krakonošovo!*. Krkonoše, 1993, č. 6, s. 21.

⁹³ SOJKOVÁ, Jana. *Tady je Krakonošovo!*. Krkonoše, 1993, č. 6, s. 21.

někdy také různé podoby lidské, jako mnich, myslivec, horník či stařec s dlouhým bílým vousem. Mohl se ale také proměňovat ve zvířata⁹⁴. Krakonoš někdy vystupuje jako ochránce chudých, jindy jako zlomyslný pokušitel smrtelníků, kteří se z nějakého důvodu potulují po horách. Jako horský a lesní duch vládl přírodním živlům, chránil léčivé byliny, ovládal umění léčit, střežil poklady hor, proměňoval obyčejné předměty ve zlato apod. Dosud se vede spor o to, zda je Krakonoš původu německého či českého.

Ve druhé polovině 19. století se ve Vrchlabí a v celých Krkonoších začalo probouzet národní uvědomění. Tato vyostřená doba měla za následek zakládání spolků sdružujících Čechy⁹⁵. Pro oblast Vrchlabí byla nejdůležitější Národní jednota severočeská, jejíž pobočka se ve Vrchlabí ustavila roku 1904⁹⁶. Další důležitá organizace, Sokol, vznikla ve Vrchlabí roku 1911⁹⁷. Mezi prvními vznikaly také hlavně spolky ochotnické, například Spolek divadelních ochotníků Kolár, založený roku 1860. Historii vrchlabských ochotníků můžeme sledovat již od roku 1836, navázali však již na starší tradici⁹⁸. Ještě téhož roku také vznikl ve Vrchlabí Spolek vojenských veteránů a v roce 1869 Spolek dobrovolných hasičů. V dalších letech pak v celých Krkonoších rostly spolky jako houby po dešti. Vznikaly spolky podpůrné, například školské, dělnické nebo církevní, dále pak spolky obchodní, finanční, průmyslové, politické, a samozřejmě spolky sportovní, jako například Bruslařský spolek či spolky lyžařské. Vznikaly ovšem také spolky kulturní, například čtenářský, hudební či pěvecký. V tomto období působilo více než 80 spolků. K nejvýznamnějším z nich patřil Rakouský krkonošský spolek, založený roku 1880⁹⁹. Ten měl své pobočky i v zahraničí a měl obrovský vliv na rozvoj Krkonoš, hlavně díky vydávání tiskovin a osvětové práci, přispěl k rozšiřování turistického ruchu i k ochraně přírody a také ke zřízení Krkonošského muzea¹⁰⁰ a knihovny. V domě Národní jednoty severočeské pak od roku 1913 nalezla přístřeší česká menšinová škola, jejíž zřízení vyžadovalo značné úsilí a odhodlání místních českých aktivistů. Školství totiž za všeobecným rozvojem společnosti dlouho zaostávalo¹⁰¹. Soběstačnost české menšiny měl pomoci budovat též Všeobecný

⁹⁴ SOJKOVÁ, Jana. *Tady je Krakonošovo!*. Krkonoše, 1993, č. 6, s. 21.

⁹⁵ GERSTNER, Miloš. *Vzpomínání nejen sokolské*. Krkonoše, 1994, č. 6, s. 28.

⁹⁶ GERSTNER, Miloš. *Vzpomínání nejen sokolské*. Krkonoše, 1994, č. 6, s. 28.

⁹⁷ GERSTNER, Miloš. *Vzpomínání nejen sokolské*. Krkonoše, 1994, č. 6, s. 28.

⁹⁸ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 36.

⁹⁹ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s.

¹⁰⁰ Viz níže

¹⁰¹ GERSTNER, Miloš. *Pojďte s námi do školy*. Krkonoše, 1984, č. 3, s. 29.

Děti se učily v roubených chalupách, až od 19. století se začaly stavět i zděné budovy. I malé děti ale musely ještě než šly ráno do školy nebo odpoledne zastat doma nějakou práci. V chladnějším období

konzumní spolek, založený také roku 1913 a sídlící v tomtéž domě jako česká menšinová škola. Ve vyšších horských oblastech se spolky začaly zakládat později než ve Vrchlabí, víceméně až po pádu Bachova absolutismu, se kterým se hroubí i nedůvěra a podezřívavost. Obyvatelé horských vesnic totiž vytvářeli uzavřené komunity, často jedinečné svými zvyky, obyčejí a často i odchylkami v nářečí, přičemž se v těchto komunitách vytvářel silný patriotismus, který někdy vyvolával až nezdravé vztahy k obyvatelům sousedních vesnic¹⁰².

V 80. letech 19. století se celými Krkonošemi začal rychle šířit spiritismus, jehož příznivci věřili, že duše zesnulých žijí dál v rodině, byť neviděny¹⁰³. Tento trend navázal na starší tradici okultismu, který měl na horách v myšlení lidu široký prostor.

Také v životě církvi došlo k výraznému pohybu. Nejviditelnějším projevem bohaté církve byla bohatost nového děkanského chrámu na místě zbouraného kostela, na němž se výrazně podílela Aloisie Czernin- Morzinová¹⁰⁴. Novogotický svatostánek podle projektu Stefana Tragla byl vystaven roku 1889¹⁰⁵. Na přelomu 19. a 20. století dolehly na Vrchlabí myšlenky nacionálně motivovaného hnutí pryč od katolicismu k luteránství¹⁰⁶. Nový luterský sbor vznikl roku 1910. Místní protestanti si však vytvořili modlitebnu již roku 1900¹⁰⁷.

První světová válka v letech 1914- 1918 znamenala zhoršení životních podmínek obyvatel hor, úpadek jejich hospodářství a pokles stavu dobytka v boudách¹⁰⁸. Velký podíl na snížení životní úrovně obyvatel horských oblastí Krkonoš měl pokles cestovního ruchu¹⁰⁹. Vyhlášení samostatné Československé republiky roku 1918 bylo v Krkonoších přijato „tichem a s nelibostí“¹¹⁰. Někteří obyvatelé německé národnosti mlčky, jiní velmi aktivně podporovali libereckou vzdorovládu, toužící po osamostatnění tzv. Deutsch-Böhmen a jeho připojení k Rakouské republice. Tato „vláda“, vyhlášená 21. 10. 1918, nechala ihned vybudovat branné jednotky, Volkswehr, které byly založeny v Trutnově,

s sebou také muselo každé dítě přinést pár polínek, aby se mohlo ve škole zatopit. Stará škola ve Vrchlabí z přelomu 17. a 18. století, byť roku 1786 obnovena, byla v havarijním stavu. Až roku 1862, po jedenadvaceti letech provizoria v klášteře a městském špitále, začalo vyučování v nové školní budově vedle kostela. V letech 1875- 76 pak byla postavena výstavná novorenesanční budova, čímž se školství ve Vrchlabí dostalo dostatečného prostoru. Ve stejné budově sídlila též tkalcovská škola, založená roku 1873. Ta se dočkala vlastní budovy roku 1891. Velkou demonstrací prosperity města pak byla budova gymnázia z r. 1909.

¹⁰² GERSTNER, Miloš. *Vzpomínání nejen sokolské*. Krkonoše, 1994, č. 6, s. 28.

¹⁰³ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 15.

¹⁰⁴ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 37.

¹⁰⁵ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 528.

¹⁰⁶ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 533.

¹⁰⁷ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 37.

¹⁰⁸ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 214.

¹⁰⁹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 214.

¹¹⁰ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 214.

Vrchlabí i na jiných místech¹¹¹. Již od počátku prosince se však československé armádě dařilo pohraničí osvobodit, a to bez většího odporu. Do Vrchlabí vpochodovaly její jednotky 7. 12. 1918¹¹². Po osvobození došlo na základě výsledků pozemkové reformy k významným změnám ve vlastnictví půdy- část lesů panství Jilemnice, Vrchlabí a Maršov byla zestátněna. Zvyšoval se také zájem o prosazení Čechů do pohraničí¹¹³. Projevila se snaha posílit cestovní ruch, což se odrazilo v přestavbě starých a výstavbě nových objektů.

Vnější mezinárodní poměry i revoluční a krizová situace, která se v krátké době po vzniku republiky vytvořila, zasáhly i Krkonoše. V roce 1919 a 1920 propukly na Vrchlabsku mohutné demonstrace za zlepšení zásobování, byly ale potlačeny vojskem¹¹⁴. Demonstranti požadovali mimo jiné zestátnění větších průmyslových podniků a ustavení dělnické vlády. Tato vzpoura, ač byla poražena, pomohla urychlit proces formování komunistické strany, založené v Hořejším Vrchlabí 13.2. 1921.¹¹⁵

Poté, co republika překonala hospodářské následky první světové války a dostavil se ekonomický rozkvět, utlumilo se též národnostní napětí¹¹⁶. Zvláště když životní úroveň v Československu byla vyšší než v Německu, sužovaného permanentní ekonomickou krizí. I přes drobné křivdy, ať již domnělé či faktické, byla národnostní politika Československé republiky na tehdejší poměry velmi dobrá.

Velká hospodářská krize však s sebou přinesla opět vyhrocení nacionálních vášní¹¹⁷. Ve druhé polovině třicátých let se začala výrazně projevovat hrozba nacismu a z ní vyplývající reálná možnost napadení Československa¹¹⁸. Fašistická Sudetoněmecká strana získala u německého obyvatelstva značnou podporu a parlamentní volby roku 1935 vyhrála na Vrchlabsku s 64,1%¹¹⁹, což byl výsledek, o němž se Hitlerovi v Německu ani nezdálo. Díky této německé hrozbě tedy bylo přikročeno k realizaci širokých vojenských obranných opatření¹²⁰. Vzhledem k pokroku vojenské techniky totiž již hory samy o sobě nepředstavovaly překážku větším bojovým akcím. V Krkonoších tedy bylo vybudováno opevněné postavení po vzoru francouzské Maginotovy linie,

¹¹¹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 214.

¹¹² LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s.

¹¹³ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 216.

¹¹⁴ HOLUB, Ota. *Obsazení Trutnovska československou armádou a její posláni v letech 1918- 1921*. Krkonoše. Podkrkonoší, 1966, č. 2, s. 25- 39.

¹¹⁵ HOLUB, Ota. *Obsazení Trutnovska československou armádou a její posláni v letech 1918- 1921*. Krkonoše. Podkrkonoší, 1966, č. 2, s. 36.

¹¹⁶ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 15.

¹¹⁷ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 41.

¹¹⁸ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 218.

¹¹⁹ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 41.

¹²⁰ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 218.

ačkoli tato oblast nebyla považována za hlavní směr předpokládaného německého útoku¹²¹.

V květnu 1938 byla celá obranná linie během 18 hodin bleskově obsazena a připravena k obraně. Sudetoněmecká strana mezitím připravovala ozbrojené povstání a odtržení pohraničního území od Československa¹²². Po Hitlerově ostrém protičeskoslovenském projevu na „Parteitag“ NSDAP v Mnichově z 12. na 13. září 1938 přerostly provokace henleinovců v pohraničí do ozbrojeného puče¹²³. Okamžitě byla vyhlášena pohotovost všech československých útvarů a v pohraničních oblastech byl vyhlášen výjimečný stav. Po 28. září byly Krkonoše silně obsazeny československým vojskem, které bylo morálně i materiálně připraveno bránit a ubránit republiku. Dne 30. září však byly realizovány výsledky mnichovské dohody. Mnichovské ultimátum nařídilo vyklidit pohraniční území do 10. října¹²⁴. Se staženými československými jednotkami odcházeli i české rodiny a němečtí antifašisté.

V roce 1939 se v Krkonoších začal formovat levicový odboj, který však byl zlikvidován v únoru 1941 zatčením a popravou jeho vůdců¹²⁵. Souběžně s komunistickým odbojem se začala formovat vojenská organizace Obrana národa, jejímiž členy byly především učitelé v zabraných krkonošských obcích. Tento odboj však gestapo rozbilo již začátkem roku 1940¹²⁶.

Euforie německého obyvatelstva netrvala dlouho, neboť se brzy dostavily dopady války. Pracovní sílu mnoha mužů odvedených do Wehrmachtu měli nahradit váleční zajatci, proto bylo zřízeno několik zajateckých táborů, v nichž bylo internováno 300 sovětských a 53 francouzských a belgických zajatců¹²⁷. Válečnou výrobu s využitím sil válečných zajatců z obou front zahájily například dvě říšsko-německé firmy. V Herlíkovicích také vznikla pobočka koncentračního tábora Gross Rosen¹²⁸, a to roku 1944. Bylo zde drženo v každém okamžiku zhruba 450 žen, přičemž kapacita tábora byla 150 osob. Kromě žen zde byly k pracím nasazeni též angličtí váleční zajatci.

V posledních měsících okupace se v Krkonoších vytvořily partyzánské skupiny. Od dubna 1945 se partyzáni připravovali na Černé hoře na rozhodující akci¹²⁹. Boj za

¹²¹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 218.

¹²² LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 219.

¹²³ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 219.

¹²⁴ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 41.

¹²⁵ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 223.

¹²⁶ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 225.

¹²⁷ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 225.

¹²⁸ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 42

¹²⁹ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 227.

svobodu vyvrcholil povstáním, které vypuklo na Jilemnicku již 3. 5. 1945¹³⁰. Němci však, vědomi si beznadějně situace, požádali sami Revoluční okresní národní výbor v Jilemnici o převzetí moci ve Vrchlabí ještě před příchodem Sovětů¹³¹. Stihli to na poslední chvíli 8. května. Ve stejný den byl osvobozen i židovský tábor Gross Rosen. Sovětská armáda vpochovala do Vrchlabí před půlnocí 9. 5¹³². Hned v květnu začal odsun Němců z města a okolí. První transport odjel již 23. května¹³³. Následovalo rychlé osídlování Čechy z okolních vsí a později i z míst vzdálenějších. V souladu s Košickým vládním programem, vyhlášeným 5. dubna 1945, propadl po osvobození majetek Němců i kolaborantů konfiskaci a byl znárodněn. Průmyslové Vrchlabí, na rozdíl od odlehlých horských vsí, nemělo vážné problémy s nedostatkem kolonistů. Přesto zde roku 1950 nacházíme o 3000 obyvatel méně než roku 1930, kdy jich ve Vrchlabí bylo 11283 (patrně díky odsunu velkého počtu obyvatelstva). A ještě ani roku 1961 nedosáhl počet obyvatelstva na hranici 10000¹³⁴.

Ve Vrchlabí, stejně jako vůbec v celém dosídleném pohraničí, měla od počátku převahu Komunistická strana Československa¹³⁵, proto převrat v únoru 1948 a následné změny na poli politickém i ekonomickém proběhly ve Vrchlabí bez výrazného odporu¹³⁶. Průmyslová výroba zde nikdy plně nepřešla do soukromých rukou, proto bylo její zestátnění hladké. Navíc měla komunistická strana v Krkonoších své přívržence již delší dobu¹³⁷. Složitější to bylo jen se zemědělstvím, které se stalo jedním z hlavních politických témat celých padesátých let 20. století. Vrchlabí se vyvíjelo ve výrazně průmyslové město, a to nikoli jednooborové, jako tomu bylo v minulosti. Vedle textilního se zde rozvíjel průmysl elektrotechnický, automobilový a strojírenský¹³⁸. Velkým tempem se zde také začal rozvíjet turistický ruch, zřizovala se nová rekreační zařízení a současně se rozvíjela síť služeb¹³⁹. Vrchlabí se tak stalo i vzhledem ke své výhodné poloze centrem cestovního ruchu ve střední části Krkonoš.

Po druhé světové válce mizí šetrné budní hospodářství. Úbytek tohoto typu hospodaření však můžeme sledovat ještě před válkou v důsledku rozvoje turistického

¹³⁰ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 15.

¹³¹ LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 43.

¹³² LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s.

¹³³ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 15

¹³⁴ Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850-1970, díl I. Praha: Federální statistický úřad, 1978.

¹³⁵ Roku 1946 získala na Vrchlabsku plných 60% hlasů. In: LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 46.

¹³⁶ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 230..

¹³⁷ Viz výše

¹³⁸ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 416

¹³⁹ LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988, s. 15.

ruchu¹⁴⁰. Pasterectví a budní hospodářství vedlo ke vzniku rozsáhlých travnatých enkláv především při horní hranici lesa. Zde vznikly druhotně horské květnaté louky, které se pro své bohatství rostlinných druhů staly jednou z nejcennějších částí přírodovědného bohatství Krkonoš. Jejich existence byla podmíněna kosením, občasným přepásáním nevelkého stáda dobytka, hnojením a udržováním optimálního vodního režimu louky¹⁴¹. S ústupem tohoto typu hospodaření došlo v Krkonoších k zániku mnoha botanicky zajímavých ploch, ať už jejich postupným zarůstáním dřevinami, zamokřením, nebo zejména v okolí lidských obydlí rozšířením nitrofilních rostlin, jako jsou kopřivy či rdesno. Díky tomu a díky stále hustějšímu turistickému ruchu vznikla potřeba ochrany přírody, která sahá již na počátek 20.století.

Počátky snah o ochranu přírody tedy sahají v Krkonoších ještě do doby rakousko-uherské monarchie¹⁴² (Rakouský krkonošský spolek, viz výše). Zájem veřejnosti o krásy Krkonoš přiměl roku 1904 c. k. místodržitelství v Praze k vydání Výnosu o ochraně krkonošské flóry¹⁴³. Téhož roku majitel jilemnického panství, hrabě Jan Harrach, vyhlásil na 60 hektarech rezervaci Strmá stráň, ustavil zvláštního hajného pro dozor nad plochami kosodřevin a všechen lesní personál nechal poučit o ochraně přírody. V roce 1907 pak učitel Jan Buchar zřídil na svahu pod Malinovkou botanickou zahradu krkonošských rostlin¹⁴⁴. Brzy po vzniku Československa, roku 1923, se objevil první návrh na „Národní park krkonošský“, jehož autorem byl botanik prof. František Schustler¹⁴⁵. Ke zřízení Krkonošského národního parku však došlo až 17. 5. 1963, o čtyři roky později než na polské straně Krkonoš¹⁴⁶. Ještě téhož roku byla péčí o národní park pověřena Správa KRNAP se sídlem ve Vrchlabí. Posléze byla ustavena vědecká rada, poradní sbor a aktiv architektů, poradní a konzultační orgány správy KRNAP. Správa také začala vydávat sborník Opera Concorctica a Zprávy KRNAP, předchůdce časopisu Krkonoše¹⁴⁷. Správa KRNAP má na starosti především obnovu lesů, ochranu ohrožených druhů rostlin a živočichů, a také řadu strážních, výzkumných, informačních a kulturně výchovných aktivit.

¹⁴⁰ Viz výše

¹⁴¹ KLIMEŠ, Pavel. *Poslední a první hospodář aneb Jak neškodit přírodě*. Krkonoše, 1991, č. 10, s. 6.

¹⁴² KLINDA, Josef. *História ochrany přírody a jej vplyv na vznik, formovanie a perspektívy Slovenského muzea ochrany prírody a jaskyniarstva*. In *Medzinárodná konferencia pri príležitosti vzniku múzea 21.6. – 22.6.2005. Zborník referátov*. Liptovský Mikuláš: Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, 2005, s. 75.

¹⁴³ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 236.

¹⁴⁴ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 236.

¹⁴⁵ LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978, s. 236.

¹⁴⁶ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 732.

¹⁴⁷ www.krn timer.cz

Již roku 1967 převzala Správa KRNP do své péče Krkonošské muzeum ve Vrchlabí¹⁴⁸. Toto muzeum bylo založeno roku 1883 jako muzeum Rakouského (později Německého) krkonošského spolku se sídlem ve Vrchlabí. Základem jeho sbírek se stala knihovna, založená již roku 1881¹⁴⁹. Její správce, botanik a zoolog Viktor von Cypers-Landrecy, byl zvolen prvním kustodem muzea – od jeho zaměření se odvíjelo i převážně přírodovědné směřování muzea¹⁵⁰. Od roku 1893 byly sbírky instalovány v budově bývalého městského špitálu. Ve 20. letech 20. století byly po příchodu nového správce muzea Dr. Karla Schneidera nově uspořádány expozice a založen archiv. Výrazně stoupl počet exponátů a novým fenoménem se staly tematické výstavy. Prostory rychle přestaly zvěšujícímu se sbírkovému fondu muzea, archivu, knihovny a galerie brzy dostačovat¹⁵¹. Proto bylo v roce 1941 díky Schneiderovým dobrým stykům s nacistickými úřady pronajato první patro budovy augustiniánského kláštera ve Vrchlabí a sbírky byly přestěhovány. Po válce přešel majetek spolku do rukou státu a národním správcem muzejních sbírek byl jmenován Emil Flégl, vlastivědný pracovník a redaktor regionálního časopisu *Horské prameny*. Expozice byly postupně reinstalovány a rozšířeny - vznikly expozice národopisu, cechů a řemesel, uměleckého průmyslu, ručního tkalcovství, lidového umění, krkonošské přírody, Horské služby a turistiky, dějin dělnického hnutí a KSČ, obrazárna Krkonoš a nakonec roku 1966 expozice Krkonošského národního parku. Když roku 1967 převzala muzeum Správa KRNP, bylo muzeum na celých 16 let zavřeno a kompletně zrekonstruováno¹⁵². Mezitím byl navýšen počet odborných pracovníků, především v přírodovědných oborech, a v prvním patře kláštera vznikaly pracovny, knihovna, konzervační dílny a fotolaboratoř. Expoziční a výstavní prostory se rozšířily o historické domy na vrchlabském kostelním náměstí, rekonstruované pro tyto účely v letech 1974-1980. Zde byla nejprve expozice uměleckoprůmyslových a národopisných sbírek a expozice dějin dělnického hnutí. Od roku 1991 zde byla zřízena stálá expozice o dějinách turistiky a od roku 2004 se zde nachází rovněž expozice z dějin města Vrchlabí. V přízemí a suterénu augustiniánského kláštera se již od roku 1984 nachází audiovizuální ekologická expozice *Kámen a život*, která je průběžně modernizována. V ambitu kláštera je pak od roku 1995 otevřena

¹⁴⁸ www.krnap.cz

¹⁴⁹ <http://muzeum.krnap.cz>

¹⁵⁰ LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 2.

¹⁵¹ LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 3.

¹⁵² LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 4.

expozice Člověk a hory, mapující vliv lidské činnosti na krkonošskou krajinu¹⁵³. Prostor je zde rovněž věnován krátkodobým tematickým výstavám.

Ve Vrchlabí ovšem nemělo existovat pouze muzeum, ale vzniklo také mnoho projektů pro vrchlabský skanzen¹⁵⁴. Představa skanzenu vznikla na základě myšlenky, že horská lidová stavba má největší estetickou cenu na svém původním místě a v souzvuku s okolním, pokud možno nedeformovaným prostředím¹⁵⁵. První plán pro krkonošský skanzen vznikl roku 1969 jako součást návrhu řešení záchrany památek lidové architektury ve východních Čechách. Tento návrh ale ztroskotal, s nejvyšší pravděpodobností na vysokých finančních nákladech. Návrh byl ale náročný také po stránce projekční, technické a stavební¹⁵⁶. Dalším plánem bylo pojetí skanzenu jako naučné stezky, přičemž by stavby nemusely být soustředěny na jedno místo¹⁵⁷. Tento návrh však, ač byl odborníky posouzený jako velmi vhodný, také ztroskotal. Snahy o krkonošský skanzen tak zatím vycházejí na prázdno.

Roku 1978 se stala Správa KRNAP členem Světové unie ochrany přírody (IUCN)¹⁵⁸ a v roce 1984 byly Krkonoše na generálním shromáždění IUCN v Madridu zařazeny mezi 12 nejohroženějších národních parků světa¹⁵⁹. Roku 1986 bylo zřízeno ochranné pásmo KRNAP na rozloze 18400 hektarů. V roce 1991 bylo území KRNAP rozčleněno do tří zón (nejpřísněji chráněné jsou I. a II. zóna) a Správa KRNAP přešla pod přímé řízení ministerstva životního prostředí ČR¹⁶⁰. O rok později byly Krkonoše zařazeny do světové sítě biosferických rezervací UNESCO v rámci programu MAB (Man and the Biosphere- Člověk a biosféra). Biosferické rezervace jsou nejčinnější a nejohroženější území světa, která mají význam pro zachování přírodního bohatství a ekologické rovnováhy Země. Krkonoše se tak zařadily po bok amazonských pralesů a afrického parku Serengetti¹⁶¹. UNESCO vymezuje pravidla ochrany těchto území a přispívá na ni finančními prostředky. Ještě téhož roku také holandská nadace Face zahájila v KRNAP devítiletý projekt obnovy emisemi poškozených lesů¹⁶². Roku 1995 pak pod názvem GEF- Biodiverzita začal tříletý projekt záchrany biologické rozmanitosti

¹⁵³ LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s.5.

¹⁵⁴ JIRÁSKO, František. *Krkonošský skanzen- jenom sen?* Krkonoše, 1991, č. 2, s. 16-17.

¹⁵⁵ JIRÁSKO, František. *Krkonošský skanzen- jenom sen?* Krkonoše, 1991, č. 2, s. 16.

¹⁵⁶ JIRÁSKO, František. *Krkonošský skanzen- jenom sen?* Krkonoše, 1991, č. 2, s. 17.

¹⁵⁷ JIRÁSKO, František. *Krkonošský skanzen- jenom sen?* Krkonoše, 1991, č. 2, s. 17.

¹⁵⁸ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 806.

¹⁵⁹ www.krnapp.cz

¹⁶⁰ www.krnapp.cz

¹⁶¹ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 808.

¹⁶² FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s.807.

Krkonoš, finančně podpořený Světovou bankou¹⁶³. Současně samozřejmě probíhá mnoho dalších projektů.

¹⁶³ FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie - život*. Praha: Baset, 2007, s. 807.

Vývoj muzeí a muzejnictví v českých zemích v kontextu vývoje světového

Znalost historického vývoje českého muzejnictví, které se rozvíjí nejen v souvislosti s místními společenskými a politickými událostmi, ale také pod vlivem světových trendů, je nezbytným předpokladem pro vhled do problematiky muzejní prezentace, která tvoří ústřední bod mého výzkumu. Muzejní sbírky Krkonošského muzea ve Vrchlabí mají totiž základy ve stoletích dávno minulých, ale způsob jejich prezentace je pevně zakotven v postmoderní společnosti. Smyslem této kapitoly je tedy ukázat, jaké předpoklady ovlivňovaly sbírkotvornou činnost našich předků a jak se měnil způsob vystavování sbírek v souvislosti s měnícími se nároky veřejnosti.

Počátky muzeí sahají zhruba do doby před šesti sty lety¹⁶⁴. Dle americké muzeoložky Eileen Hooper-Greenhill byla muzea doposud odborníky i veřejností většinou považována za instituci statickou, která přetrvává ve stejné podobě již od dob svého vzniku¹⁶⁵. K výrazné změně začalo dle ní docházet až v poměrně nedávné době, kdy muzea mění svou tvář vlivem změny epistémé, jenž dosud ve společnosti převládala¹⁶⁶. Muzeem se nyní může stát téměř cokoliv- statek, chalupa, důl apod. Tato změna dle Hooper-Greenhill způsobila chaos v dosavadním muzeologických poznacích, jelikož se ukázalo, že neexistuje pouze jeden možný způsob fungování muzeí¹⁶⁷. To otevřelo nejen otázku rozvoje specializované vědní disciplíny, muzeologie, ale též otázku o historickém vývoji muzea jako instituce.

Kritických studií vztahujících se k muzeu vzniklo dodnes jen velmi málo a většina z nich byla napsána autory, kteří neměli přímou zkušenost s muzejní profesí. Nedostalo se tak příliš prostoru muzejním postupům a principům, o které se tyto postupy opírají¹⁶⁸. Dle Hooper-Greenhill byl charakter muzeí i s jejich vnitřními vztahy považován za jednotný a za předem daný a tyto danosti byly posléze promítnuty do

¹⁶⁴ ŠPĚT, Jiří. Přehled vývoje českého muzejnictví I. s. 10

¹⁶⁵ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 13.

¹⁶⁶ Blíže viz FOUCAULT, Michel. *Archeologie vědění*. Praha : Herrmann & synové, 2002.
HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992.

¹⁶⁷ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 16.

¹⁶⁸ To se mění zhruba od osmdesátých let 20.století, kdy začínají vycházet muzeologické publikace, větší prostor jim je pak věnován v letech devadesátých a na počátku 21.století: př- BENEŠ, Josef. *Muzejní prezentace*. Knižnice Muzejní práce, svazek 19. Praha: Národní muzeum, 1997. ; STRÁNSKÝ, Zbyněk . *Úvod do studia muzeologie*. Brno: Vydavatelství MU, 2000. ; ŽALMAN, Jiří. *Má hlava je muzeum aneb Dupání lehkou nohou v muzeologii*. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2004.

minulosti, díky čemuž se muzea jevila v různých historických dobách a geografických prostorech jako instituce identické a neměnné, tudíž statické¹⁶⁹. Muzea však nejsou stále stejná, postupem doby se měnila jak svou formou, tak financováním, administrativním uspořádáním, různými sbírkami i rozsahem činností. V současnosti se však diskutuje ještě jiná otázka, která může mít pro budoucnost muzeí dalekosáhlý dopad. Je jí otázka po významu a ospravedlnění muzeí. Jaká je jejich role ve společnosti, jejich funkce a možnosti?

Za první evropské muzeum můžeme považovat Medicijský palác ve Florencii¹⁷⁰, vznikající ve čtyřicátých letech patnáctého století. Medicijský palác nebyl muzeem v dnešním slova smyslu. Byl soukromým domem, v němž jeho majitel shromažďoval cenné předměty, mezi něž patřila jak nová umělecká díla soudobých umělců, tak staré předměty z dob antiky. Patřily sem již ale také některé přírodniny, zejména drahokamy a polodrahokamy či části živočichů, jimž byla přisuzována magická síla. Medicijové umožňovali mnoha lidem, známým, učencům či boháčům, aby jejich sbírky obdivovali a zkoumali. Důležitými faktory v těchto sbírkách byly proporce, zářivost, relativita a také podobnost¹⁷¹. Na rozdíl od moderní doby totiž nebyla živá jen zvířata, ale také předměty a svět .

Do konce šestnáctého století se sbírky a „muzea“ staly v Evropě docela běžnými. Svými postupy se často značně lišily, ale všechny měly stejný cíl, a to vytvořit jakýsi „kabinet“, soukromý model všeobecné přírody¹⁷². Tyto kabinety (typickým příkladem je Kunstkammer Rudolfa II. v Praze a habsburské sbírky vůbec¹⁷³) jsou dnes označovány jako kabinety kuriozit. Původně to byly skříně, později (nebo u bohatších osob) celé místnosti, v nichž se různými vztahy vytvářel již zmíněný model přírody a světa. Kunstkammern obsahovaly nejen předměty přírodní či lidské výroby, ale také předměty s magickým či transcendentálním významem, proto se jejich cíl zobrazit a katalogizovat svět považuje často za iracionální a nepochopitelný¹⁷⁴. Forma pořádání

¹⁶⁹ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 20.

¹⁷⁰ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 23.

¹⁷¹ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 37.

¹⁷² HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 62.

¹⁷³ HOLMAN, Pavel. Muzea ve vztahu k politice a médiím. In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkovou soužití s médii a politiky. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004, s. 30.

¹⁷⁴ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 37.

předmětů nebyla vědecká, ale byla založena na systému podobností, stejně jako v době renesance. V obrazu světa je ale významný zlom, který se udál na pozici člověka. Zatímco v dřívější době byl člověk zahrnut do hierarchizované kosmologie a svět byl chápán jako výtvar Boha, nyní se člověk snaží najít způsob, jak zobrazit svět jako svůj vlastní výtvar, přičemž část tohoto zobrazeného světa zase zobrazuje vznik člověka samotného¹⁷⁵. Stále je zde kladen velký důraz na magii a klasickou minulost, ale klade se také důraz na učenost, přírodu a experimentální vědu. Na rozdíl od dřívější doby se objevují pokusy o „objektivizaci“ vědění¹⁷⁶ (v Medicijském paláci závisela interpretace předmětů na divákovi), objevují se nové způsoby využití prostoru, ale stále zůstává propaganda moci a sociálního postavení, která je vystavováním sbírek uskutečňována¹⁷⁷.

V pozdním 16. a raném 17. století začínají vlastní sbírky vytvářet lékaři a univerzitní učitelé¹⁷⁸. Jsou to převážně sbírky přírodnin. Popud sběratelské činnosti u nich vzešel hlavně ze studia medicíny, které bylo spojeno s empirickou analýzou rostlin, nerostů a živočichů. Tak byl vytvořen základ odborného muzea, v němž sice magie stále přetrvávala, ale nebyla již zdaleka tolik zdůrazněna. Postupně se kladl stále větší důraz na posloupnost, měření a sestavování hierarchických řad. Vytvářely se klasifikační tabulky a předměty ve sbírkách již nebyly uspořádány na základě podobností, ale naopak rozdílů¹⁷⁹. V potaz pro klasifikaci a pořádání předmětů se ovšem braly pouze rozdíly viditelné, vnější. Tyto koncepce se pak zhroutily na konci osmnáctého století, kdy se pozornost přesunula na vnitřní organické struktury, tedy vnitřní vztahy mezi prvky, jejichž souhrn utváří funkci.

Stejně jako světové muzejnictví má i to české základy ve sběratelské vášni, která byla výsadou vládnoucích vrstev, později měšťanstva. Opomenout ale nesmíme též církevní sbírky vznikající při kostelech a kláštorech¹⁸⁰. Sbírkami zde nepředstavovaly jen majetek, ale byly politickou či církevní reprezentací a některým exponátům mohly

¹⁷⁵ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 65.

¹⁷⁶ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 67.

¹⁷⁷ HOLMAN, Pavel. Muzea ve vztahu k politice a médiím. In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkové soužití s médii a politiky. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004, s. 30.

¹⁷⁸ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 94.

¹⁷⁹ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 16.

¹⁸⁰ HOLMAN, Pavel. Muzea ve vztahu k politice a médiím. In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkové soužití s médii a politiky. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004, s. 30.

být taktéž připisovány magické účinky¹⁸¹. Sbírkami 16. a 17. století, které vytvářely charakteristický doplněk světské moci, již prolíná též obdiv ke kráse uměleckých děl, který s sebou přinesl do českých zemí pronikuvší renesanční proud myšlení¹⁸².

V 18. století nastává díky rozvoji přírodních věd v muzejnictví zlom i u nás. Šlechtici zakládají sbírky nového typu, v nichž se mísí vědeckost s programovostí. Objevují se též první sběratelé z řad měšťanstva. Tento zlom souvisí s rozvojem osvícenství, které pomohlo vymanit vědu z područí teologie a církevního dogmatismu¹⁸³. Ačkoliv dosud není překonán sběratelský individualismus, objevují se snahy o zpřístupnění sbírek širší veřejnosti, jak učené, tak laické. Největšímu sběratelskému zájmu se v 18. století těšily přírodniny. Pozadu ale nezůstávaly ani sbírky historicko-umělecké, zvláště sbírky medailí, obrazů, plastik či porcelánu, k nimž také nově přibývaly soubory starých tisků a rukopisů. Nová muzea vznikají na pozadí převratných společenských a politických událostí, mezi něž patří například Velká francouzská revoluce nebo vznik nových národů¹⁸⁴.

Sbírky 18. a 19. století (zvláště pokud jde o sbírky přírodovědné) začínají mít charakter ucelených souborů uspořádaných určitým způsobem, soustavně doplňovaných a pořádaných podle soudobých vědeckých poznatků¹⁸⁵. Veřejnost se již sbírkami nepřichází jen potěšit, ale studovat je, nalézat poučení a prohloubit si znalosti. Právě v uspořádání a společenském využití soukromých sbírek vidí muzeolog a historik muzejnictví Jiří Špét skutečné zárodky muzeí¹⁸⁶. Sbírky tak nabývají muzejního charakteru teprve tehdy, když k principu sběratelství přistupuje též princip naukového vzdělávání, princip pedagogický, jenž je druhým zdrojem muzejnictví.

Nejvlastnějším cílem prvních „skutečných“ muzeí rakousko-uherské monarchie, vznikajících na počátku 19. století jako střediska nové vědecké práce, však dle Špéta stále nebyla věda a osvěta, nýbrž politický zájem, který měl upevňovat zemský patriotismus a tím posilovat postavení šlechty v jednotlivých zemích rakouského soustátí. Šlechta se totiž stavěla do opozice proti centralizačním snahám Bachova absolutismu a proti josefínskému patriotismu tedy hájila zemské vlastenectví a stará práva českých zemí¹⁸⁷. První muzea jsou proto záměrně koncipována jako muzea

¹⁸¹ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 9.

¹⁸² Viz výše zmíněná sbírka Rudolfa II.

¹⁸³ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 10.

¹⁸⁴ HOLMAN, Pavel. Muzea ve vztahu k politice a médiím. In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkovou soužití s médii a politikou. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004, s. 31.

¹⁸⁵ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 11.

¹⁸⁶ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 11.

¹⁸⁷ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 15.

zemská, která vědecky zpracovávala a dokumentovala přírodu, historii i kulturu přesně vymezeného teritoria své země¹⁸⁸.

Nejstaršími muzei českých zemí byly Slezské muzeum v Opavě, Moravské muzeum v Brně a Národní muzeum v Praze.

Slezské muzeum se od druhých dvou podstatně liší, jelikož nevzniklo záměrně jako zemský ústav a také jeho založení bylo nešlechtické. Toto muzeum vzniklo roku 1818 jako muzeum gymnazijní¹⁸⁹. Moravské muzeum, založené roku 1817, bylo zajímavé především tím, že bylo zřízeno jako součást Moravsko-slezské společnosti na podporu zemědělství a vlastivědy. Vznik Národního muzea v Praze souvisel s iniciativou skupiny českých feudálů a podnětem bylo navrácení větší části peněz darovaných českými velkostatkáři na podporu chudých. Ti pak polovinu této částky věnovali na zřízení muzea¹⁹⁰, jehož základem se staly přírodovědné sbírky hraběte Kašpara Šternberka¹⁹¹.

Ač vznik Národního muzea nesouvisel přímo s českým národně obrozeneckým proudem¹⁹², muzeum zaujalo čelní místo ve vývoji českého muzejnictví a svoláním z 15. dubna 1818 bylo stanoveno, že muzeum bude shromažďovat vše, co náleží k národní produkci a literatuře, od přírodnin až po lidské výrobky¹⁹³. Muzeum mělo být podle představ svých tvůrců tedy nejen muzeem historickým, ale i muzeem přírodovědným, průmyslovým a technickým. Přitom bylo od počátku budováno jako vědecký ústav. Muzeum, jako tehdy většina podobných institucí, nebylo ve svých počátcích ovšem podporováno z veřejných prostředků, nýbrž ze soukromých společností. Sbírký Národního muzea byly prohlášeny za „nedělitelné“ a „nezcizitelné“ a byly označeny jako majetek „českého národa“¹⁹⁴. Hodnota sbírkových fondů muzea, zvláště těch přírodovědných, neustále rostla. Největší proslulosti ovšem nabývala muzejní knihovna, která se stala centrem českého vědeckého života i společenského dění a také významným střediskem mezinárodní spolupráce.

¹⁸⁸ HUBIČKOVÁ, Libuše. Muzeum: Živá tkáň? Exponát? Či relikvie? In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkou soužití s médii a politiky. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004, s. 55.

¹⁸⁹ ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 16.

¹⁹⁰ KOČÍ, Josef. *České národní obrození*. Praha: Svoboda, 1978, s. 282.

¹⁹¹ KOČÍ, Josef. *České národní obrození*. Praha: Svoboda, 1978, s. 282.

¹⁹² ačkoliv myšlenka národních muzeí byla již v Rakousko-uherské monarchii známá- takové muzeum existovalo např. již v Pešti či ve Štýrském Hradci – in: KOČÍ, Josef. *České národní obrození*. Praha: Svoboda, 1978, s. 282.

¹⁹³ ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 19.

¹⁹⁴ ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 19.

Kočí ovšem oproti Špětovi tvrdí, že se muzeum k českým národním snahám vůbec nehlásilo a nepodporovalo je – in: KOČÍ, Josef. *České národní obrození*. Praha: Svoboda, 1978, s. 282.

Zemská muzea s široce vlastivědným zaměřením však tvoří pouze jednu, byť výraznější vývojovou linii českého muzejnictví. Druhou linii, neorientovanou tolik k rozvoji vědecké práce, ale zato více obrácenou k praxi a k aktuálním potřebám hospodářského rozvoje doby, tvoří vývoj muzejnictví technického a průmyslového charakteru¹⁹⁵. Tento typ muzeí hledá své vzory především v muzejnictví zahraničním, zejména francouzském a německém. Pokusy o zřizování technických muzeí však byly ve svých počátcích málo úspěšné a v padesátých letech éra těchto pokusů končí. Končí ovšem i éra zemských muzeí, neboť rozvoj výroby i celkové proměny společnosti vedou ke specializaci, reprezentované úsilím překonat dosavadní strnulost a otevřít dveře novým proudům a formám muzejní práce¹⁹⁶.

Po období rozmachu zažívá Národní muzeum od počátku 60.let 19.století období krize- spolu s moravskými muzei poklesává ve svém vůdčím postavení. Politický život jde mimo ně a soustřeďuje se v Umělecké besedě, v Sokole a jiných zájmových spolcích¹⁹⁷.

Léta 1860-1890 lze označit za rané období vývoje regionálního muzejnictví. V této době vzniklo celkem 49 muzeí tohoto typu, z toho 37 českých¹⁹⁸. Sbírkové jádro, kolem něhož tato muzea krystalizovala, tvořily vesměs soukromé sbírky jednotlivců. Snahy zakladatelů těchto muzeí nebyly jen ochrannářské a sběratelské, jejich úsilí bylo cílevědomě zaměřované regionálně s jasnými cíly vzdělavatelskými a výchovnými¹⁹⁹.

Dvacáté století zaznamenalo rychlý rozvoj muzeí specializovaných, která se snažila uchovávat určité soubory exponátů jako celek, který by byl průběžně doplňován. Vznikala tak různá muzea národopisná, školská, hasičská, sokolská, zemědělská, obchodní či farmaceutická. Vzniká také Technické muzeum, a to především díky jubilejní výstavě, která poukázala na prudký rozmach výroby a techniky. V souvislosti se zahraničními proudy také vzniká a rozvíjí se myšlenka muzeí v přírodě, která vyústí ve pokusy o založení skanzenů²⁰⁰, z nichž jeden, vzniklý roku 1911 v Rožnově pod Radhoštěm, nabyl evropského významu²⁰¹.

Dvacátým stoletím také prolínají nové proudy uplatňované ve světovém muzejnictví. Sbírkotvorná činnost ztrácí rysy samoučelnosti a je programově

¹⁹⁵ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 25.

¹⁹⁶ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 26.

¹⁹⁷ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 27.

¹⁹⁸ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 32.

¹⁹⁹ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 35.

²⁰⁰ Skanzenem myslím muzeum v přírodě, kde se návštěvník pohybuje bez střechy nad hlavou v odborně rekonstruovaném historickém životním prostředí charakteristickém pro určitou oblast

(definice in: LANGER, JIŘÍ. *Atlas památek. Evropská muzea v přírodě*. Praha: Baset, 2002, s. 3.)

²⁰¹ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 57.

orientována k záměrnému výchovnému působení²⁰². Sbírkový základ, ale při jejich využívání nejde jen o pouhé vystavování všech shromážděných materiálů, ale o přísný výběr provedený s určitým výchovně vzdělávacím cílem. Exponáty jsou tak využívány jako prostředky k realizaci určitého ideového záměru, pod jehož zorným úhlem chce tvůrce expozice zvolený problém představit²⁰³. Středem zájmu se stává návštěvník. V souvislosti s tím dochází k vnitřní diferenciaci sbírkových fondů na část veřejně vystavovanou a určenou pro návštěvníky a část studijní, která je oddělena od běžné expozice a slouží badatelským účelům. Také muzejní budovy je třeba přizpůsobit návštěvníkovi, vybavit je přednáškovými sály a prostory pro časové výstavy. K dokreslení výstav či expozic se také začínají používat grafiky, diagramy, mapy a fotografie²⁰⁴. Sbírkový je rovněž třeba nově prezentovat a za tímto účelem jsou vydávány průvodce po expozicích, sbírkové katalogy apod. Muzea se zároveň snaží zajistit, aby se exponátům dostalo náležitého slovního výkladu, a začínají spolupracovat se školami a učiteli, aby si získala mládež.

Všechny tyto nové myšlenky vyvolaly hlubší zájem o nejhodnější formy prezentace sbírek a do popředí vstupuje i otázka vhodné výstavní techniky, která by odpovídala těmto požadavkům. Nešlo přitom jen o problém optimálních muzejních vitrín, výtvarného řešení expozic a výstav, osvětlení, popisu exponátů atd., ale i o to, aby samy instalované sbírky byly esteticky působivé a pro návštěvníka přitažlivé²⁰⁵. Proto nabývala na významu konzervace a restaurace exponátů a jejich ochrana proti požárům, prachu i necitlivosti návštěvníků.

Přerod muzea od pouhého shromaždiště sbírkových předmětů na kulturně výchovný, popř. vědecký ústav se neobešel bez obtíží, jelikož vyžadoval splnění řady organizačních, finančních a personálních (v muzeích nebylo dostatek stálých pracovníků, natož pak odborných) předpokladů, které nebylo možné provádět naráz.

První polovina dvacátého století odsouvá poněkud stranou přírodovědná muzea, jelikož zájem se obracel především na muzea a expozice zobrazující revoluční změny, ke kterým během této doby docházelo- ať už se jedná o první světovou válku, zrod nového státu, okupaci či komunistický převrat.

²⁰² ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 62.

²⁰³ Eileen Hooper- Greenhill v tom vidí manipulaci návštěvníkem muzea, kterou je třeba si uvědomit a reflektovat (In HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992.)

²⁰⁴ HOLMAN, Pavel. Muzea ve vztahu k politice a médiím. In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejní soužití s médii a politikou. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004, s. 33.

²⁰⁵ ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 63.

První světová válka zpomalila reorganizační proces v Národním muzeu a zabrzдила i rozvoj muzeí specializovaných. Ustoupila obliba muzeí uměleckoprůmyslových a do popředí se dostal nový typ vědeckého muzea s kulturně vzdělávací funkcí a snahou působit prostřednictvím sbírek na diváka.

Světové muzejnictví prožívalo po první světové válce hluboké proměny projevující se nikoli ve výrazném růstu muzejní základny, nýbrž především v pojetí a kvalitě muzejní práce. V jednotlivých zemích se postupně budovaly lepší právní i hmotné předpoklady pro jejich rozvoj a utvářela se i pevnější organizační základna těchto institucí, dochází ale i ke sjednocení a uznání muzejních snah na poli mezinárodním. V rámci Společnosti národů vzniká v polovině dvacátých let *Institut International de Cooperation Intellectuelle* a při jejím *Departemantu d'Art d'archeologie et d'ethnologie* i *Office International de Musées*. Cílem této instituce bylo shromažďovat komplexní dokumentaci o činnosti muzeí ve světě, zajišťovat mezinárodní výměnu zkušeností a koordinovat a usměrňovat činnost muzeí hlavně na úseku péče o sbírky a jejich výstavní a kulturně vzdělávací využití i o výstavbu muzejních objektů a jejich vybavení²⁰⁶.

Meziválečné období přineslo nové podněty pro názorné sdělování výstavními formami v novém, funkcionalistickém pojetí, jehož příkladem je Výstava soudobé kultury v Brně, konaná r. 1928²⁰⁷.

Prvorepublikový režim se sice navenek distancoval od bývalé monarchie, v mnoha směrech ale vyrůstal z jejích kořenů a navazoval na ni. Proto zrod nové republiky nevnesl do muzejní sféry žádné zásadní změny ani v ideovém pojetí jejich činností, ani ve struktuře a profilu, ani po stránce právní a tím méně po stránce ekonomického zabezpečení²⁰⁸. Docházelo však alespoň ke zkvalitnění vnitřní práce muzeí, ačkoliv profesionálními pracovníky disponovala převážně jen velká muzea.

Největším problémem tohoto období byla otázka zakládání nových muzeí-muzea vznikala velmi živelně a lišila se rozsahem i kvalitou sbírek²⁰⁹. Problémem byla rovněž faktická ochrana sbírkových předmětů před poškozením nebo zničením. Za doby hospodářské krize pak na muzea dopadaly finanční problémy.

Po březnové okupaci našich zemí byly zmařeny veškeré návrhy na muzejní organizaci. Válečná léta pak k prosazování jakýchkoli návrhů na změny neposkytla

²⁰⁶ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 109.

²⁰⁷ BENEŠ, Josef. *Muzejní prezentace*. Knižnice Muzejní práce, svazek 19. Praha: Národní muzeum, 1997, s. 28.

²⁰⁸ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 69.

²⁰⁹ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 87.

příležitost. Už předokupační události, zejména odtržení pohraničních území, zasáhly i muzea. Územní zábor zasáhl především muzea německá, z nichž mnohá byla už po léta aktivními středisky nacistické propagandy. V zabraném území se však ocitla i některá muzea ryze česká (např. Klenčí) a jejich sbírky se podařilo do neobsazeného území převést jen zčásti. Po okupaci byla pohraniční muzea organizačně začleněna do nacistické propagandy a jejich výstavní činnost byla orientována na podporu zájmů Říše²¹⁰. Vznikaly tendenční výstavy na podporu antisemitismu a rasismu, oslavovala se v nich Hitlerjugend atd. Stejně tendence se uplatňovaly i ve výstavách uměleckých. V souladu s těmito politickými zájmy byla připravována i nová koncepce a specializace muzejnictví v pohraničí²¹¹. Přes všechny plány však nedošlo k výraznému povznesení stavu muzeí. Co se týče muzeí na území protektorátu, z počátku okupace k příkrým zásahům do činnosti muzeí nedošlo, i když byli do ústředních muzeí dosazeni němečtí úředníci. Protektorátní ministerstvo školství se dokonce pokoušelo v prvních letech okupace muzea oživit orientací k tradicím domácí lidové kultury²¹²- doporučovalo např. výstavy lidových krojů či lidové architektury. Od roku 1940 se situace postupně zhoršovala. Okupační úřady nařídily nahradit v expozicích dosavadní české popisky texty česko-německými a později německo-českými. Zejména u zemských muzeí vyžadovaly vnitřní německé úředníky a podávání lektorských výkladů v němčině²¹³. Bylo nařízeno vydat předměty týkající se rakouskouherské a československé armády i doklady o osvobozovacích bojích. Sbírký ohrožovaly i vynucené přesuny a zборы muzejních místností pro jiné účely. Veškeré muzejnictví v protektorátu bylo postaveno pod dozor zvláštního říšského pověřence²¹⁴. Nakonec rok 1944 znamenal prakticky úplné zastavení působnosti muzeí, jelikož v rámci totálního nasazení byla zastavena činnost vlastivědných a menších městských muzeí a jejich zaměstnanci, s výjimkou osob nezbytně nutných k ochraně a zabezpečení sbírek, byli dáni k dispozici pro pracovní nasazení.

Období let 1945- 1948 je sice pojímáno jako začátek zcela nové vývojové etapy, nicméně na řadu oblastí měly vliv předchozí skutečnosti a myšlenkové koncepce. Jde o personální návaznosti i celkovou funkci českého muzejnictví, která byla již od 19. století

²¹⁰ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 112.

²¹¹ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 112.

²¹² ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 113.

²¹³ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 114.

²¹⁴ ŠPÉT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979, s. 114.

národovtorná, po roce 1918 pak byla tato konstrukce vztažena i do roviny státotvorné²¹⁵. To vše se též uplatňovalo v letech poválečných.

Do pozadí ustoupila funkce reprezentace bohatství a příznivého sociálního rozvoje státu, tolik charakteristická při zrodu muzeí v 2. polovině 19.století²¹⁶. Legislativa zabezpečení muzejní činnosti nedošla k naprosto žádné změně. Pohraniční německá muzea pozbyla záštitu svých lokátorů i rozvojovou perspektivu²¹⁷. V důsledku revoluční doby byly sbírkové předměty německých příhraničních muzeí často ničeny a rozchvacovány. Paralelně se však české muzejní sbírky rozrůstaly i o předměty z konfiskovaného německého majetku a předměty původních židovských majitelů, které jim byly během 2.světové války odebrány²¹⁸. Ustavovala se československá správa muzejních institucí a často se objevují expozice s novou tematikou, a to války, nacistického a okupačního teroru. Co se týče koncepce expozic a interpretace vystavených předmětů, často byla pomíjena řada předmětů z etnicky německého prostředí.

K největším negativům, které zasáhly české muzejnictví po roce 1948, kdy byla muzea postupně zestátněna, patří politické tlaky, které se promítly především do ideové náplně expozic²¹⁹. V nich se měly dokumentovat třídní a sociální střety, úspěchy socialistické vědy a techniky a přírodovědné expozice měly dokumentovat především materialistický výklad světa²²⁰. Negativem byl rovněž zánik celé řady menších muzeí, jelikož omezené rozpočty obcí a jejich správa lidmi s ne příliš velkým kulturním potenciálem způsobily, že prostředky směřovaly mimo tato muzea, jež se zdála nadbytečnými²²¹.

²¹⁵ JIRÁSEK, Z. - KORBELÁŘOVÁ, I. - ŽÁČEK, R. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 33.

²¹⁶ JIRÁSEK, Z. - KORBELÁŘOVÁ, I. - ŽÁČEK, R. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 34.

²¹⁷ JIRÁSEK, Z. - KORBELÁŘOVÁ, I. - ŽÁČEK, R. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s.34.

²¹⁸ JIRÁSEK, Z. - KORBELÁŘOVÁ, I. - ŽÁČEK, R. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 35.

²¹⁹ JIRÁSEK, Z. - KORBELÁŘOVÁ, I. - ŽÁČEK, R. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 37.

²²⁰ To korelovalo s Nejedlého interpretací českých dějin

²²¹ KAREL, Jiří. Otázky vracení původních fondů muzeím obnoveným po roce 1989. In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkovou soužití s médii a politiky. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004, s. 67.

Po roce 1948 ale nastávají v muzejnictví též revoluční změny charakterizované heslem „vše pro návštěvníky“²²². Muzea byla nucena držet krok s obecným výstavnictvím a využívat profesionálních výstavnických specialistů. Pořádání krátkodobých výstav umožnilo experimentovat a hledat nové způsoby výstavního uplatnění sbírek. Zvýšené dotace umožnily muzeím zadávat nové expozice a významné výstavy specializovanému podniku. Ústřední muzea zahájila tuto novou éru již v padesátých letech, krajská a významná regionální muzea jejich příkladu následovala v šedesátých letech. Na sklonku 50. let byla vytvořena speciální legislativa týkající se muzeí. Od 60.let se začínají rozvíjet některá muzea regionálního charakteru jako úzce specializované instituce (např. skanzeny) a rovněž muzea rázu podnikového a profesního²²³. Dochází též k transformaci regionálních muzeí do podoby vlastivědných ústavů, v nichž se muzejní sféra slučovala s regionální památkovou péčí a ochranou přírody, která začíná být v této době pocíťována stále naléhavěji²²⁴.

Ve druhé polovině 20. století se u přírodovědných sbírek stále častěji objevuje ekologické pojetí místo systematických sbírek. Toto pojetí se nespokojuje s určením přírodnin z hlediska zařazování do systémů, ale usiluje o doložení vztahů a vazeb, tj. významu jednotlivých přírodnin pro uchování rovnováhy v přírodním prostředí jako existenční podmínky pro přežití lidstva na této planetě²²⁵. Ve stejném duchu i umělecká muzea ukazují častěji muzejně pojatý obraz vývoje umění místo pouhé prezentace vybraných kolekcí obrazů, archeologická muzea nově podávají obraz života pravěkého člověka místo předvádění množství nalezeného materiálu²²⁶. Stále více se do ztvárnění expozic a výstav zapojuje audiovizuální technika. Staré formy muzejní prezentace však mnohde stále přetrvávají. V 80. letech vznikají první ekologické expozice, například v roce 1984 expozice Krkonošského muzea ve Vrchlabí s názvem Kámen a život, v níž se prolíná ekologické ztvárnění s ekologickou tematikou za použití moderních audiovizuálních médií.

²²² BENEŠ, Josef. *Muzejní prezentace*. Knížnice Muzejní práce, svazek 19. Praha: Národní muzeum, 1997, s. 30.

²²³ JIRÁSEK, Z. - KORBELÁŘOVÁ, I. - ŽÁČEK, R. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 36.

²²⁴ JANÍKOVÁ, Eva. Význam a funkcia Múzejných zbierok v kontexte popularizácie vedeckých poznatkov. In *Úloha múzeí v oblasti ochrany prírody a životného prostredia. Medzinárodná konferencia pri príležitosti 75. výročia vzniku muzea. Zborník referátov*. Liptovský Mikuláš: Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, 2005, s. 88.

²²⁵ BENEŠ, Josef. *Základy muzeologie*. Opava: Open Education and Science, 1997, s. 62.

²²⁶ BENEŠ, Josef. *Muzejní prezentace*. Knížnice Muzejní práce, svazek 19. Praha: Národní muzeum, 1997, s. 31.

Na počátku 90.let se začala psát nová etapa českého muzejnictví. Došlo k takřka totální proměně muzejní sítě. Opětovně vznikaly privátní a spolkové muzejní sektory, zatímco zanikalo mnoho podnikových muzeí. Některé cenné sbírkové předměty se však v souvislosti s privatizací dostaly do nebezpečí rozprodání²²⁷. Dále roste počet ekologických expozic, které ale vznikají především v rámci správ chráněných krajinných oblastí a přírodních rezervací či různých státních i soukromých spolků zasazujících se o rozvoj environmentální výchovy a ochrany životního prostředí.

Koncem 90.let a na počátku 21. století se do Čech dostává myšlenka ekomuzea²²⁸, která vznikla již v 60. letech ve Francii. V roce 2001 tak vzniká koncept vytvoření Vyšehradské sítě ekomuzeí, jejichž cílem má být prezentace regionu jako celku za co nejširší účasti obyvatel²²⁹, přičemž důraz je kladen na propojení přírody, kultury a historie. Je tak vytvářeno propojení řemeslných dílen, legend, monumentů a naučných stezek. Jako příklad může sloužit ekomuzeum Růže na Třeboňsku.

Na přelomu století začala být celosvětově pocíťována finanční tíže udržování biologických sbírek, ač řada z nich je obrovského významu. Stalo se tedy cílem tyto důležité zdroje informací lépe zpřístupnit a umožnit jejich efektivní využití. Toho se dalo dosáhnout pouze za využití moderních elektronických systémů. Vznikl tak tříletý projekt podporovaný Evropskou unií, BioCASE (A Biological Collection Access Service for Europe), jenž podporuje v každé zúčastněné zemi²³⁰ vznik tzv. národního centra, které bude v dané zemi organizovat sběr informací o biologických sbírkách²³¹. Prvním krokem je vznik databáze sbírek, druhým vznik vlastní databáze jednotlivých sbírkových předmětů. V České republice vzniklo národní centrum při Moravském zemském muzeu v Brně, z jehož webové stránky (www.mzm.cz) je možno přejít na vznikající databázi biologických sbírek České republiky.

Začátek 21. století nastolil nové otázky týkající se efektivního vedení muzejní praxe a problematiky poslání a významu muzejní kultury pro soudobou společnost.

²²⁷ JIRÁSEK, Zdeněk -KORBELÁŘOVÁ, Irena -ŽÁČEK, Rudolf. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 39.

²²⁸ Definice ekologického muzea dle Beneše: „Ekologické muzeum podává komplexně přírodně historický vývoj oblasti s překonáním hranic oborových specializací, aby expozice postihly vývoj ve vzájemných vazbách a souvislostech činnosti člověka v daném přírodním prostředí.“ In: BENEŠ, Josef. *Muzejní prezentace*. Knižnice Muzejní práce, svazek 19. Praha: Národní muzeum, 1997, s.354.

²²⁹ www.ekomuzeum.cz

²³⁰ patří sem 30 evropských států (Irsko, Island, Velká Británie, Finsko, Norsko, Švédsko, Rakousko, Švýcarsko, Belgie, Portugalsko, Lucembursko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Bulharsko, Slovinsko, Německo, Francie, Kypr, Malta, Řecko, Maďarsko, Slovensko, Polsko, Česká republika, Itálie, Nizozemí, Španělsko, Dánsko) a Izrael.

²³¹ SUTORÝ, Karel. Biologické sbírky muzeí- nové perspektivy využití. In *Sborník z mezinárodní konference Muzeum a změna*. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2003, s. 97.

Stále více do popředí se dostává nový vědní obor, muzeologie, která však dosud nebyla plně integrována do soustavy věd, jelikož je stále mnoha odborníky ignorována. Stále více vědců a muzejních pracovníků si však uvědomuje potřebu tohoto vědního oboru, jelikož se ukazuje, že se nestačí orientovat pouze na muzeum jako instituci a muzejně technické činnosti²³². K zvládnutí muzejního fenoménu nestačí pouze osvojení si organizačních a technologických postupů, ale je třeba též pochopit, co je podstatou muzealizace, co ji motivuje apod.- k tomu má sloužit právě muzeologie.

Muzeolog Jan Dolák vidí největší úskalí muzejnictví dnešní doby v nepochopení základních muzeologických principů a táže se, proč se muzeologická teorie často neodráží v praxi²³³. Dle něj tento problém souvisí s malým zájmem odborníků pracujících v muzeích oprostít se od svého archeologického nálezu, kolekce hmyzu apod. a podívat se na svou práci z nadhledu²³⁴. Přes velké množství režimů, které se v českých zemích vystřídalo (od Rakousko-uherské monarchie, první republiky, protektorátu, komunistického režimu až po dnešní demokracii) si muzejní pracovníci stěžují neustále na stejnou věc- malý zájem společnosti a nadřazených struktur, nedostatek finančních prostředků a prostoru. Je tedy otázkou, zda za tyto problémy mohou politické režimy, jak se často argumentuje, nebo je to vinou muzejních pracovníků samotných²³⁵.

Co se týče budoucnosti muzeí, ne všichni odborníci jsou skeptičtí. V současné době funguje Asociace muzeí a galerií a Rada galerií, které se staly partnery veřejné správy. Jejich vliv na obor muzejnictví je značný a integrace státu se podstatně snížila. Společnost muzea a galerie akceptuje a jejich počet dokonce mírně roste. Návštěvnost je po mírném poklesu po roce 1990 stabilní, či spíše mírně stoupá²³⁶. Česká republika se dokonce pyšní několika expozicemi na evropské úrovni a třemi zvláštními cenami v soutěži o „Evropské muzeum roku“. Dosavadní přístup k oboru muzejnictví však bude pravděpodobně nezbytné změnit, jelikož není dlouhodobě udržitelný, neboť s rostoucími sbírkami rostou nároky na prostory, v nichž jsou sbírky uchovávány. Zároveň není možné efektivně spravovat, uchovávat a využívat tak obrovské množství

²³² STRÁNSKÝ, Zbyněk . *Úvod do studia muzeologie*. Brno: Vydavatelství MU, 2000, s. 21.

²³³ DOLÁK, Jan. Muzea v nové době. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 5.

²³⁴ DOLÁK, Jan. Muzea v nové době. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s.5.

²³⁵ DOLÁK, Jan. Muzea v nové době. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 6.

²³⁶ ŽALMAN, Jiří. *Má hlava je muzeum aneb Dupání lehkou nohou v muzeologii*. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2004, s. 10.

předmětů²³⁷. Cílem muzejnictví musí být uspokojování potřeby muzealizace, uchování historické paměti a vytvoření relevantního obrazu světa. Smyslem hledání nových postupů pak je najít takové, které umožní dosáhnout tohoto cíle efektivnějšími prostředky.

²³⁷ ŽALMAN, Jiří. *Má hlava je muzeum aneb Dupání lehkou nohou v muzeologii*. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2004, s. 11.

Expozice Krkonošského muzea ve Vrchlabí

Krkonošské muzeum ve Vrchlabí jsem poprvé navštívila 11. 12. 2005. Toto muzeum bylo založeno v roce 1883 jako muzeum Rakouského (od roku 1918 Německého) krkonošského spolku²³⁸. Sbírky byly nejprve vystaveny v knihovně, roku 1893 pak byly přesunuty do budovy bývalého městského špitálu. Jeho prostory ale brzy nestačily, proto bylo roku 1941 pronajato první patro budovy augustiniánského kláštera²³⁹.

Expozice nacházející se v prostorách augustiniánského kláštera

Barokní augustiniánský klášter je hlavní budovou Krkonošského muzea ve Vrchlabí. Byl založen roku 1705 Maxmiliánem z Morzinů na podporu rekatolizace panství. V jeho prostorách se v současné době nacházejí dvě stálé expozice, a to ekologická expozice „Kámen a život“ a etnografická a historická expozice „Člověk a hory“. V přízemí kláštera je rovněž prostor určený pro pořádání krátkodobých výstav, a to jednak v samostatném sále a jednak v pravé části křížové chodby kláštera.

V suterénu a přízemí augustiniánského kláštera je od roku 1984 otevřena stálá moderní audiovizuální expozice nazvaná „Kámen a život“, která se rozprostírá na ploše 1200 m². Za jejím názvem se skrývá snaha o vyjádření nedílné jednoty živé i neživé hmoty, které společně vytvářejí celek přírody. Pojetí této expozice bylo v době, kdy vznikala, zcela nové. Nejedná se totiž o pouhou sbírku zajímavých a cenných předmětů prezentovaných pomocí výkladců, vitrín a psaného slova, ale jde o jakési přenesení přírody jako celku do interiéru muzea. Expozice je obohacena o rozměr času, o zachycení děje, vývoje a vztahů mezi jednotlivými prvky přírodních poměrů. V expozici se proto prolínají sbírkové předměty, prostorové modely přírodnin, grafy a ilustrace, seriály diapozitivů, polyekran a živé ukázky některých horských živočichů. K vizuálnímu vjemu se připojuje zvuk, světlo a scéna. Výstavou návštěvník prochází společně s průvodcem. Souběžně s ním jsou osvětlovány jednotlivé části expozice, jsou prosvětlovány transparentní fotografie, promítány diapozitivy a z reproduktorů se ozývá komentář. Zároveň návštěvníka provázejí charakteristické zvuky přírody. Právě zapojení všech návštěvníkových smyslů má umocňovat dojem z výstavy.

Expozice Kámen a život zabírá celkem 14 místností augustiniánského kláštera a je rozdělena do tří sektorů. První sektor představuje nástupní prostory do expozice, kde

²³⁸ Viz výše, kapitola Historický vývoj Krkonoš a města Vrchlabí

se návštěvník může seznámit se stručným obsahem jednotlivých prostorů, jejich členěním, délkou a způsobem prohlídky. Současně má možnost dozvědět se vše o historii budovy Krkonošského muzea. Druhý sektor tvoří právě 14 výše zmíněných místností, které tvoří jádro expozice. Místnosti mají logickou posloupnost. První místnost je věnována zákonům přírody a návštěvník se zde například seznámí s anatomíí listu, potravní pyramidou a obecným úvodem do problematiky ekologie. V druhé místnosti se návštěvník seznámí s geologií krkonošského podloží a mikrostrukturou jeho hornin. Třetí místnost expozice pojednává o vývoji tvaru pohoří vlivem činnosti zemské kůry, čtvrtá místnost pak dokumentuje vlivy pověří a jiných živlů na celkový ráz krkonošské krajiny. V dalších třech místnostech se nachází série ukázek z význačných horských ekosystémů- bučina a smrčina, dále horská louka, kosodřevina, hřebenová tundra a ledovcový kar. U těchto ekosystémů je znázorněna nejen flóra, ale rovněž pro ně typická fauna (zejména pomocí vycpaných exemplářů či podsvícených fotografií a polyekranů) a neživé prostředí. Osmá místnost, nazvaná „V Krakonošově zahrádce“, je věnována krkonošské flóře a počátkům jejího vědeckého zkoumání. Mezi exponáty zde tedy najdeme exempláře různého chemického náčiní či příklady léčivých rostlin. Devátá místnost je výtvarně koncipována jako hlubinný důl a vystavené exponáty zahrnují množství hornického náčiní. Další, desátá místnost je věnována bažinnému ekosystému krkonošských hor a nalezneme v ní např. diapozitivy s příklady tohoto ekosystému, pro nějž jsou v Krkonoších typická rašeliniště a prameniště, či skulpturu pylových zrn. V jedenácté místnosti jsou v teráriích umístěny živé ukázky typických krkonošských obojživelníků, jako je čolek a mlok či ropucha a skokan, najdeme zde ale rovněž zmiji, která je na vrcholcích hor predátorem obsazujícím vrcholek potravinové pyramidy. Zajímavým exponátem v této místnosti je šestatřicetkrát zvětšená zmijí lebka. Dvanáctá místnost znázorňuje horskou bystřinu s živými rybami. Třináctou místnost tvoří promítací sál, ve kterém je návštěvníkovi promítán zhruba dvacetiminutový dokument o Krkonoších a jejich významu a nenahraditelnosti, které jsou ještě zdůrazněny v kontextu nejvýznamnějších pohoří celého světa formou polyekranové projekce v poslední místnosti expozice. Třetí sektor expozice Kámen a život pak představují prostory krytých chodeb kolem nádvoří kláštera, v nichž je věnován prostor dokumentům z historie ochrany přírody Krkonoš, založení Krkonošského národního parku a činnosti jeho Správy.

²³⁹ LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 3.

Expozici „Kámen a život“ doplňuje druhá stálá expozice této budovy Krkonošského muzea, nazvaná „Člověk a hory“.

Expozice „Člověk a hory“ se nachází v křížové chodbě, obklopující Rajský dvůr augustiniánského kláštera. Jejím hlavním záměrem je přiblížit návštěvníkovi historii osídlování Krkonoš. Expozice klasického stylu sestává z deseti výkladců a devíti vitrín, které mapují nejzávažnější složky působení člověka na horskou přírodu od počátku třináctého století do konce století devatenáctého a zachycují také život krkonošských obyvatel až do čtyřicátých let našeho století. První výkladec a vitrína znázorňují počátky osídlení krkonošského předhůří, informují o tom, kdy přišli první osadníci, jak probíhala kolonizace dosud neobydleného území a jaké typy osídlení se v tomto období v Krkonoších nacházely. Mezi exponáty se v prvním výkladci nachází mapa podkrkonošských tvrzí, hrádků a hradů, dále jsou zde vyobrazení zemědělských prací a soubory archeologických nálezů z hrádků Bradlo a Bolkov, z tvrže v Batňovicích, z hradu Vizmburk a z Hostinného. Ve vitríně jsou vystaveny rekonstrukce hradů Nístějky a Štěpanic, komorové kachle a soubory archeologických nálezů z hradu Štěpanice a města Hostinného. Druhý výkladec a druhá vitrína znázorňují objevování pokladů hor, tedy těžbu a zpracování rud v Krkonoších od 14. do 19. století. Mezi exponáty ve výkladci jsou mapy těžebních dolů, vyobrazení hornických prací a rudné hutě, hornické nástroje nalezené v dolech, zakládací listina horního města Vrchlabí z roku 1533 a výrobky krkonošských hamrů (např. hmoždíře, drhlen, korouhve). Ve vitríně se pak nachází slavnostní hornické sekery a pohár hornického cechu, pohyblivý model práce v dole vestavěný do lahve či pamětní mince Kryštofa z Gendorfu. Třetí výkladec a vitrína rozvádějí těžbu rud a dokumentují růst bohatství krkonošského kraje. Mezi exponáty výkladce najdeme rekonstrukci nejstarší obrazové mapy Krkonoš, model stavby milíře a milířování, nástroje drvoštěpů, horníků a hutníků. Ve vitríně se pak nacházejí výrobky krkonošských železných hamrů, puška s doutnákovým zámkem, soubor visacích zámků či kozlík k rozdělování ohně. Ve čtvrtém výkladci společně se čtvrtou vitrínou se nacházejí příklady krkonošského sklářství. Nalezneme zde nejen mapu skláren v Krkonoších od 14. do 20. století, ale rovněž značný počet výrobků krkonošských skláren společně s nástroji na jejich výrobu. Pátý výkladec, prostor před ním a nároží ambitu kláštera jsou věnovány budnímu hospodaření. Zde se nachází několik vyobrazení činností typických pro tento typ hospodářství, např. snášení sena na krosnách. Najdeme zde rovněž model roubeného krkonošského domu, krosnu, pracovní náčiní nebo zvonkové jho. Před výkladcem stojí exponáty háku s krojidlem a háku s otočným sloupkem. Šestý výkladec je pojat jako průřez světnicí horské boudy.

Do ní vedou dveře s výplněmi zdobenými kosočtvernými vlasy, v rohu jsou umístěna kachlová kamna, najdeme zde stůl a stoličky na dojení krav a koz a veškeré náčiní potřebné pro chod domácnosti. Sedmý výkladec a pátá až sedmá vitrína jsou věnovány ostatním řemeslům a pracím, které pomáhaly zlepšovat životy horalů. V sedmém výkladci tak najdeme vyobrazení tkalcovské manufaktury, model přadlácké světlice a ručního stavu, kolovrátek a různé součásti kroje. Pátá vitrína obsahuje předměty lidové tvorby z oblasti Krkonoš a Podkrkonoší, šestá vitrína lidové podmalby na skle a různé drobné předměty. V sedmé vitríně nalezneme zobrazení pašeráků na horách a několik typů vojenských pušek. Tématem osmého výkladce jsou počátky obnovy přírodního bohatství Krkonoš, která byla nezbytná z důvodu odlesnění velké části Krkonoš v důsledku neuvážené těžby. Mezi exponáty najdeme vyobrazení císařských lesů a území sklářských hutí nebo lesní a lovecký řád panství Branná a Jilemnice. Trojrozměrné exponáty zahrnují sekery, klíny a palice používané ke kácení lesů a model svážení dřeva na saních. V osmé vitríně jsou vystaveny figurky Krakonoše a upomínkové předměty. Poslední, devátý výkladec je věnován počátkům zájmu o horskou přírodu. Mezi exponáty se nachází zejména vyobrazení turisticky atraktivních míst, upomínkové předměty, lyžařské boty, hole a sněžnice. Devátá vitrína je věnována vědeckému zájmu o krkonošskou faunu a flóru a obsahuje např. titulní strany vědeckých prací o přírodě Krkonoš či mikroskopy botaničky J. Kablíkové.

V malém sále v přízemí augustiniánského kláštera se v době mé první návštěvy konala fotografická výstava nazvaná „Podivuhodný svět pavouků“. Probíhala od 27. 9. 2005 do 11. 12. 2005. Jednalo se o makrofotografie nejrůznějších pavouků, kteří se vyskytují nejen na území Krkonoš, ale celé České republiky. Záměrem výstavy, již dominovalo několik asi metr velikých pavouků vyrobených z kartónového papíru žáky místní základní školy, bylo ukázat pavouky jako pozoruhodné živočichy s roztodivným a pozoruhodným způsobem života, kteří jsou hodni obdivu, ne opovržení.

V pravé části křížové chodby augustiniánského kláštera pak v době mé návštěvy probíhala od 22. 11. 2005 do 31. 1. 2006 výstava „Zdenka Gelnarová- malba na hedvábí“. Zde bylo možné nalézt barevné výtvořky z hedvábí, jako například šátky nebo kravaty.

Expozice a výstavy nacházející se v prostorách štítových domů

Ke Krkonošskému muzeu ve Vrchlabí roku 1974 přibýly tři štítové domy (č. p. 222, 223, 224) na vrchlabském náměstí Míru, které patří mezi nejstarší lidové stavby v Krkonoších a jsou pozůstatkem původní městské zástavby. Až do roku 1980 však trvala jejich rekonstrukce²⁴⁰, která probíhala pod Správou Krkonošského národního parku, jejíž informační středisko také v prostředním z domů sídlí. Ve štítových domcích se nachází dvě stálé expozice Krkonošského muzea a rovněž prostor pro krátkodobé tématické výstavy.

V domě č. p. 224 se nacházejí dvě stálé expozice. Cílem expozice „Lidové umění a řemeslo“, která se v domě nachází od roku 1991²⁴¹, je seznámit návštěvníky nejen s uměleckými a řemeslnými díly starých obyvatel Krkonoš, ale hlavně přiblížit dnešnímu člověku způsob jejich každodenního života. Dominantou a zároveň nejzajímavějším prvkem výstavy je zařízená původní krkonošská světnice s tkalcovským stavem posledního z krkonošských tkalců Matěje Pochopa. Dále v expozici nalezneme ukázky krkonošského skla, lidových hodin, lidového domácího náčiní, cechovních pohárů a vyřezávaných Betlémů, včetně jednoho pohyblivého, pocházejícího z počátku 20. století. Mezi výrazné prvky expozice patří nesporně také napodobenina šlechtického barokního oděvu pocházející z konce 19. století, společně s napodobeninou plátového válečnického oděvu Rudolfa z Morzinů z roku 1635, jež byla zhotovena v 18. století. Součástí expozice lidového umění a řemesla je také část pojednávající o počátcích turistiky v Krkonoších na konci 19. století, v níž můžeme nalézt ukázky starých lyží, sněžnic či saní. Své místo zde našel také Krakonoš a jeho rozličné způsoby ztvárnění. Expozice je pojata, až na určité prvky (jako světnice tkalce), v klasickém stylu muzejního výstavnictví. Muzejní exponáty jsou tedy představovány zejména ve výkladcích a vitrínách a doprovázeny psaným slovem.

Druhá stálá expozice, která od roku 2004²⁴² zabírá několik místností ve štítovém domě č. p. 224, nese název „Historie Vrchlabí“. Tato expozice je rovněž provedena v klasickém stylu za pomoci výkladců a vitrín doprovázených psaným slovem. Svou rozlohou není příliš rozsáhlá, ovšem informací o Vrchlabí poskytuje poměrně značné množství. Expozice nás provádí historií Vrchlabí od první zmínky o něm, která se váže

²⁴⁰ LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 3.

²⁴¹ LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 4.

²⁴² LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006, s. 4.

k 22. 1. 1359, až po situaci po druhé světové válce. Poskytuje návštěvníkovi informace o cechách a řemeslech, o rozvoji hornictví a povýšení na město (zde bychom neměli opomenout zmínit vystavenou listinu českého krále Ferdinanda I. z roku 1533, již uděluje Vrchlabí městská práva a znak), o vrchlabských spolcích, české menšině, o církvi a o vývoji českého školství. Dominantou expozice jsou dva modely domů - vrchlabského zděného a roubeného domu s roubenou světničkou a pavlačí v patře a rovněž domu „U sedmi štítů“, zděného a roubeného domu se sroubkem vestavěným do patra a s řadou přístavků. Mezi exponáty se dále nachází hodinový stroj, ciferník a kyvadlo z městských hodin. Dojem z expozice působí sice uceleně, přesto však poněkud stroze. Většinu informací je totiž nutné vyčíst z informačních tabulek, jelikož sbírkový materiál jinak neposkytuje dostatek informací o historickém vývoji Vrchlabí.

Obě výše zmíněné expozice jsou navzájem propojené. Mozaikovitě prvky se spojují v celkem komplexní obraz života obyvatel Krkonoš a Podkrkonoší v letech minulých a poskytují široké spektrum informací. Výhodou pro návštěvníky je nesporně také nízká cena vstupenek.

Ve štítovém domě č. p. 222 jsou rovněž tři místnosti věnované krátkodobým výstavám. V době, kdy jsem Vrchlabí navštívila, se zde konala dočasná vánoční výstava, která trvala od 15. 11. 2005 do 8. 1. 2006. Vystaveny byly především koláže s vánoční tematikou a dále výtvořky současných obyvatel Krkonoš - zdobené medové perníky, výrobky z látky ve stylu patchwork s vánoční tematikou, postavičky a ozdoby z paličkované krajky. Všechny výrobky bylo možné si zakoupit. Výstavě dominoval pohyblivý Betlém a dvě ženské figuríny tlačící kočárky – saně, pocházející z 19. století. Záměrem výstavy bylo navodit vánoční atmosféru a dát i v dnešní době prostor lidové tvorbě krkonošských obyvatel.

Sociálně- demografický profil návštěvníka Krkonošského muzea ve Vrchlabí

Předpoklady návštěvnosti a propagace Krkonošského muzea ve Vrchlabí

Krkonošské muzeum se nachází v centrální části oblíbeného vysokohorského turistického střediska Vrchlabí, má tedy z hlediska počtu potenciálních návštěvníků velmi dobrou polohu. Výhodné umístění a to, že muzeum spadá pod Správu Krkonošského národního parku, jsou výchozími předpoklady pro úspěšnou propagaci muzea.

Správa KRNAP financuje různé druhy propagace muzea na veřejnosti, tudíž je velmi obtížné si jeho existence nepovšimnout. Již na příjezdových trasách do Vrchlabí se nacházejí reklamní billboardy, které na muzeum upozorňují. V informačních střediscích Správy KRNAP je k dispozici množství informačních letáků poukazujících na Krkonošské muzeum ve Vrchlabí a rovněž kalendáře akcí, v nichž jsou zmíněny tematické dočasné výstavy Krkonošského muzea. Muzeum je rovněž propagováno v regionálním tisku a zejména v Krkonošské sezóně, což je list propagující turistické zajímavosti Krkonoš. Tento list je zdarma k dispozici na mnoha místech. O muzeu je možné se dozvědět rovněž na internetu, a to nejen na oficiálních stránkách muzea <http://muzeum.krnep.cz> nebo stránkách Správy KRNAP www.krnep.cz, ale rovněž na serverech vyhledávajících různá výletní místa a zajímavosti, například www.cestykrajem.cz nebo www.kdyakam.cz. Krkonošské muzeum též zabírá nápadné prostory ve Vrchlabí, které je těžké přehlédnout, a to renovovaný barokní klášter sv. Augustina a tři historické štítové domky na náměstí Míru.

V souvislosti s takovouto poměrně celoplošnou propagací Krkonošského muzea by se dalo předpokládat, že se muzeum snaží dostat do povědomí mnoha cílových skupin potencionálních návštěvníků a že je vždy konkrétní způsob propagace muzea propojen s konkrétní cílovou skupinou, což jsem se pokusila ověřit pomocí konstrukce sociálně - demografického profilu návštěvníků Krkonošského muzea ve Vrchlabí.

Sociálně- demografický profil návštěvníka

Není možné sestavit pouze jediný profil typického návštěvníka Krkonošského muzea ve Vrchlabí. Nelze říci, že by toto muzeum navštěvoval převážně jeden určitý druh lidí, naopak, mezi návštěvníky jsou lidé nejrůznějších socio-demografických

profilů. Lze však sestavit typologii návštěvníků, jelikož se mezi návštěvníky vyskytují určité typologické skupiny.

Krkonošské muzeum ve Vrchlabí má jednoznačně vyšší návštěvnost během letní a zimní sezóny, kdy muzeum navštěvují turisté. Nejvytíženějšími měsíci jsou tedy únor, červenec a srpen. Návštěvnost se však o zimní a letní sezónu do jisté míry liší, jelikož v zimě se v muzeu vyskytují více sportovně založení lidé, kteří jezdí do Krkonoš za lyžováním, zatímco v létě lidé zaměřeni na pěší turistiku a výlety do přírody, tedy lidé se zájmem o přírodu. Průměrný věk návštěvníka vypočítaný z jimi poskytnutých rozhovorů prováděných o víkendy i o všední dny v únoru a srpnu roku 2006 je přibližně 29,7 let, přičemž pro léto je to 29,3 a pro zimu 30,3. Rozdíl je tedy nepatrný. Mezi návštěvníky převažují rodiny s dětmi nad 7 let, méně je dvojic mladších lidí a nejméně početnou skupinou jsou důchodci s vnoučaty a rodiny s velmi malými dětmi. O víkendech je vyšší návštěvnost rodin s dětmi, zejména pak co se týče rodin z blízkého okolí, které jezdí s dětmi na výlety. V sezóně však není rozdíl mezi návštěvností o všední den a o víkend tolik markantní. Návštěvnost je spíše vyšší ve dnech, kdy nepřízeň počasí znemožňuje venkovní turistické, sportovní či jiné aktivity. Návštěvníci se také objevují především v době popolední. Z mých výzkumů rozhodně nevyplývá, jak se mnohdy tvrdí, že muzeum je instituce navštěvovaná starší generací. Naopak, starší lidé a důchodci z řad rodáků navštěvující muzeum především s vnoučaty tvoří méně početnou skupinu návštěvníků Krkonošského muzea ve Vrchlabí. Vyšší návštěvnost jsem zaznamenala u rodičů s dětmi. Muzeum je také navštěvováno mladými lidmi, kteří přijeli jako turisté. Mezi návštěvníky však převažují lidé se středním a vyšším vzděláním, orientovaným převážně humanitním směrem, ale ani počet návštěvníků s přírodovědným a technickým zaměřením není zanedbatelný. Z mých respondentů bylo 5 mužů vysokoškoláků, 3 středoškoláci a u dvou se mi nepodařilo informace o jejich dosaženém vzdělání získat. U žen bylo 7 středoškolaček, 4 vysokoškolačky a dvě z nich se mi tyto informace neposkytly. V muzeu jsem nenalezla žádné návštěvníky v produktivním věku, kteří by měli pouze základní vzdělání.

Muzeum je tedy navštěvováno lidmi všech věkových kategorií, lze je ale zařadit do typologických skupin.

Turisté se o muzeu dozívají především z propagačních materiálů získaných v turistických informačních centrech Správy KRNP a dále z menších propagačních billboardů u silnic a plakátů. Mnozí lidé, převážně mladší generace, ale i ženy středního věku, se o muzeu dozívají z internetu („když jsme se sem chystali, tak jsme si tak nějak hledali na netu, co tu v okolí je, kdyby nevycházelo počasí“ - žena, 42 let, státní

zaměstnanec, Stříbro, 19.8. 2006). Muzeum se ale dostalo rovněž do obecného povědomí lidí ze vzdálenějších částí republiky, kteří o muzeu slyšeli díky jeho moderní expozici („Věděli jsme, že je ve Vrchlabí muzeum. To je dost známá věc“- žena, 36 let, zubní asistentka, Liberec, 20.8. 2006). Pro konečné rozhodnutí se k návštěvě mohou turisté brát v potaz reference rodáků, například personálu v hotelu, kde jsou ubytováni („tak jsme se zeptali na recepci, jestli nevědí, jaký to v tom muzeu je, no a na základě toho, co nám paní v recepci řekla, tak se nám to líbilo“- žena, 46 let, recepční, Lány, 19.8. 2006).

Zvláštní skupinou návštěvníků Krkonošského muzea ve Vrchlabí jsou rodáci. Mezi nimi převažují důchodci s vnoučaty a rodiny s dětmi. Vyšší návštěvnost mezi mladou generací z řad rodáků jsem nezaznamenala. Pro návštěvníky z řad rodáků patří muzeum často do rytmu jejich života, jelikož muzeum respektuje zvykoslovný rok a často pořádá nové dočasné a tematické výstavy, což je pro rodáky přitažlivé. Krkonošští rodáci a obyvatelé blízkého tedy mají obecné povědomí o existenci Krkonošského muzea ve Vrchlabí nejen díky mnoha formám jeho propagace, ale též díky tomu, že se muzeum svými tematickými výstavami prolíná s jejich životním rytmem, tudíž se při vánočních, velikonočních a dalších výstavách rodákům neustále připomíná. Navíc, jak již jsem zmínila výše, muzeum zabírá nápadné vrchlabské prostory. Mimo to ho děti rodáků navštěvují v rámci školních exkurzí.

Do muzea jsou rovněž pořádány zahraniční zájezdy, zejména Němců, Holanďanů a Poláků. Mezi těmito návštěvníky převažuje střední a starší generace.

Motivace návštěvníka Krkonošského muzea ve Vrchlabí a preference muzejních exponátů

Deklarované důvody návštěvy muzea

Mezi návštěvníky Krkonošského muzea najdeme tedy zejména rodiny s dětmi, páry mladých lidí a prarodiče s vnoučaty, kteří dle mých výzkumů bývají převážně z řad rodáků. Deklarované důvody k návštěvě Krkonošského muzea ve Vrchlabí se liší napříč generacemi, mohou ale vykazovat určitou míru odlišnosti rovněž v souvislosti s letní a zimní sezónou a v souvislosti s tím, zda je návštěvník krkonošský či podkrkonošský rodák či turista.

Pro děti je důvodem návštěvy především zábava a rozptýlení („je to tu super“- žena, 14, žákyně ZŠ, Liberec, 20.8. 2006), rodiče udávají nejčastěji odpočinek, zabavení dětí pomocí změny programu v dovolené či náhradní program kvůli nepřízní počasí nebo jiné neočekávané události, ale též poučení pro děti. V zimě je nejčastějším důvodem pro návštěvu muzea spíše odpočinek od lyžování nebo náhradní program při nějaké neočekávané události („protože kluk je nemocnej a nemůže jít na snowboard“ – žena, 40, v sociální sféře, Tanvald, 25.2. 2006). Turisté v zimní sezóně též muzeum navštěvují, když je nepříznivé počasí pro lyžování. V létě je nejčastěji udávaným důvodem k návštěvě muzea zpestření dovolené formou výletu, který je označován za odpočinkový nebo jako náhradní program kvůli nepříznivému počasí („Dneska není úplně nejlíp, tak máme takovej výletní den. Prostě odpočinek“- žena, asi 50, -, Všestary, /Hradec Králové/, 19.8. 2006). Jako důvod návštěvy může být udáváno též poučení pro děti („aby se děti taky něco dozvěděli“- žena, 36, zubní asistentka, Liberec, 20.8. 2006). Pro mladé páry hraje roli v letní sezóně především zpestření, zábava („My jsme tady s kamarády na týden na chatě, tak jsme hledali co bysme mohli podniknout“- muž, 23, student VŠCHT, Dřetovice /střední Čechy/, 20.8.2006), od návštěvy muzea si ale také slibují poznání typické kultury a přírody. Jejich deklarované důvody návštěvy mohou vykazovat ovlivnění romantickou idealizací podkrkonošské a krkonošské vsi („Oba nás zajímá venkovská kultura a horská příroda. Rádi bychom si koupili v Krkonoších roubenku.“- žena, 20, studentka FF UK, Tachov + muž, 23, student konzervatoře, Český Krumlov, 18.8. 2006). Deklarovaný důvod návštěvy Krkonošského muzea pro seznámení se s kulturou, historií a přírodou regionu je typický spíše pro letní turisty. Pro zimní turisty ze skupiny mladých lidí je opět typický odpočinek od lyžování či nepříznivé počasí. Starší generace se převážně staví do role

vychovatele a muzeum navštěvuje zejména z důvodu smysluplného využití času dětí („snažím se vnukovi ukázat taky něco jiného než televizi a počítač“- žena, asi 70, důchodce, Vrchlabí, 26.2. 2006). Deklarovaným důvodem návštěvy je též poučení vnoučat a jistý pocit nostalgie („to já ještě ty starý lyže pamatuju za mlada“- žena, asi 70, důchodce, Vrchlabí, 26.2. 2006).

Percepce muzea a preference muzejních exponátů

Krkonošské muzeum ve Vrchlabí prezentuje krkonošský region skloubením přírodovědné ekologické expozice s expozicí historickou a národopisnou, díky čemuž poskytuje množství podnětů návštěvníkům s nejrůznějšími zájmy. Celkový dojem Krkonošského muzea ve Vrchlabí na jeho návštěvníky je dle mého názoru více než dobrý, jelikož jsem se nesetkala s jedinou negativní reakcí.

Většina návštěvníků Krkonošského muzea oceňuje jako nejatraktivnější ekologickou expozici Kámen a život, a to konkrétně 22 dotazovaných osob ze 30, tedy zhruba dvě třetiny návštěvníků. Expozici Člověk a hory či Dějiny Vrchlabí preferují především návštěvníci se zájmem o historii a důchodci z řad krkonošských rodáků. Ekologická expozice láká více mladé lidi a rodiny s dětmi. Zajímavým se mi jeví fakt, že dospělí návštěvníci, kteří jako nejatraktivnější uvedli ekologickou expozici, uvádějí jako důvod především komplexní ztvárnění přírody a celkový dojem, který expozice vytváří, zatímco návštěvníci preferující historickou expozici uváděli, že je zaujaly především konkrétní předměty, zejména betlémy, ozdobné sekýrky nebo zařízené staročeské světnice. Expozice Kámen a život tedy vítězí zejména svým moderním a netradičním multimediálním ztvárněním, které zobrazuje exteriér Krkonoš v interiéru kláštera a které člověka vtahuje do přírody („Člověk se tu cejtí jako v přírodě, vidí zvířata, slyší zvuky, k tomu ten výklad“- žena, 23, studentka VŠCHT, Moravské Budějovice, 20.8. 2006) a umožňuje netradiční muzejní zkušenost („působí jinak než ty nudný muzea, kde musíte všechno luštit z mrňavejch tabulek“- muž, 23, student zemědělské fakulty, Praha, 20.8. 2006). Výjimečně se ovšem oceňují i konkrétní netypické předměty, což může souviset zejména se zaměřením daného návštěvníka („Je tu třeba ta super molekula!“- muž, 23, Dřetovice /středočeský kraj/, student VŠCHT, 20.8.2006 ; „Tak líbí se mi tu betlémy, no on je můj kamarád řezbář a dělá i nějaký betlémy, tak k tomu mám asi díky němu nějaký vztah“- muž, asi 60, důchodce, Vrchlabí, 18.8. 2006). Konkrétní předměty se též líbí spíše dětem („Ta zvířata a betlémy“- žena, 9, žákyně ZŠ, Lány, 19.8. 2006). Děti jsou celkově zaujaty nejvíce živou přírodou zastoupenou rybami

a obojživelníky, nadchnou je též ale i vycpaná zvířata ve svém typickém prostředí. Během rozhovorů jsem rovněž zaznamenala oceňování výchovné a vzdělávací funkce ekologické expozice Kámen a život („hlavně se mi na ní líbí to, že se vyloženě snaží člověka něco naučit“ - žena, 30, osobní asistentka, Kolín, 25.2. 2006). V jednom případě jsem se setkala s rozpačitou reakcí na držení živých zvířat v uzavřené místnosti muzea („hodně se mi líbilo to jezírko. Na druhou stranu je mi docela líto těch chudáků ptáků, který tak jsou zavřený“ - žena, 14, žákyně ZŠ, Liberec, 20.8. 2006).

Zdá se, že návštěvníci nepřicházejí do muzea vyloženě se záměrem hledat určitý konkrétní symbol Krkonoš, ačkoliv jako tento symbol spatřují zejména postavu Krakonoše či horské masivy, jejichž ztvárnění v muzeu nakonec nacházejí.

Závěrem bych ráda konstatovala, že dle mého výzkumu je pro většinu návštěvníků (něco málo přes dvě třetiny) atraktivnější spíše moderní ekologické ztvárnění expozice, které využívá vizualizace regionu a obrazových, trojrozměrných a dokonce živých exponátů, namísto expozic, jež využívají zejména psaného textu.

Deklarace významu muzeí v současné době a potřeby ochrany přírody

Co se týče otázky po významu muzeí pro současného člověka, nezaznamenala jsem prakticky žádné generační rozdíly v názorech, samozřejmě až na výjimku malých dětí, pro které byl významem především zážitek z muzea. Rovněž názory turistů a rodáků na tuto otázku se nikterak neliší. Podle dospělých návštěvníků Krkonošského muzea ve Vrchlabí je význam muzeí nepopíratelný, zdůrazňují zejména jejich uchovávací úlohu pro příští generace a edukativní význam. Ovšem vyskytují se pochybnosti, zda takovýto význam mají všechna muzea, tedy i ta, která nejsou pro návštěvníky atraktivní („možná /mají význam/ jak který, ale tohle určitě jo“ - žena, 14, žákyně ZŠ, Liberec, 20.8. 2006). Případně je vyslovován názor, že muzea mají význam jen pro občany se středním a vyšším vzděláním („mají /význam/, ale spíš pro vzdělanější lidi. /.../ lidi třeba se základním vzděláním se moc o tyto věci nezajímají“ - žena, 30, osobní asistentka, Kolín, 25.2. 2006). Větší část návštěvníků vyslovila silnější zájem o muzea přírodovědná, velké oblibě se ale u nich těší rovněž muzea historická a umělecká.

S občasnou výjimkou rodáků a obyvatel Krkonoš mají návštěvníci zakódovanou potřebu ochrany přírody a životního prostředí a jednoznačně preferují ochranu přírodních krás Krkonoš před větším rozvojem turistického ruchu („ochrana přírody je důležitá, kór v oblasti, kam za ní turisti jezděj“ - muž, 45, policie ČR, Stříbro,

19.8. 2006). Rodáci a obyvatelé krkonošského kraje sice rovněž upřednostňují ochranu přírody, mají však zároveň zájem na rozvoji turistického ruchu, tolik významného pro ekonomický rozvoj daného regionu („určitě toho turistického ruchu je tady dost, a pokud ty lidi se chovaj slušně, tak nic proti tomu, ale vopravdu ty auta, těch je tu moc a jezděj vopravdu i po tý chráněný oblasti. No a to jako si myslim že by nemělo bejt“- muž, asi 40, strojní inženýr, Tanvald, 25.2. 2006 ; „V dnešní době to životní prostředí samozřejmě je důležitý, je v kritickým stavu, ale je fakt, že bez toho turistického ruchu by se nám taky špatně žilo“- žena, 35, učitelka, Vrchlabí, 26.2. 2006). Lidé mladší generace (asi pod 30 let) kladou na ochranu přírody radikálnější a přímější důraz („O ochranu přírody. Rozhodně.“- muž, 23, student konzervatoře, Český Krumlov, 18.8. 2006 ; „/.../ pro mě je rozhodně na prvním místě příroda“ – žena, 23, studentka VŠCHT, Moravské Budějovice, 20.8.2006)

Závěrem lze tedy konstatovat, že z pohledu návštěvníků jak z řad rodáků, tak z řad turistů má muzeum určitý význam, a to jednak jako zdroj určitého druhu zábavy, jednak jako možnost uchování historie a zobrazení kraje a v neposlední řadě jako zdroj informací.

Nezbytnost ochrany životního prostředí je vnímána všemi návštěvníky Krkonošského muzea ve Vrchlabí, ovšem zejména návštěvníci z řad rodáků kladou důraz rovněž na nezbytnost rozvoje turistického ruchu v daném regionu.

Reflexe muzea z pozice zaměstnanců

Pracovníky Krkonošského muzea ve Vrchlabí můžeme rozdělit do tří skupin, a to na vedení, odborné pracovníky a provozní zaměstnance.

Ředitelkou Krkonošského muzea je žena s vysokoškolským vzděláním, ve věku zhruba čtyřiceti let. Její náplní práce je zajišťování veškeré agendy vyplývající z výkonu funkce, kromě toho je ale rovněž správkyň etnografické sbírky. Vedoucí provozu je rovněž žena, bývalá právnička, nyní v důchodu. Zodpovídá za plynulý a bezproblémový provoz muzea. Vedení muzea vidí význam Krkonošského muzea ve výchově návštěvníků k tomu, jak se správně a ekologicky chovat k přírodnímu prostředí, ve vzdělávací funkci, která zahrnuje nejen ekologickou výchovu, ale též poznání historie krkonošského regionu („ /.../ Člověk a hory je vlastně taková parádní výstava, která má ukázat, jak člověk během historie na tu přírodu působí. /.../ se snažíme svým způsobem vychovávat návštěvníky k tomu, aby viděli a věděli, jak to tady vypadá, aby se kvůli nim neničila krajina, aby se v té přírodě nechovali nějak neuváženě.“ - žena, asi 45, ředitelka muzea, srpen 2007). K tomu, aby muzeum bylo pro své návštěvníky stále přitažlivé, se vedení muzea snaží získávat informace o jejich názorech a preferencích pomocí dotazníků dostupných v prodejně vstupenek a suvenýrů („Tak my si děláme spíš takovou statistiku o tom, jak se návštěvníkům ty naše expozice líbí, jestli jsou se vším spokojeni, jestli jim tu něco nechybí.“ - žena, asi 45, ředitelka muzea, srpen 2007). Jako největší problém muzea jsou spatřovány finance, ovšem pouze z toho důvodu, že není finančně možné rozšiřovat muzeum o další prostory. Na nákup nových sbírkových předmětů a běžný provoz rozpočet vystačí („ /.../ od správy KRNAP těch peněz dostáváme oproti jiným muzeím docela dost. /.../ Samozřejmě mohlo by to být ještě lepší, protože bysme chtěli opravit ještě nějaké štítové domky, do kterých bychom pak taky mohli instalovat některé naše sbírky, ale na to momentálně ty peníze nestačí. Ale samozřejmě doufáme, že se v co nejbližší době někde najdou“ - žena, asi 45, ředitelka muzea, srpen 2007). Muzeum je financováno Správou KRNAP, jiné sponzory nemá. Na vstupném se ročně vybere zhruba 700 000 Kč, což je téměř polovina rozpočtu (bez mezd a některých druhů energií). Úspěchy muzea jsou pak spatřovány v tom, že je pro své návštěvníky atraktivní („ /.../ úspěšné je hlavně v tom, že se návštěvníkům ty naše expozice líbí, že jsou s nimi spokojeni a že se nám snad daří ukázat jim tady tu přírodu a život, jakéj v těch horách byl v minulosti.“ - žena, asi 45, ředitelka muzea, srpen 2007).

Mezi odbornými pracovníky, v jejichž kompetenci je správa jednotlivých sbírek, tudíž péče o sbírkové předměty, jejich ochrana a rozšiřování sbírkové fondu, stejně jako příprava dočasných tematických výstav a případná aktualizace stálých expozic, se nachází dva muži s vysokoškolským vzděláním (archiv a historické sbírky, zoologie), tři ženy s vysokoškolským vzděláním (archeologie, botanika, etnografie) a pět žen se vzděláním středoškolským (fotografické sbírky, knihovna, konzervátorská dílna, mapy, výtvarné umění). Jsou to specializovaní odborníci na svou problematiku. Mezi odbornými zaměstnanci převládají lidé spíše středního věku, zhruba mezi 40 až 50 lety. Mají přehled o úspěších i problémech muzea a v deklarovaných názorech, například na problematiku financování muzea, se shodují s vedením („ /.../ my si moc nemůžeme stěžovat na peníze, protože od správy KRNPAP těch peněz dostáváme dost, tedy alespoň oproti jiným muzeím, která jsou pod městskými úřady, takže zaplat' pánbůh můžeme nakupovat sbírky, ale už ty peníze nestačí třeba na rozšiřování těch muzejních prostor“ - žena, 42, správce sbírky, srpen 2007). Stejně tak význam Krkonošského muzea pro jeho návštěvníky je deklarován shodně („ ukázat návštěvníkům historii a přírodu Krkonoš, a vzhledem k tomu že Kámen a život je ekologická expozice, tak se také snažíme upozornit na ekologii, na to jak se chovat k přírodě a jak jí neškodit“ – žena, 42, správce sbírky, srpen 2007) a rovněž odborníci akcentují kladné hodnocení expozic a výstav návštěvníky („ /.../ myslím že se hodně líbí všechny výstavy které tu pořádáme, tedy alespoň ohlasy na ně jsou dobré“ - žena, 42, správce sbírky, srpen 2007).

Do kompetence provozních pracovníků, jejichž přesný počet se mi bohužel nepodařilo zjistit, patří zejména průvodcovství, prodej vstupenek, literatury a suvenýrů, údržba a úklid objektů Krkonošského muzea. Zaměstnanci, kteří pracují v provozu Krkonošského muzea, přicházejí z nejrůznějších oborů. Většinou mají středoškolské vzdělání. Chybí jim větší odborná vybavenost, ale mají přehled o ruchu v muzeu a jsou schopni reflektovat bezprostřední reakce návštěvníků. Ačkoliv se muzeum snaží oslovit širší veřejnost, řadoví zaměstnanci nejsou schopni formulovat, o co se muzeum snaží a co je jeho cílem. V těchto otázkách se necítí být kompetentními a odkazují na vedení („Ježíši, to já nevím, na to zeptejte paní ředitelky!“ - žena, 35 let, srpen 2006). Mají jen rámcový přehled o problémech muzea, ale stejně jako vedení a odborní pracovníci vidí největší nedostatky ve financování. Jako problém též zmiňují nižší návštěvnost („Tak asi jsou trochu problémy s penězi a návštěvností, ale do toho až tak moc nevidím, na to se zeptejte paní ředitelky“ - žena, 55, v provozu, srpen 2006“).

Všichni muzejní zaměstnanci se tedy shodují v tom, že muzeum slaví úspěch ve ztvárnění expozic, které se návštěvníkovi líbí, v tom, že si mohou lidé odnést něco z historie horalů a poznat Krkonošskou přírodu a způsob, jakým se k ní mají chovat („je tady ta kultura a příroda těch Krkonoš krásně ukázaná, formou, která lidí nenudí, ale která je baví, že si z toho snad něco odnesou. No ale každopádně je tady ta kultura uchovaná pro ty příští generace“-žena, asi 60, bývalá právnička, vedoucí provozu Krkonošského muzea, srpen 2006). Muzeum dle nich tedy má pro návštěvníka význam, který se mu daří víceméně úspěšně naplňovat. Shodují se též v názoru na finanční problémy, které ale dle nich nejsou zdaleka tak tíživé jako problémy muzeí jiných.

Nelze říci, že byl kádr zaměstnanců po roce 1989 zcela vyměněn, ačkoli velká část pracovníků přišla do Krkonošského muzea až v devadesátých letech. Mnozí (zhruba třetina) však v muzeu pracovali již dříve a změny ve fungování muzea podle nich nejsou příliš markantní, ačkoliv musíme vzít v úvahu, že do muzea přišli až ve druhé polovině osmdesátých let, kdy již byl režim umírněnější. Režim se pak nejvíce projevoval jen v kontrole témat expozic a výstav, případně německých názvů na fotografiích apod. („rozdíl je v tom,/ že se moc nemusí koukat na to, co se smí ukazovat a co ne, ale jinak v tom podle mě nějak výraznej rozdíl není“-žena, 44, průvodce, srpen 2006).

Závěr

Cílem mé práce bylo přiblížit vnímání způsobu prezentace a významu krkonošského regionu v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí (založeném roku 1883), což je postmoderního historické, etnografické a přírodovědné muzeum s postmoderní ekologickou expozicí (jež je v muzeu instalována od roku 1984). V rámci tohoto výzkumu jsem se snažila zrekonstruovat socio-demografický profil návštěvníka tohoto konkrétního muzea ve dvou transparentních ročních obdobích v letech 2005-07. Dále jsem zjišťovala subjektivně prožívaný význam muzea postmoderním člověkem. Mým záměrem bylo zjistit, jaký je význam muzea nejen z pozice řadového návštěvníka, ale též z pozice zaměstnanců Krkonošského muzea a z pozice jeho vedení.

Můj výzkum je v současné době aktuální, jelikož muzeum prochází již po nějaký čas transformacemi, která ještě není zdaleka u konce. Muzeum je stále mnohými lidmi vnímáno jako zkostnatělá instituce²⁴³, která svou prezentací muzejních sbírek nemá postmodernímu člověku co říci. Řečeno jinak: v dnešním globálním světě propleteném postmoderními technologiemi, se snadným přístupem k informacím a ovládaném masovými formami zábavy se zdá, že pro muzeum již nezbyvá místo²⁴⁴.

Krkonošské muzeum ve Vrchlabí má poměrně značně vysokou návštěvnost, na níž se podílí několik faktorů. Předně je to výhodné umístění muzea, které se nachází v centru turisticky velmi oblíbeného regionu, takže není letním ani zimním turistům „z ruky“. Druhým významným faktorem je dobrá a celoplošná propagace muzea na veřejnosti. Muzeum je prezentováno na billboardech, reklamních plochách, v tisku, na internetu a na letáčcích Správy KRNAP, která je též relativně štedrým zdrojem financí. Jak pro rodáky, tak pro turisty je přitažlivé rovněž umístění muzea v zrekonstruovaném augustiniánském klášteře a v historických štitových domcích. Na vyšší návštěvnosti se též nepochybně podílí poměrně dlouhá historická tradice muzea, jenž se tak stačilo dostat nejen do povědomí krkonošských a podkrkonošských rodáků, ale také obyvatel ze vzdálenějších míst republiky.

Krkonošské muzeum ve Vrchlabí má vyšší návštěvnost o zimní a letní sezónu, kdy se stává zpestřením dovolené pro pěší turisty a lyžaře. Poněkud vytiženější jsou

²⁴³ HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992, s. 16.

²⁴⁴ JIRÁSEK, Zdeněk -KORBELÁŘOVÁ, Irena -ŽÁČEK, Rudolf. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 38.

dny s nepříznivým počasím. Návštěvníci se také objevují především v době popolední. Návštěvnost je vyšší o víkendy než o všední dny, ale v sezóně není tento rozdíl příliš patrný.

Mezi návštěvníky Krkonošského muzea ve Vrchlabí můžeme rozlišit dvě základní skupiny – turisty a rodáky. Skupina turistů je výrazně větší než skupina rodáků. Mezi turisty najdeme převážně rodiny s dětmi, dále pak mladé páry. Muzeum navštěvují rovněž zahraniční zájezdy turistů či exkurze dětí, které jsou v regionu na škole v přírodě či na táboře. Mezi rodáky, navštěvujícími muzeum spíše o víkendech, převažují rodiny s dětmi a prarodiče s vnoučaty. Mladší generace z řad rodáků je zastoupena především školními exkurzemi²⁴⁵, a to v době školního vyučování, tedy o všední dny. Vzhledem k tomu, že rodáci navštěvují tematické výstavy muzea, které respektují zvykoslovný rok, tvoří významnou skupinu návštěvníků zejména mimo sezónu.

Mezi dospělými návštěvníky Krkonošského muzea převažují lidé se středním a vyšším vzděláním, nezaznamenala jsem návštěvnost lidí v produktivním věku pouze se základním vzděláním. Muzeum je rovněž kolektivní aktivitou, jelikož do něj návštěvníci nepřicházejí jednotlivě, ale alespoň v páru.

V otázce po významu muzeí pro současného člověka jsem zaznamenala mezi dospělými návštěvníky pouze minimální generační rozdíly. Rozdíly mezi turisty a rodáky jsem nezaznamenala. Pro malé děti má muzeum význam především jako druh zábavy. Mladí lidé muzeum vnímají nejen jako zdroj zábavy, ale rovněž poučení a nových informací („nás zajímá venkovská kultura a horská příroda“ – žena, 20 let, studentka FF UK, Tachov, 18.8. 2006). Dospělí návštěvníci deklarují význam muzea jako instituce pro celou společnost, jeho roli při uchování historického bohatství i jeho výchovně-vzdělávací rozměr („hlavně se mi na ní líbí to, že se vyloženě snaží člověka něco naučit“ – žena, 30, osobní asistentka, Kolín, 25.2. 2006). Důchodci připisují muzeu v zásadě tentýž význam, ale zpochybňují jeho význam pro mladou generaci („/.../ pro nás starší ty muzea význam určitě mají /.../ ty mladý si jdou spíš někam do hospody a mají jiný zájmy než chodit do muzea.“ – žena, 59, švadlena, Vrchlabí, 18.8. 2006). Zaměstnanci v provozu Krkonošského muzea vidí jeho význam především v úspěšném zobrazení přírody a historie Krkonoš a Vrchlabí, které zaznamenává u návštěvníků velký ohlas. Akcentují rovněž jeho historickou a vzdělávací funkci. Vedení muzea vidí význam Krkonošského muzea ve výchově návštěvníků k tomu, jak se správně a ekologicky

²⁴⁵ Osobně jsem žádnou školní exkurzi nezastihla, jelikož jsem rozhovory prováděla převážně o víkendech.

chovat k přírodnímu prostředí, ve vzdělávací funkci, která zahrnuje nejen ekologickou výchovu, ale též poznání historie krkonošského regionu.

Na Krkonošském muzeu si návštěvníci nejvíce cení netradičně ztvárněné ekologické expozice, nazvané Kámen a život. Děti jsou zaujaty spíše konkrétními předměty, nejvíce živými exponáty zvířat. Dospělí z řad turistů na ekologické expozici oceňují především celkový dojem, který vzbuzuje („hlavně se mi líbí jak je to celý udělaný, že si tu člověk připadá opravdu jako v přírodě, že je tady i to živý jezírko, že se tady ozývají zvuky, to mi přijde úžasný“ - žena, 46, recepční, Lány, 19.8. 2006), ale rovněž způsob jejího ztvárnění, který dokáže zaujmout nejen dospělého člověka se zájmem o přírodu, ale i malé dítě. Návštěvníci, s nimiž jsem v Krkonošském muzeu vedla rozhovory, byli s takovouto moderní expozicí spokojeni a neměli vesměs žádné připomínky či návrhy na možné zlepšení. Našla jsem zde ale i menší skupinu návštěvníků, kteří preferovali klasicky ztvárněnou historickou a národopisnou expozici či muzejní exponáty v ní představené. Do této skupiny se řadí především důchodci, ovšem výjimečně i mladí lidé („Nejvíce se mi líbily staré lyže a saně a zařízené dobové místnosti“ – muž, 23 let, student, Praha, 11.12.2005). U generace důchodců z řad rodáků je možné konstatovat větší preference exponátů z lidové tvorby a historie regionu („Tak líbí se mi tu ty betlémy, ty světnice tkalcovský jsou kouzelný /.../“ – žena, 59 let, švadlena, Vrchlabí, 18.8. 2006).

Seznam použité literatury a internetových zdrojů

Seznam použité literatury:

- BARTOŠ, M. –LUŠTITEL, J. *Počátky lyžování v českých zemích*. Praha: Merkur, 1988.
- BENEŠ, Josef. *Muzejní prezentace*. Knižnice Muzejní práce, svazek 19. Praha: Národní muzeum, 1981.
- BENEŠ, Josef. *Základy muzeologie*. Opava: Open Education and Science, 1997.
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2002.
- DOLÁK, Jan. *Muzea v nové době*. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004.
- DOSTÁL, Josef. *Krkonoše*. Praha: Orbis, 1954.
- FLOUSEK, J., et al. *Krkonoše. Příroda – historie – život*. Praha: Baset, 2007.
- GERSTNER, Miloš. *Krkonošské pověry*. Krkonoše, 1981, č. 12, str. 6, 7 a 24.
- GERSTNER, Miloš. *Pojďte s námi do školy!* Krkonoše, 1984, č. 3, str. 28-29.
- GERSTNER, Miloš. *Pojďte s námi na funus!* Krkonoše, 1984, č. 5, str. 22-23.
- GERSTNER, Miloš. *Pojďte s námi za muzikanty!* Krkonoše, 1984, č. 6, str. 28-29.
- GERSTNER, Miloš. *Pojďte s námi na svatbu!* Krkonoše, 1984, č. 10, str. 28-29.
- GERSTNER, Miloš. *Pojďte s námi na koledu!* Krkonoše, 1984, č. 12, str. 26-27.
- GERSTNER, Miloš. *Vyprávění o založení města Trutnova a ostatních vesnic podle Vesnické kroniky Šimona Hüttla*. Krkonoše, 1991, č. 3, str. 26-27; č. 4, str. 26-27.
- GERSTNER, Miloš. *Vzpomínání nejen sokolské*. Krkonoše, 1994, č. 6, str. 28-29.
- HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1997.
- HOLMAN, Pavel. *Muzea ve vztahu k politice a médiím*. In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkovou soužití s médii a politiky. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004.
- HOLUB, Ota. *Obsazení Trutnovska československou armádou a její poslání v letech 1918-1921*. Krkonoše. Podkrkonoší, 1966, č. 2, str. 25- 39.
- HOOPER-GREENHILL, Eileen. *Museums and the Shaping of Knowledge*. New York and London: Routledge, 1992.
- HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu IV, Metody historikovy práce*. Praha: SPN, 1983.
- HUBIČKOVÁ, Libuše. *Muzeum: Živá tkáň? Exponát? Či relikvie?* In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkovou soužití s médii a politiky. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004.

- CHOVANEC, Felix. *Dějiny lyžování*. Praha: Univerzita Karlova, 1989.
- JANÍKOVÁ, Eva. Význam a funkcia Múzejných zbierok v kontexte popularizácie vedeckých poznatkov. In *Úloha múzeí v oblasti ochrany prírody a životného prostredia. Medzinárodná konferencia pri príležitosti 75. výročia vzniku muzea. Zborník referátov*. Liptovský Mikuláš: Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, 2005.
- JECH, Jaromír. *Krkonošský písmák Věnceslav Metelka. Kapitola z dějin folkloristiky a folklóru*. Český lid, 43, 1956, č. 1, str. 4-13.
- JECH, Jaromír. *U krkonošských písmáků*. Český lid, 43, 1956, č. 5, str. 221-223.
- JIRÁSEK, Zdeněk - Korbelářová, Irena - Žáček, Rudolf. České muzejnictví pod vlivem politických změn po roce 1945. In *Muzea v procesu transformace. Mezinárodní konference 24.-26. listopadu 2003*. Brno: Masarykova univerzita, 2004.
- JIRÁSKO, František. *Krkonošský skanzen- jenom sen?* Krkonoše, 1991, č. 2, str. 16-17.
- JIRSA, Roman. *Vůz hrůzy, smrti. Strašidelné pověsti Českého ráje, Podkrkonoší a Krkonoš*. Praha: Volvox Globator, 2000.
- KAREL, Jiří. Otázky vracení původních fondů muzeím obnoveným po roce 1989. In *Naše muzejnictví v minulém desetiletí II. čili Muzejníkou soužití s médii a politiky. Sborník příspěvků z muzeologického semináře (12.-13. června 2003)*. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2004.
- KELLER, Jan. *Až na dno blahobytu*. Praha: EarthSave, 2005.
- KLIMEŠ, Pavel. *Poslední a první hospodář aneb Jak neškodit přírodě*. Krkonoše 1991, č. 10, str. 6-8.
- KLIMEŠ, Pavel. *Chalupy východních Krkonoš*. Krkonoše, 1994, č. 8, str. 18-19.
- KLINDA, Josef. História ochrany prírody a jej vplyv na vznik, formovanie a perspektívy Slovenského muzea ochrany prírody a jaskyniarstva. In *Medzinárodná konferencia pri príležitosti vzniku múzea 21.6. – 22.6.2005. Zborník referátov*. Liptovský Mikuláš: Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, 2005.
- KOČÍ, Josef. *České národní obrození*. Praha: Svoboda, 1978.
- KUBÁTOVÁ, Marie. *Všechny brány Krkonoš*. Liberec: Severočeské nakladatelství, 1986.
- KULHÁNEK, Otto. *Zlatá kniha lyžování: z dějin čs. a světového lyžařství*. Praha: Olympia, 1989.
- LANGER, Jiří. *Atlas památek. Evropská muzea v přírodě*. Praha: Baset, 2002.
- LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. Hradec Králové: Kruh, 1978.
- LOUDA, Jiří a kol. *Krkonošské muzeum ve Vrchlabí. Průvodce sbírkami*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2006.
- LOUDA, J. – ZÁZVORKOVÁ, B. *Vrchlabí*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006.

- LUŠTITEL, Jan. *Historický vývoj západních Krkonoš*. Praha: Merkur, 1988.
- MACHÁČKOVÁ, J. –MATĚJČEK, J. *Studie k sociálním dějinám 19. století. Díl 1*. Opava, Slezský ústav: 1992.
- MACHÁČKOVÁ, J. –MATĚJČEK, J. *Studie k sociálním dějinám 19. století. Díl 2, 3*. Opava, Slezský ústav: 1993.
- MOLDÁN, Bedřich. *Příroda a civilizace. Životní prostředí a rozvoj lidské civilizace*. Praha: SPN, 1997.
- NOVÁKOVÁ, Marcela. *Krkonoše*. Praha: Olympia, 2003.
- PETRÁŇ, Josef. *Nevolnické povstání 1775*. Praha: Univerzita Karlova, 1972.
- SCHEUFLER, Vladimír. *Nová instalace Podkrkonošského muzea v Nové Pace*. Český lid, 63, 1976, č. 4, str. 241-242.
- SCHWARZ, Otakar. *Rekonstrukce lesních ekosystémů Krkonoš*. Hradec Králové: Správa KRMAP, 1997.
- SILVERMAN, David. *Ako robiť kvalitatívny výskum. Praktická príručka*. Bratislava: Ikar, 2005.
- SOJKOVÁ, Jana. *Tady je Krakonošovo!* Krkonoše, 1993, č.6, str. 21.
- SOJKOVÁ, Jana. *Bejvávalo na horách*. Hradec Králové: Garamon, 2003.
- SOUKUP, Vladimír -DAVID, Petr. *Podkrkonoší. Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku*. Praha: Soukup & David, 2003.
- STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. *Úvod do studia muzeologie*. Brno: Vydavatelství MU, 2000.
- SUTORÝ, Karel. Biologické sbírky muzeí- nové perspektivy využití. In *Sborník z mezinárodní konference Muzeum a změna*. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2003.
- ŠPĚT, Jiří. *Přehled vývoje českého muzejnictví I*. Praha: SPN, 1979.
- ŠTURSA, Jan. *Encyclopedia Corcontica. Krajina- příroda- lidé*. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2003.
- Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850-1970, díl I. Praha: Federální statistický úřad, 1978.
- ŽALMAN, Jiří. *Má hlava je muzeum aneb Dupání lehkou nohou v muzeologii*. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2004.

Seznam použitých internetových zdrojů:

- www.krnep.cz
- <http://muzeum.krnep.cz>
- www.mzm.cz
- www.ekomuzeum.cz

Seznam příloh:

Příloha I.

Rozhovory s návštěvníky Krkonošského muzea ve Vrchlabí.....66

Příloha II.

Rozhovory se zaměstnanci Krkonošského muzea ve Vrchlabí.....122

Příloha I :

Rozhovory s návštěvníky Krkonošského muzea ve Vrchlabí

Rozhovor č. 1 (zkušební – 11. 12. 2005)

Pohlaví: muž

Věk: 23

Povolání: student

Místo bydliště: Praha

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodl navštívit právě Krkonošské muzeum?

Jsme s přítelkyní ubytovaní poblíž a chtěli jsme si odpočinout od lyžování.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděl?

Byl jsem tu s rodiči jako dítě.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

Dnes už si jen zajdeme na večeri a ve zbytku týdne už budeme jenom lyžovat.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Ano.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Nejvíc se mi líbily staré lyže a saně a zařízené dobové místnosti.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Staré lyže a sekyrky.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Ano.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

Občas by to sneslo nějaké oživení.

Ztvárnil byste výstavu jinak?

Nenapadá mě, jak by se to dalo pojmout jinak.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Určitě.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědecké, ekologické, jaký typ byste si vybral?

Asi nějaké historické nebo umění.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Krkonoš.

Našel jste ho zde?

Ano, dokonce několikrát.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu nebo o ochranu přírody?

Neomezil bych vstup turistů, ale pro lepší ochranu bych vymezil, kudy se můžou pohybovat.

Rozhovor č. 2. (z 25. 2. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: asi 40

Povolání: v sociální sféře

Místo bydliště: Tanvald

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Protože kluk je nemocnej a nemůže jít na snowboard, a jinak my rádi chodíme. V létě po hradech, no a když je takhle ošklivějc, tak po těchhle muzeích.

A vy jste tady tedy na lyžích?

Ne ne ne, my tady bydlíme. My jsme od Tanvaldu.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděli?

No tak bydlíme blízko, tak to nějak známe.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

No, chtěli jsme ještě do Jilemnického muzea.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

No moc.

Co se vám tu líbí nejvíc?

No hrozně hezky se nám líbil ten výklad o Krkonoších, no a potom ta živá příroda.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Já myslím že jo. Mě se tady líbila i výstava těch fotografií, kterou tu mají vlastně jako doplňkovou (pozn. v této době tu byla dočasná výstava fotografií nejen z Krkonoš, ale i jiných chráněných oblastí a rezervací).

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Asi nic, mě se to moc líbí.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

No, já si myslím že pro nás ještě jo, ale ty mladý lidi, nevim jak to, ale ve okolí co takhle třeba mluvíme, ty jdou do hospody s ňákou partou nebo na ňákou diskotéku, radši než někam do přírody.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědecké, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

To přírodovědné. Určitě. No jako mě se líbí příroda, já mám ráda přírodu. Hlavně tu živou. Ale nemám teda ráda jako zvířata zavřený. Zoologická není špatná, ale...lepší je, když vám jako ukážou, kde žijou ta zvířata na tom stromu, a pak je hezký, když se projdete po těch Krkonoších a opravdu tu faunu a flóru vidíte na vlastní oči v přírodě. No my to k tomu vedem (myslí syna), ale... on má rád zvířata, že jo, ale ty fotky...nevím.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

No symbolem Krkonoš...jako myslíte zvířata nebo...

Myslím co se vám jako první vybaví, když se řekne „Krkonoše“.

Tak hlavně teda krásný dřeviny, který jsou až nahoře, vlastně ty kleče.

Našla jste to zde?

No ano, tady je vlastně i to nejvyšší pásmo v tý expozici.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu nebo o ochranu přírody?

No já myslím, že toho turistickýho ruchu už tady máme hodně, hlavně cizinců, že jo, kteří vlastně...já si myslím, že lidi je ubytovávají spíš pro ty peníze, že to prostě tomu neprospívá. Hlavně si myslím, že by se ty lidi měli tady projít, a ne si vyjet až nahoru autem, tam se pobavit a zase jet dolů. Aby viděli vůbec všechnu tu krásu, ty prameny, který tam jsou, a tak. No my jako hodně takhle chodíme, v létě i v zimě na běžkách. Tedy teď už ne tolik, když kluk vyrost', ale chodili jsme hodně.

Rozhovor č. 3 (z 25. 2. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: asi 40

Povolání: strojní inženýr

Místo bydliště: Tanvald

(Pozn. první tři otázky viz rozhovor číslo 2.- jsou to manželé)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Jo, líbí se mi to tady hodně. Je to tady vopravdu takový zajímavý.

Co se vám tu líbí nejvíc?

No tak ta příroda a ten výklad k tomu, a vůbec jak je to udělaný.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

No určitě, určitě, myslím si, že opravdu hodně dobře.

A díky čemu to tak podle vás je?

Tak že je tady ta příroda, jak živá i neživá, tak i o tom člověku v Krkonoších.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

No jako takhle určitě bych nic neměnil, já myslím že takhle je to takový moderní... dobrý je to.

Ztvárnil byste výstavu jinak?

No já určitě ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Tak asi jak pro koho, no tak obecně asi význam mají... tak hlavně i ta historie se tam uchovává, že jo, a tak.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědecké, ekologické, jaký typ byste si vybral?

Tak my máme s manželkou rádi tu přírodu, takže jak už říkala, chodíme i takhle po těch horách, takže ty přírodovědný muzea jsou pro nás tak nějak nejbližší.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

No asi hory, taková ta typická krajina, potůčky...

Našel jste ho zde?

No určitě, celá tady ta výstava je vlastně tady o tom, že jo.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu nebo o ochranu přírody?

Tak já souhlasím s manželkou, určitě toho turistickýho ruchu je tady dost, a pokud ty lidi se chovaj slušně, tak nic proti tomu, ale vopravdu ty auta, těch je tu moca jezděj vopravdu i po tý chráněný oblasti. No a to jako si myslim že by nemělo bejt.

Rozhovor č. 4 (z 25. 2. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: 12

Povolání: žák ZŠ

Místo bydliště: Tanvald

Chtěl by ses s mamčou a tatínkou podívat do toho druhého muzea v Jilemnici?

Jo, klidně... ale radši bych šel na snowboard.

Líbí se ti tady Krkonošské muzeum?

Líbí.

Co se ti tu líbí nejvíc?

Starožitný věci a zvířata, i ty rostliny a všechno.

Myslíš si, že jsou tady Krkonoše ukázané hezky?

Jo.

Kdyby sis mohl vybrat mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědecké, jaké by sis vybral?

To přírodní.

Co se ti vybaví, když se řekne „Krkonoše“?

Hory.

Rozhovor č. 5 (z 25. 2. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 30

Povolání: osobní asistentka

Místo bydliště: Kolín

Dcerka: asi 7 let

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Máme tu chatu a chtěli jsme lyžovat, ale malá je nějak unavená, tak jsme šli sem, aby zas doma nezlobila.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděla?

No nevím, máme tu chatu, tak o něm nějak vím. Možná od manžela, ten je odsud.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

Myslíte dnes?

Zatímco budete na chatě.

No to ještě nevím, radši bysme lyžovali, dokud je sníh.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Ano, moc se mi líbí.

Co se vám tu líbí nejvíc?

No ta ekologická expozice je hezká celá, hlavně se mi na ní líbí to, že se vyloženě snaží člověka něco naučit. Jako že tam jsou třeba ty molekuly nebo nějaký ty řezy listem a spousta dalších věcí... A ta druhá (pozn. Člověk a hory) je taky hezká, hm, ale pro malý děti je to trochu nezábavnější, tolik je to nebaví jako ta příroda.

A zaujal vás na ní nějaký konkrétní předmět?

Mně se líbily ty pokojíky.

Proč zrovna tohle?

Nevím, asi proto, že už se v tomhle nebydlí. Ale přitom se to zase vrací tak nějak do módy, lidi si v tom stylu hodně stavějí chalupy.

A copak se líbilo nejvíc tobě? (k dcerce)

Zvířátka...

A pročpak zvířátka?

(stydí se a neodpovídá)

Má je ráda (maminka) .

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Jo, to určitě.

A čím to podle vás je?

No protože je tu vidět jak ta příroda Krkonoš, tak vlastně i jejich historie. Já myslím že celkově to ty Krkonoše určitě zobrazuje dobře.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Nic, takhle mi to přijde dobrý.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Ne, nenapadá mě jak by to šlo udělat líp.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Určitě mají, ale myslím, že spíš pro vzdělanější lidi.

Proč?

No protože mi připadá, že lidi třeba se základním vzděláním se moc o tyhle věci nezajímají.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědecké, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Nejradši mám asi to umění.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Tak vybavím si hory a Krakonoše.

Našla jste to zde?

Tak hory určitě, Krakonoš teda tady není, ale je v jednom z těch tří domečků tam na náměstí, tam u ž jsme dneska teda taky byli (pozn. expozice Dějiny Vrchlabí).

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu nebo o ochranu přírody?

Já se snažím dbát na životní prostředí, takže myslím, že i Krkonoše by se měly snažit chránit přírodu. No, i když turistický ruch ty lidi tady živí. Ale zase bez krásný přírody by tu ty turisté nebyli.

Rozhovor č. 6 (z 26. 2. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: asi 70

Povolání: důchodce

Místo bydliště: Vrchlabí

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodla navštívit právě Krkonošské muzeum?

Ale, tak snažím se vnukovi taky ukázat něco jiného než televizi a počítač. Ať nesedí pořád doma.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděla?

Ježíši, tak to už ani nepamatuju, vždyť kolik let jsem na světě!

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

No možná zase za nějakou dobu, třeba do muzea v Jilemnici, ale pro mě už to štrádování moc není, to víte, já už jsem stará babka.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Ano ano, líbí.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Hodně věcí se mi tu líbí, třeba ty Betlémy nebo staročeské světničky... nebo i ty lyže se mi tu líběj.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

No to určitě, člověk tu vidí jak to bylo dřív... i tu přírodu tu vidí.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Jo, to bych nad tím musela hodně přemýšlet, takhle mě nic nenapadá... ale udělali si to tu hezky.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Ne ne, já už bych ani na nic nepřišla. To už ať si vymejšlej ty mladý.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

No přijde mi, že ty mladý už do muzea nechoděj, že maj jinou zábavu. Já se snažim, aby se aspoň tady vnuk něco dozvěděl, nebo aby byl... no aby si k tomu našel nějaký vztah, ale to víte, no...je to s těma dětma dneska těžký. Já si myslim že jsou muzea důležitý, že se tam člověk snad může něco dovědět.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědecké, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Tak asi nějakou historii, no. Tomu umění já nerozumím, čemu všemu ty lidi dneska říkaj umění

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

To jsou hory, lyže, sněžnice...hm.

A proč se vám vybavilo zrovna tohle?

Tak má tady vlastně to lyžování počátek, že jo. To já ještě ty starý lyže pamatuju za mlada.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu nebo o ochranu přírody?

Já jsem pro rozvoj turismu, ale to by mi ty ekologové dali, že jo? Když tak lidi pořád strašej se znečišťováním. No ale tady ty lidi ty cizinci a ty turisti živěj.

Pozn. asi osmiletý vnuk se se mnou zarputile odmítá bavit.

Rozhovor č. 7 (z 26. 2. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: asi 35

Povolání: učitelka

Místo bydliště: Vrchlabí

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Tak my tady jezdíme s kočárkem okolo vlastně skoro každé den, tak.. jsme si říkali, že se sem zajdeme podívat, že si uděláme takovej výlet.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděla?

Asi ve škole, nevím. Já už tu bydlím od mala, tak... to je takový známý, že tu to muzeum je.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

No tak určitě si zase nějakéj výlet uděláme, ale to teprv začne až bude Kristýnka (dítě v kárce) větší. Zatím nic konkrétního neplánujeme.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Ano, líbí.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Tak na tom Kámen a život, tam se mi nejvíc líbila ta příroda, jak tam jsou ty zvířátka, no je to něco... já nevím jak bych to vyjádřila- takový na rozšíření trošku obzoru

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Něco konkrétního přímo né, tak celkově, i tak celkově ta historická výstava. Já sem chodím tak docela častějc, tak se mi líběj i různý ty výstavy, jak jsou vždycky zaměřený na určitý téma.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

To podle mě jo.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Asi ani nic.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Asi ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Tak to určitě mají. Tak ty muzea uchovávají nákou tu historii nebo kulturu nebo umění, a člověk si z toho může něco odnýst.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědecké, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Tak já si ráda zajdu vlastě do jakýhokoli muzea, zvláště když je třeba takhle jako... zajímavějc udělaný, no. Nebo když je to nějaký zajímavý téma.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Tak určitě ty hory.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu nebo o ochranu přírody?

Je to těžký, no, vono v dnešní době to životní prostředí samozřejmě je důležitý, je v kritickým stavu, ale je fakt, že bez toho turistickýho ruchu zas by se nám taky špatně žilo, že jo, přece jenom tahleta oblast je na to zaměřená, je to živobytí pro řůru lidí, takže...každý má svoje, samozřejmě, má svoje plusy i mínusy. I když jako já si myslim, že to životní prostředí je takový prvořadý, no.

Rozhovor č. 8 (z 26. 2. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: asi 38

Povolání: ?

Místo bydliště: Prvním rokem Vrchlabí, předtím Cheb

(Pozn. Otázky 1-3 viz rozhovor č. 7- jsou to manželé)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Jo.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Tak ta příroda a ten důl se mi tu líbí.

Proč vás zaujalo zrovna tohle?

Tak nevím, je to takový hezký, zajímavý, takový, no... vypadá to jako docela realisticky. Vůbec je to celkově myslím dobře udělaný.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

No, myslím že jo.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

Asi nic.

Ztvárnil byste výstavu jinak?

Myslím že ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Tak obecně pro někdy to zachování té historie určitě jo, a pro ty lidi co tam choděj to určitě taky význam má, že vlastně se něco dozvědi nebo poznaj něco...novýho.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědecké, ekologické, jaký typ byste si vybral?

Tak tady to mi určitě přišlo takový vůbec z těch muzeí co znám nejzajímavější, tak asi nějaký takový, takový míň klasický, no.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Hory a Krakonoš

Našel jste to zde?

To jsem určitě našel.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu nebo o ochranu přírody?

No, jedno je dobrý, druhý taky dobrý, já nevim. Z turistů máte peníze, bez turistů je nemáte. Tady je to všechno postavený na turistech.

A když jste se sem přistěhoval, vidíte nějaký rozdíl mezi Chebem a Vrchlábím?

V Chebu bylo líp než tady.

A v čem?

Hm, jiný lidi, lepší lidi. Tady jsou takový...bezohledný.

Rozhovor č. 9 (z 19. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 46

Povolání: recepční

Místo bydliště: Lány

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Protože jsme zrovna s dětma na dovolené tady v Železné Rudě, to je docela kousek, tak jsme se sem zajeli podívat. Manžel a děti mají hrozně rádi přírodu, tak se sem všichni těšili. My vůbec takhle o víkendu i když nemáme dovolenou, tak se snažíme jezdit s dětma někam na výlety.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděli?

Tak viděli jsme cestou cedule, takový ty jak je na nich „navštivte krkonošské muzeum ve Vrchlabí“, nebo něco podobného, jestli víte, tak jsme se zeptali u nás v hotelu na recepci, jestli nevědí jaký to v tom muzeu je, no a na základě toho, co nám paní v recepci řekla, tak se nám to líbilo.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

To zatím ještě nevíme, asi taky podle toho jaký bude počasí. Zatím bysme chtěli hlavně chodit na výlety do přírody, ale určitě bysme se taky rádi podívali na nějaký zámek, tedy jestli tady nějaký je, my jsme to zatím až tak moc nezkoumali.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

No líbí se nám tady, hlavně teda dětem, ty jsou z toho úplně nadšený.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Hlavně se mi líbí jak je to celý udělaný, že si tu člověk připadá opravdu jako v přírodě, že je tady i to živý jezírko, že se tady ozývají zvuky, to mi přijde úžasný.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Tak kromě té ekologické výstavy se mi líbily hlavně ty tkalcovský komůrky, ty jsou moc pěkný.

A proč zrovna toto?

Asi že si díky nim tak jako dokážete představit, jak tady ty lidi dřív žili.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

No, to rozhodně. Já si myslím že to tady zobrazuje jako...každou část toho života na horách.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

No já bych určitě nic nezměnila, já bych to ani neuměla takhle dobře udělat, natož abych tady ještě měla něco měnit.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Ne, mě se to takhle líbí, jenom škoda že i ta druhá výstava...hm, ježíš já teď nevím jak že se to jmenuje, no prostě ta historická, o těch horalech, no prostě je škoda že ta není taky udělaná tak moderně jako ta přírodní, ale ono udělat moderně historickou výstavu je asi hodně složitý...

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Tak to určitě, protože jinak by lidi nevěděli, co bylo dřív, jak lidi žili, jaký byly ty řemesla a tak dál. Navíc tady je ten význam o to větší, že ta jedna výstava je ekologická, takže se dozvíte jak ta příroda funguje a i to, jak byste se k ní měli chovat, a to je myslím si v dnešní době dost důležitý, protože ta příroda je dneska hodně znečištěná, hodně se o tý ochraně přírody dneska mluví.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Tak já se ráda podívám všude, pro mě je hlavně důležitý abysme byli s rodinou spolu a aby se to líbilo dětem. Ale já mám asi nejradši umění.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Tak jako první si vybavím hory, protože to je pro mě i takovej symbol Krkonoš, ta majestátnost těch hor.

Našla jste tady ten symbol někde?

Tak to je tady všude, že jo. Jak člověk ...jak se tady na těch horách snažil člověk uživit, to lyžování, tam jsou ty hory taky jasný...hm.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

No pro ty lidi na horách je samozřejmě ta turistika životně důležitá, to je jasný, protože jinak by to byl chudej kraj, ale zase když si to tak vezmete, tak kdyby tady ta ochrana přírody neexistovala, tak by to tu bylo za chvíli zničený a žádný turisti by sem nejezdili. Takže je podle mého názoru ta ochrana přírody docela prvořadá.

Rozhovor č. 10 (z 19. 8. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: 57

Povolání: soukromý podnikatel

Místo bydliště: Lány

(první tři otázky viz rozhovor č. 9 – jsou to manželé)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Jo, je to tady hezký.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Určitě ta příroda, to, že je tady opravdový jezero s rybama a spousta dalších věcí, takže je tady člověk opravdu jako v přírodě.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

To snad ani ne, mě se to líbí celkově.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Jo.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

Já bych nic neměnil, mě se to tady takhle líbí, manželce a dětem taky, takže my jsme spokojený.

Ztvárnil byste výstavu jinak?

No, slečno, já jsem stavař, já bych jim tu tak mohl opravit střechu, ale tady v tom, v tom se nevyznám.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

No, to asi jo, dokud sem budou lidi chodit, tak budou mít význam.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybral?

Já určitě přírodovědný, my máme s dětma rádi přírodu a hodně se takhle koukáme i na ty dokumenty různý.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Tak vybavím si hory a ty luční boudy, protože to je pro ty Krkonoše takový typický, že jo.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Tak asi nějaký to budní hospodářství a taky Krakonoš.

Našel jste ho zde?

Jo, určitě.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

Tak příroda je důležitá, bez tý by tady turisti nebyly. A nebejt turistickýho ruchu, tak bysme tady zase nemohli vidět tu přírodu, takže...je to obojí důležitý. Ale do budoucna bude asi důležitější tu přírodu zachovat pro ty co tu budou po nás, že jo.

Rozhovor č. 11 (z 19.8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 10

Povolání: žákyně ZŠ

Místo bydliště: Lány

(První tři otázky viz rozhovor číslo 9 – rodina)

Líbí se ti Krkonošské muzeum?

Ano.

Co se ti tu líbí nejvíc?

To že je to tady jako v přírodě a že to tu i mluví, že jste tu jako v lese.

Zaujal tě nějaký konkrétní předmět?

Jo, líbí se mi tu ty kachlový kamna, já bych je taky doma chtěla.

Myslíš si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Hm... myslím že jo.

Je něco, co se ti tu nelíbí a co bys udělala jinak?

Asi ne...

Kdybys měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ by sis vybrala?

To přírodovědný.

Co si jako první vybavíš, když se řekne „Krkonoše“?

Hory a prázdniny, protože na hory jezdíme jenom když jsou prázdniny.

Co je podle tebe důležitější, to, aby sem mohli jezdit turisté, nebo to, aby se chránila příroda?

Aby se chránila příroda.

A proč?

Protože jí mám ráda.

Rozhovor č. 12 (z 19. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 9

Povolání: žákyně ZŠ

Místo bydliště: Lány

(První tři otázky viz rozhovor číslo 9 – rodina)

Líbí se ti Krkonošské muzeum?

(přikyvuje)

Co se ti tu líbí nejvíc?

Ty zvířata a betlémy.

A proč se ti líbí zrovna tohle?

Protože je to hezký.

Je něco, co bys chtěla na téhle výstavě změnit?

Mohlo by tu bejt víc živejch zvířat

Kdybys mohla jít do kterýho muzea bys chtěla, třeba do muzea umění, historie nebo nějakého přírodovědného, kam bys šla nejradši?

Asi do nějakýho o zvířatech.

Na co si jako první vzpomeneš, když se řekne Krkonoše?

Na Krakonoše.

A proč zrovna na něj?

Protože má podobný jméno a je jenom tady.

Našla jsi ho tady?

Jo.

Co je podle tebe důležitější, to, aby sem mohli jezdit turisté, nebo to, aby se chránila příroda?

Aby to tu bylo hezký.

Rozhovor č. 13 (z 20.8. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: 23

Povolání: student VŠCHT

Místo bydliště: Dřetovice

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

My jsme tady s kamarády na týden na chatě, tak jsme hledali co bysme mohli podniknout a tady o tom muzeu jsme se dozvěděli z plakátů ve městě.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

No, my tu chodíme různě na výlety, po horách a taky jsme byli ve Špindlu. Možná vyrazíme i do Jilemnice, ale podle toho jak se nám bude chtít.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Jo, je to tady fajn.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Hlavně ta ekologická expozice, je super že je to zaměřený docela i chemicky, to se mi líbí. Je tu třeba ta super molekula!

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

No, mě se líbí právě ta molekula, já totiž studuju VŠCHT. Takže je to moje parketa.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

No, to určitě... Je tady asi fakt všechno, příroda, historie...taky ty místnosti zařízený. Myslím že to podstatný tu určitě je.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

Tak já bych sem dal víc molekul (směje se)

Ztvárnil byste výstavu jinak?

No to nevím, to asi jo, ale otázkou je, jestli by sem pak taky někdo přišel.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

No jo, člověk se něco nového dozví, uchová se nějaká ta kultura nebo část toho dřívějšího života...

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybral?

Já bych si vybral nějaké chemické.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Sněžku.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Sněžka.

Našel jste ho zde?

Hm, teď nevim...počkejte chvíli...jó, myslím že na jednom obrázku byla, teda ale tak jistě si tím nejsem.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

No určitě by se měla snažit o ochranu přírody. Přítelkyně by mi taky dala, kdybych řekl něco jiného, ona je hrozná ochránkyně přírody a milovnice zvířat.

Rozhovor č. 14 (z 20.8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 23

Povolání: studentka VŠCHT

Místo bydliště: Moravské Budějovice

(první tři otázky viz rozhovor č. 13.- jsou tu společně)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Jo jo, líbí se mi docela dost, hlavně teda ta přírodní výstava.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Líbí se mi jak je to udělaný, že se tu člověk cejtí jako v přírodě, vidí zvířata, slyší zvuky, k tomu ten výklad, je to dobrý.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Něco konkrétního ani ne, spíš se mi to líbí celkově.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Jo, to určitě.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Já bych asi nic neměnila....nějak mě nic nenapadá.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Asi ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Tak to určitě, aby se člověk dozvěděl něco o minulosti, jak se dřív žilo, tady se taky třeba dozvíte jak se chovat k přírodě...myslím si že obecně muzea význam mají, ale myslím že spousta lidí dneska dává přednost něčemu jinému.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Tak já jsem spíš přírodovědně zaměřená, takže spíš nějaký to zaměřený na přírodní vědy.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Asi nějaký zimní sporty, lyžování.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Hm, symbol Krkonoš...asi sjezdovky, nebo teda aspoň pro mě.

Našla jste to zde?

No, to asi jako úplně ne, ale na tý druhý výstavě v tom domku je spousta lyží a tak, tak asi jediné to...

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

No přírodu by měly chránit každopádně, protože ta tady vlastně ty lidi živí. A když už lidi jezděj na dovolenou do přírody, tak by se snad proboha neměli chovat jako prasata. To bysme za chvíli nemohli dýchat, kdyby lidi pořád tak ničili stromy jako to dělaj dneska...takže pro mě je rozhodně na prvním místě příroda.

Rozhovor č. 15 (z 20.8. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: 23

Povolání: student Zemědělské fakulty UK

Místo bydliště: Praha

(první tři otázky viz rozhovor č. 14.- jsou tu společně)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Mhm.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Ta ekologická výstava, ale je to dobrý celý.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Jo, tak pár věcí se mi tu líbilo, ale spíš se mi líbí ten celek.

A proč zrovna toto?

Protože to působí jinak než ty nudný muzea, kde musíte všechno luštit z mrňavejch tabulek s mrňavým písmem. Tohle je takový přirozenější.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Jo. Protože je tady tak ňák vidět všechno...myslím.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

Asi nic.

Ztvárnil byste výstavu jinak?

Ne. Kdyby to šlo, tak bych se stejně jako tu ekologickou snažil řešit i ty ostatní, ale nevím jak, nevím jestli by to nějak šlo, protože u tý přírody je to takový snazší.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Myslím že dokud tam choděj lidi, tak jo. Ale kdyby sem nikdo nechodil, tak by se třeba ta kultura neudržela.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybral?

Nemusím moc umění, ale jinak bych se rád podíval i do nějakýho historickýho.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Hory.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Asi taky hory, Krakonoš, lyžování...

Našel jste to zde?

V menší míře, ale přece.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

Tak v dnešní době je snad každému jasný, že ta ochrana přírody je teď už fakt nezbytná. A pro tady ty lidi je to taky živobytí, takže tím víc by se o ní měli starat.

Rozhovor č. 16 (z 20.8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 21

Povolání: studentka VŠE

Místo bydliště: Praha

(první tři otázky viz rozhovor č. 14.- jsou tu společně)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Jo.

Co se vám tu líbí nejvíc?

No nejlepší je určitě ta ekologická výstava.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

My se asi s kámošema shodneme, že se nám to prostě líbí celkově. Ale mě se líbí i ta výstava o dějinách Vrchlabí, tam se mi hlavně líbí ta světnička a taky brnění.

A proč zrovna toto?

Nevím no, asi že si člověk představuje, jak by se v takovém domku žilo dneska a jak asi těžký je to brnění a jak bych se v něm asi cejtila. Člověk by si to i docela rád zkusil.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Já bych řekla že jo, protože je tu fakt všechno, příroda, historie, ukázky s čím ty lidi pracovali a co vyráběli...prostě si myslím že to docela vystihuje tak ňák celej ten život tady...a nejen dřív, ale i teď.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Nic mě nenapadá.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Jak říkám, nějak nevím, jak jinak.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

To jo. Protože něco zachovávají, třeba kulturu nebo umění, nebo snad taky člověka něco učí.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Miluju umění, hlavně surrealismus, takže kdybych měla až takhle na výběr, tak bych šla do galerie na výstavu Dalího.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Tak vybaví se mi zážitky z dovolený v Krkonoších s našima. Byli jsme tu jako děti, bylo mi asi osm a přišlo mi to super.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Asi Krakonoš, vybavuju si ho právě z tý dovolený jako dítě,když jsme byli v jedný restauraci, už nevím kde, ale měli tam takovýho velkýho, ale taky z Krkonošskejch pohádek, nebo jak se ten večerníček jmenoval.

Našla jste ho zde?

Tady ne, ale na tý výstavě o Vrchlabí.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

Tak já určitě chápu, že se tady ty lidi na horách snažej, aby tu bylo co nejvíc turistů. Tak když z toho žijou, tak je to jasný. Ale že hned musej chtít dělat na luční boudě diskotéku s parkovištěm, kam by si každej mohl autem zajet, tak to mi přijde fakt přehnaný. Kór když všichni ochránci jasně říkaj, že už takhle je tu moc aut a že to tý přírodě škodí. Jako to nechápou že když si to tu nechají zdevastovat, tak že už z toho žádný prachy mít nebudou?! To je pro mě takový dost nepochopitelný.

Rozhovor č. 17 (z 20.8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 36

Povolání: zubní asistentka

Místo bydliště: Liberec

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Protože jsme s rodinou chtěli podniknout nějaký výlet, jsme tu na dovolený, a aby se děti taky něco dozvěděli. My takhle jezdíme na výlety rádi.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděli?

No, věděli jsme že ve Vrchlabí je muzeum. To je dost známá věc.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

No my se tu budeme muset ještě porozhlédnout, protože pořádně nevíme, jaký tu jsou možnosti na výlety. Takže se asi půjdem zeptat někde na informace pro turisty, nebo budem chodit jenom do přírody.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Ano.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Mám ráda historii, takže se mi víc líbily ty historický výstavy o Krkonoších i o Vrchlabí.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Asi pohyblivý betlém, ten se mi moc líbil.

A proč zrovna toto?

Nevím, tak je takový zajímavý, netradiční, a člověk si říká kolik to muselo dát práce, něco takovýho vyřezat.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Ano. Je tu k vidění všechno.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Asi nic.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Myslím, že ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Myslím si že určitě. Protože vypovídají o minulosti, o historii našich předků.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Historii, protože ta mě zajímá.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Hory.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Krkonoš.

Našla jste ho zde?

Ano, je jich tu několik, ale spíš v tom domečku na náměstí.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

Samozřejmě o ochranu přírody. Protože turistický ruch to všechno zdevastuje. Jsem pro omezený turistický ruch.

Rozhovor č. 18 (z 20.8. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: 38

Povolání: inženýr ekonom

Místo bydliště: Liberec

(první tři otázky viz rozhovor č. 17- je to rodina)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Jo, hodně se mi líbí.

Co se vám tu líbí nejvíc?

To jak je to udělaný a promyšlený.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Hodně mě zaujaly takový ty ozdobný sekyrky.

A proč zrovna toto?

Je to zajímavý, nikdy jsem to neviděl, spíš mi to evokuje Beskydy, ani nevím proč, možná jsem tam viděl něco podobnýho.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Zdá se mi, že jo.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

Jaj, to nevím, asi nic moc.

Ztvárnil byste výstavu jinak?

Asi ani ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Hm, to asi jo. Lidi se tam můžou přijít podívat, jak to vypadalo dřív, jsou tam třeba vyhynulý vycpaný zvířata, tak aspoň lidi viděj, jak vypadala a tak. Myslím, že jsou užitečný.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybral?

Historické i přírodovědné, taky by záleželo na tom, o čem by to bylo.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Lyžování a hory, Sněžku, Krakonoše...

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Asi ta Sněžka a Krakonoš.

Našel jste je zde?

Tak Sněžku jsem tu nenašel, ta by se sem asi nevešla, ale jinak jo.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

Tak turistický ruch je důležitější, hodně tady těm horám pomohl. Ale dneska je to opravdu třeba ochraňovat, aby sem ještě bylo kvůli čemu jezdit.

Rozhovor č. 19 (z 20.8. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: 12

Povolání: žák ZŠ

Místo bydliště: Liberec

(viz rozhovory 17 a 18)

Líbí se ti tohle muzeum?

Jo.

Co se ti tu líbí nejvíc?

Ta příroda.

A proč zrovna tohle?

Protože je to takový opravdový.

Myslíš si, že jsou tady Krkonoše ukázaný hezky?

Jo.

Změnil bys tady něco?

Ne, asi nic.

Kdybys měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historický, přírodovědný, ekologický, které by sis vybral?

Přírodovědný nebo nějaký historický válečný.

Co si jako první vybavíš, když se řekne „Krkonoše“?

Hory, sníh a lyžování.

Myslíš si, že je pro Krkonoše důležitější chránit přírodu, nebo se snažit, aby sem jezdilo hodně turistů?

Chránit přírodu.

Rozhovor č. 20 (z 20.8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 14

Povolání: žákyně ZŠ

Místo bydliště: Liberec

(viz rozhovory 17, 18, 19- rodina)

Líbí se ti Krkonošský muzeum?

Jo, je to tu super, takovýhle muzea jsou dobrý, protože se tu člověk nenudí.

Co se ti tu líbí nejvíc?

To, že to vede lidi k ochraně přírody, že to člověka docela nadchne. Já se o přírodu docela zajímám, jednou bych chtěla bejt u Greenpeace.

Jo, ty jsou dobrý, já jsem oficiální příznivec už přes tři roky.

No, to já budu taky. Už se na to fakt těším.

Tak to ti schvaluju. Ale zpátky, ještě by mě zajímalo, jestli tě tu zaujal nějaký konkrétní předmět?

Přímo fakt jeden předmět ne, ale hodně se mi líbilo to jezírko. Na druhou stranu je mi docela líto těch chudáků ptáků, který tak jsou zavřený.

A proč tě zaujalo zrovna tohle?

Protože tu člověk přímo vidí, co tady žije třeba ve vodě.

Myslíš si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Jo. A hlavně ukazuje, jak se tu chovat, aby to tu bylo pořád hezký.

Kdybys mohla poradit řediteli, co bys na expozicích změnila?

Mě se to tady líbí tak jak to je.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Hm, to nevím, asi bych nad tím musela dlouho přemýšlet, ale asi bych na nic nepřišla, takže ne.

Myslíš si, že mají muzea v dnešní době význam?

Možná jak který, ale tohle určitě jo.

Kdybys měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ by sis vybrala?

Určitě ekologický a přírodovědný.

Co si jako první vybavíš, když se řekne „Krkonoše“?

Krásný lesy a pak takovou tu typickou krajinu na vrcholcích.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Hory a Krakonoš, asi.

Našla jsi to tady?

Jo.

Jak si myslíš, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíš o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody? I když asi vím co řekneš.

No jo, to je jasný. Tak rozhodně o ochranu přírody. Lidí už je tu tak jako tak hafo.

Rozhovor č. 21 (z 18. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 20

Povolání: studentka FF UK- bohemistika

Místo bydliště: Tachov

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Protože jsem tady na dovolené s přítelem a oba nás zajímá venkovská kultura a horská příroda. Rádi bychom si jednou koupili v Krkonoších roubenku.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděli?

Z prospektu na turistických informacích.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

Jilemnici. Tam totiž vyrůstala Štěpka Kiliánová.

A můžu se zeptat kdo to je? Já totiž vůbec nevím...

No, to je fiktivní postava z románu Petrolejové lampy od Jaroslava Havlíčka. V tomhle románu se mi hrozně líbil popis městečka Jilemnice z počátku 20.století a ráda bych viděla Jilemnici v její současné podobě.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Ano.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Mně se tu líbí hlavně ta vycpaná zvířata. Je tady dobře vidět jaká zvířata tu žijí a obzvláště mě překvapil orel, o kterém jsem nevěděla, že má v Krkonoších nějaká hnízdiště.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

No ten orel.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Myslím si že ano.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Já nevím... možná podrobnější popisky a ještě více informací o exponátech.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Pravděpodobně ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Ano.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Umění.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Sněžku.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Sněžka.

Našla jste ji zde?

Myslím že jenom v jednom ze štítových domků.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

Měly by se snažit o ochranu přírody.

Rozhovor č. 22 (z 18. 8. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: 23

Povolání: student konzervatoře

Místo bydliště: Český Krumlov

(první tři otázky viz rozhovor č 21 – jsou tu spolu)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

Jo.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Ta přírodní výstava. Ale ty historický taky.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Vycpaný zvířata.

A proč zrovna toto?

Připomnělo mi to školní kabinet na základce. Taky tam bylo spousta vycpaných zvířat.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

Jo.

A proč?

Protože je tu všechno z Krkonoš.

Co všechno?

Přírody, zvířata, historie, ty světnice...

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

Nic.

Ztvárnil byste výstavu jinak?

Ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Jo.

A proč?

Aby se lidi poučili.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybral?

Umění.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Krkonoše. To je tou asociací slov.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Hory?

Našel jste ho zde?

Jo.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

O ochranu přírody. Rozhodně.

Rozhovor č. 23 (z 18. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 59

Povolání: švadlena

Místo bydliště: Vrchlabí

Mohla bych se vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Vnučka se sem chtěla podívat, sice jsme tu s ní už byli, ale jí se tu moc líbí. To víte, my jsme rádi, je takhle malá, ale už chce sama do muzea.

Jak jste se o tomto muzeu dozvěděli?

Bydlíme tady, takže o tom víme tak ňák odjakživa.

Chystáte se tady ve Vrchlabí nebo v okolí ještě něco navštívit?

Tak my tady chodíme různě na procházky, na nějaký výlety, na to už jsme starý, to je spíš pro ty mladý. Ale takhle na procházky s holkou chodíme často.

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

No to víte, že se mi tady líbí, i když ono vám to už potom nepříjde tak úžasný, když sem chodíte častěji, jako těm, co sem přijedou poprvý. Ale my chodíme i každé rok na nějaký ty vánoční výstavy nebo když je ti něco nového zajímavého.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Tak líbí se mi tu ty betlémy, ty světlice tkalcovský jsou kouzelný, no a pak tady ta ekologická výstava, to je taky pěkný.

A proč se vám líbí zrovna toto?

No tak dýchá to na člověka tou atmosférou, je to takový hezký.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

No, to si myslím že jo.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co byste na expozicích změnila?

Já bych tu nic neměnila. Já jsem spokojená.

Ztvárnila byste výstavu jinak?

Ne ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

No tak to je těžký říct, pro nás starší ty muzea význam určitě mají, tady vnučka se může podívat na obrázkách jak to tady vypadalo, jí se to líbí, i když teď ještě vnímá spíš ty zvířata a tak, ale no nevím jak těm mladejm lidem co se sem přijedou podívat,

jestli jim to něco říká. Ono sem taky až tak moc lidí nejezdí, zdá se mi, ty mladý si jdou spíš někam do hospody a mají jiný zájmy než chodit do muzea.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Já bych si vybrala nějaký historický.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Tak domov, protože tu žiju od narození, a hory, Krakonoše... no mě se vybaví celý život můj.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Tak asi ten Krakonoš, Sněžka...

Nacházíte ho tady?

No, to jo.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

Pro nás je to tady hodně důležitý, ten turismus. Teď sem hodně jezděj i cizinci, těch tu co já pamatuju nikdy tolik nebylo, no a to pak po sezóně se jezděj vlastně jenom Němci, hlavně teda důchodci, no a nebejt jich tak to tu na podzim nikdo není, to by tu bylo mrtvo. Takže tady pro město jsou ty turisti hodně důležitý. Z těch má město hodně peněz.

Rozhovor č. 24 (z 18. 8. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: kolem 60

Povolání: v důchodu

Místo bydliště: Vrchlabí

(první tři otázky viz rozhovor č. 23- manželé)

Líbí se vám Krkonošské muzeum?

No to víte že se mi tu líbí.

Co se vám tu líbí nejvíc?

Tak líbí se mi tu betlémy, no on je můj kamarád řezbář a dělá i nějaký betlémy, tak k tomu mám asi díky němu ten vztah.

Zaujal vás nějaký konkrétní předmět?

Tak hodně se mi líbí takovej starej mechanickej betlém.

Myslíte si, že muzeum dobře zobrazuje Krkonoše?

To víte že ju. Tady je to moc pěkně udělaný.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co byste na expozicích změnil?

No to já nic, já na to nemám školy.

Ztvárnil byste výstavu jinak?

Jéžiš, no vy se mě ptáte, no to já nevím, jako jestli bych měl teď něco měnit, tak to ne, to já o ničem nevím.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

No jo, no, asi jak pro koho, že jo. Pro ty co do toho muzea jdou nebo pro ty co v něm dělaj, tak pro ty jo, ale pro ty ostatní, to já nevím.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybral?

No, mě se líbí třeba když tady dělají nějakou tu výstavu lidovejch řemesel, tak takovýhle výstavy se mi líběj.

Co si jako první vybavíte, když se řekne „Krkonoše“?

Tak vybaví se mi asi náš dům, že jo, protože my tady bydlíme, no a pak určitě ty hory, lesy, potůčky.

Co je podle vás symbolem Krkonoš?

Hory.

Našel jste je zde?

No jo.

Jak si myslíte, že by se měly Krkonoše vyvíjet do budoucna? Měly by se snažit spíše o rozvoj turismu, nebo o ochranu přírody?

To víte, tady by to bez těch turistů nešlo. Taky se mi moc nelíbí, když celej den neslyším slovo česky, ale my bysme tu bez nich byli chudej kraj, to víte, dřív to tady taky tak bylo. Takže turisté jsou pro hory důležitý. No ale oni sem jezděj kvůli přírodě, takže v létě by tu nikdo nebyl, kdyby tady tu přírodu nikdo nechránil, to oni by to brzo zničili. Ale v zimě, to nevím, to to ten sníh zakreje, to by sem asi stejně jezdili, aby mohli lyžovat, ale určitě bysme tu na tom nebyli tak dobře.

Rozhovor č. 25 (z 18. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 7

Povolání: žákyně ZŠ

Místo bydliště: Vrchlabí

Líbí se ti tady?

Jo.

Co se ti tu líbí nejvíc?

Zvířátka.

Je něco, co bys tu ráda změnila?

(kroutí hlavou)

Jaká muzea máš nejradši? Se zvířátky, obrázky, nebo něco z historie?

Se zvířaty.

Co si jako první vybavíš, když se řekne „Krkonoše“?

Já nevím... (babička radí) ...Krkonoše.

Rozhovor č. 26 (z 19. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 42

Povolání: státní zaměstnanec

Místo bydliště: Stříbro

Mohla bych se Vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Protože jsme už dost unavený z výletů, tak jsme si udělali trochu volnější den, abysme si odpočinuli.

Vy jste tu na dovolené?

Mhm, jsme, nějak jsme si letos říkali, že pojedeme radši na hory než k moři, protože máme radši výlety než se celej den válet u vody...no, asi tak.

A kde jste ubytováni?

V Harrachově.

Jak jste se o Krkonošském muzeu dozvěděli?

Tak my když jsme se sem chystali, tak jsme si tak nějak hledali na netu, co tu v okolí je, kdyby nevycházelo počasí a nedalo by se chodit po horách. Protože bejt pak zavřený s dítětem na pokoji, to moc nejde.

Chystáte se ještě tady v okolí něco zajímavého navštívit?

No ještě máme v rezervě jilemnické muzeum nebo hrad Pecka, ten je myslím v Nové Pace. Ale uvidíme, jak to budem stíhat a jak nám to časově vyjde.

A proč Vás láká zrovna toto?

No my docela rádi jezdíme s malou na výlety, hlavně třeba na ty hrady a zámky, to skoro každěj víkend musíme někam jet, i když nejsme na dovolený.

Jak se Vám Krkonošské muzeum líbí?

Líbí se nám tu moc, je to moc hezky udělaný, jenom mi přijde blbý že ta přírodní expozice je jenom pro skupiny, že musí člověk třeba čekat, až se sejde trochu víc lidí, aby ho tam pustili. To mi přijde takový nedomyšlený, protože přeci jenom tu zrovna nával není a lidi který sem kvůli tomu jedou, tak mají třeba smůlu.

To je pravda. A co se Vám zde líbí nejvíc?

Celý to jak je to udělaný je opravdu moc hezký, že se člověk opravdu cítí jak v přírodě a může ji poznat jakoby víc zblízka, no, protože přece jenom ty zvířata v tý skutečný

přírodě moc často nepotkáte. No a taky se mi líbí, to mi přijde teda hlavně pro ty děti, že vidí jak ta příroda funguje.

Proč právě tohle?

Já myslím že je to může i něco naučit, no...

Myslíte, že se muzeu daří dobře zobrazit Krkonoše?

Myslím že jo, že je to tady moc hezký.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co by se dalo na muzeu změnit, co by to bylo?

Jé, no to já nejsem zrovna moc tvůrčí typ... (přemýšlí). No ale možná bych se to nějak snažila zařídit, aby tu nemusel přímo být průvodce, ale aby si třeba člověk mohl vzít sluchátka, jako to mají ve Versailles, že by pak třeba lidi nemuseli chodit po těch skupinách

Výstavu byste jinak neztvárnila?

Ne, to asi ne. To mě nic nenapadá jak by se to třeba dalo vylepšit nebo tak.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Já pevně doufám že ano, protože mi do nich čas od času rádi zajdem, a kdyby se třeba rušily, tak to bysme moc rádi nebyli. Ale já myslím že jsou potřeba, že se tam ta kultura a umění a třeba i ta příroda, teda i když ta by se teda měla uchovat hlavně ve skutečnosti, v reálu, no tak myslím že ta kultura se tam uchová a že je to dost potřeba, když jsme teď v Evropské unii a všechno se tak nějak globalizuje...

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Já úplně nepreferuju jenom jeden typ, ráda zajdu do všech, tam asi nejvíc záleží na tom, jakou mám zrovna náladu.

Co si jako první vybavíte, když se řekne Krkonoše?

Tak vybaví se mi pohled na ty hory s chatkama ve stráních a taky běžkování v zimě.

A co je podle Vás symbolem Krkonoš?

No symbol, symbol je asi i to co se mi vybaví, když se řekne Krkonoše...no a taky asi Krakonoš, samozřejmě. A teď se mi taky vybavuje Cimrman, i když Liptákov byl myslím někde jinde, asi...

To bylo, myslím, pojizeří,ale teď taky přesně nevím... Myslíte, že jste zde ten symbol Krkonoš našla?

No to asi ano, hlavně se dá říct že tu člověk najde celé Krkonoše.

A nakonec, jak si myslíte, že by se Krkonoše měly vyvíjet do budoucna? Měly by se zasazovat spíše o rozvoj turistického ruchu, nebo o ochranu přírody?

(přemýšlí). Tak podle mě to jde všechno skloubit dohromady, že se může rozšiřovat turistický ruch i dbát na ochranu přírody. myslím, že by se měl zvýšit dohled nad turista a třeba platit hodně vysoké sankce za ničení přírody, aby si to lidi příště rozmysleli. A taky určitě zakázat vjezdy autů a takovejch těch čtyřkolkám, teď se o nich taky nedávno mluvilo v televizi, že tu ty lidi na tom jezdí a ničí ten porost. Ale nemyslím, že by se měl ten turistickej ruch nějak omezovat, to ne, spíš ty lidi by měli krásnou přírodu vidět, aby pak taky měli důvod jí chránit.

Rozhovor č. 27 (z 19. 8. 2006)

Pohlaví: muž

Věk: 45

Povolání: příslušník policie ČR

Místo bydliště: Stříbro

(první tři otázky viz rozhovor č. 26 – jsou v muzeu společně)

Jak se Vám Krkonošské muzeum líbí?

Je to docela dobrý. Ta druhá výstava, ta v suterénu (pozn. Kámen a život), tak ta je tedy zajímavější, aspoň pro mě.

A co se Vám na ní líbí nejvíc?

Hodně se mi líbí celkovej dojem, ten zvukovej doprovod, promítání a tak.

Proč právě tohle?

Hm, je to takový jiný než v klasickém muzeu, víc to člověka zaujme

Myslíte, že se muzeu daří dobře zobrazit Krkonoše?

Jo, tak to si myslím určitě. To je podle mě úplně suprový, že tu člověk vidí jak vůbec funguje to prostředí a jak se má k té přírodě vlastně chovat.

Kdybyste mohl poradit řediteli, co by se dalo na muzeu změnit, co by to bylo?

Tak to nevím, tohle zrovna není moje parketa, i když takhle s přítelkyní jezdíme všude možně... Teď tady ty výstavy jsou už trochu běžnější, že tam máte třeba i voskový figuríny, který zrovna prováděj nějaký řemeslo, takže je to docela jako ze života, ale tady je to opravdu docela dobře vymyšlený, na to že jak jsem slyšel tak už je tu to muzeum docela dlouho.

Výstavu byste tedy jinak neztvářnil?

Ne, asi ne.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Myslím že jo.

A z jakého důvodu?

Tak je to takovej dobrej výlet, je to dobrý i pro ty děti, že něco hezkýho viděj.

Kdybyste měl na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybral?

No asi nějaký to přírodovědný nebo i technický, ale v zásadě je mi to docela jedno.

Co si jako první vybavíte, když se řekne Krkonoše?

Tak vybavím si dovolenou na horách a tábory, na který jsem jezdil jako vedoucí s dětma. Asi to.

A co je podle Vás symbolem Krkonoš?

Tak určitě ta příroda, hory, lyže, sjezdovky...

Myslíte, že jste zde ten symbol našli?

Tak ta příroda, ta tady je vidět úplně krásně. Vlastně každá ta typická krajina tu je, takže si myslím že určitě to tu je.

A jak si myslíte, že by se Krkonoše měly vyvíjet do budoucna? Měly by se zasazovat spíše o rozvoj turistického ruchu, nebo o ochranu přírody?

Já myslím že dneska už to ví každej, že ta ochrana přírody je důležitá, kór takhle v oblasti, kam za ní turisti jezděj. Takže určitě spíš tu ochranu, těch turistů už tu je dost, takže ještě nějaký větší rozvoj už bych neviděl zrovna moc kladně, aby se to tu ještě nějak hodně nedevastovalo.

Rozhovor č. 28 (z 19. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 13

Povolání: studentka osmiletého gymnázia

Místo bydliště: Stříbro

(viz rozhovory č. 26,27- rodina)

Jak se ti tady v muzeu líbí?

Jó, mě se tady líbí. Myslím, že je to tady fakt hezký.

A co se ti tu líbí nejvíc?

Líbí se mi ta jedna výstava, ta se mi líbí celá.

A která to je, tady ta nahoře, o horalech, nebo ta přírodní ve sklepě (pozn. Kámen a život)?

Ta ve sklepě.

A co se ti tam líbí nejvíc?

Že je to jako by se člověk procházel venku a ještě mu k tomu někdo něco říkal. A jsou tam vidět ty zvířata, i živí, to je trochu jako v zoo.

A proč se ti líbí právě tohle?

Nevím, je to prostě takový zajímavý...(přemýšlí). Že se člověk jen tak prochází a nemusí číst ty cedulky a tak.

Myslíš si, že to muzeum dobře ukazuje Krkonoše?

Hm. Jo.

Kdybys mohla poradit řediteli, co by se dalo na muzeu změnit, co by to bylo?

(přemýšlí) To fakt nevím. Tak asi nic.

Myslíš si, že mají muzea v dnešní době význam?

Jo. Aspoň máme kam jezdit třeba se školou na exkurze (směje se).

A jezdíte se školou do muzea často?

Docela jo. I s našima.

Kdybys měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ by sis vybrala?

Asi historický a přírodovědný.

Co si jako první vybavíš, když se řekne Krkonoše?

Krkonoše. Z toho večerníčku.

A co je podle tebe symbolem Krkonoš?

Co? No, asi to samý.

A ten tvůj symbol si tady v muzeu viděla?

Jo.

A myslíš si, že je v Krkonoších důležitější chránit přírodu, nebo se snažit, aby sem jezdilo co nejvíc lidí?

Řekla bych že chránit přírodu, protože je tu hodně lidí a v lese jsou třeba občas papíry a tak.

Rozhovor č. 29 (z 19. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: - asi kolem 50

Povolání: -

Místo bydliště: Všestary (u Hradce Králové)

Mohla bych se Vás zeptat, proč jste se rozhodli navštívit právě Krkonošské muzeum?

Jsem tady s dcerou na dovolené, tak jsme si chtěly udělat výlet. Dneska není úplně nejlíp na túru, tak máme takovej výletní den. Prostě odpočinek.

Jak jste se o Krkonošském muzeu dozvěděli?

Z prospektu v turistický kanceláři. Byla jsem se tam zeptat, kam se tu dá jít, my jsme totiž ubytovaný tady kousek v penzionu u Herlíkovic. Ale všimla jsem si, že jsou tu i takový... no menší billboardy u silnice.

Chystáte se ještě tady v okolí něco zajímavého navštívit?

Tak dnes už jsme si prošly město, tak už toho asi moc stíhat nebudem. Ale určitě chcem jít ještě do těch domků na náměstí, tam je prý něco o historii města.

A proč Vás láká zrovna toto?

Když už tu jsme, tak by byla škoda se tam nepodívat. Jsou to takový ty starý dřevěný domky, něco jako roubenky, tak už to vypadá docela zajímavě.

Jak se Vám Krkonošské muzeum líbí?

Docela se nám tu líbí, teda mě aspoň jo. Ta výstava tady o těch starejch obyvatelích, ta jsem teda myslela že bude větší, to mi přišlo takový menší, ale jinak to jde.

A co se Vám zde líbí nejvíc?

Líbí se mi tu ty velký ozdobný sekyry, ty jsou hodně zajímavý, no a ještě jak je tu ten pokoj, to je taky hezký, že člověk vidí jak tu ty lidi žili.

Proč právě tohle?

No právě že vidíte, jak žili, jak to u nich vypadalo. Že to nejsou jenom jednotlivý věci, ale je to prostě všechno pohromadě. A i tady ty modýlky domů se mi líběj.

Myslíte, že se muzeu daří dobře zobrazit Krkonoše?

Vypadá to že jo. Je dobrý že si tu člověk může i vzít nebo koupit nějaký brožurky a prospekty, tak zase vidíte kam se ještě můžete podívat a tak.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co by se dalo na muzeu změnit, co by to bylo?

Možná nějak i tady na tý historii těch horalů tak by se dalo víc zapojit toho návštěvníka. Sice mě moc nenapadá jak, ale ta druhá výstava je taková víc živá.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Tak asi jak pro koho. Celkově určitě, aby se ty starý věci někde zachovaly, ale myslím že moc lidí už do muzea nechodí, možná do takovejch těch opravdu velkejch, jako je Národní muzeum, ale jinak nevím. Lidi se spíš choděj bavit někam, kde se zasmějou. Myslím že o muzea už jako zrovna moc velký zájem nebude.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

To bych si vybrala asi historický.

Co si jako první vybavíte, když se řekne Krkonoše?

Krkonoše, to stoprocentně, no a taky Sněžku.

A co je podle Vás symbolem Krkonoš?

Ty hory a Krakonoš, ale jak se tady pohybujem, tak myslím že se k tomu připojey i zástupy Němců.

Myslíte, že jste zde ten symbol našla?

Až na ty zástupy Němců (směje se).

A nakonec, jak si myslíte, že by se Krkonoše měly vyvíjet do budoucna? Měly by se zasazovat spíše o rozvoj turistického ruchu, nebo o ochranu přírody?

Obojí je důležitý, ale musí se hlídat, aby turisti dodržovali nějaký pravidla. I když člověk si připadá chvílema trochu divně, když jde do hospody tady vlastně doma a tam se víc staraj o Němce a na vás kašlou, když jim přitom zaplatíte stejně hodně. No, ale tak s tím holt nic nenaděláme.

Rozhovor č. 30 (z 19. 8. 2006)

Pohlaví: žena

Věk: 17

Povolání: studentka obchodní akademie

Místo bydliště: Všešary

(první tři otázky viz rozhovor č. 29)

Jak se Vám Krkonošské muzeum líbí?

Je to tu hezký.

A co se Vám zde líbí nejvíc?

To propojení. Myslím jako že je tu jako všechno. Klasický muzeum i tady to ekologický, který je takový fakt zajímavý.

Zaujalo Vás tu něco konkrétního?

Asi nejvíc celá ta ekologická výstava. Že by mě přímo nadchla jedna věc, to ne.

Myslíte, že se muzeu daří dobře zobrazit Krkonoše?

Myslím, že ano.

Kdybyste mohla poradit řediteli, co by se dalo na muzeu změnit, co by to bylo?

Nevím, asi nic. Mě to takhle připadá v pohodě.

Výstavu byste jinak neztvárnila?

Ne, nechala bych to takhle.

Myslíte si, že mají muzea v dnešní době význam?

Já tedy do muzea nechodím moc často, ale líbí se mi tu, takže si myslím že význam mají. Ale neznám lidi, co by do muzea nějak moc chodili. Spíš si myslím, že rodiny s dětma.

Kdybyste měla na výběr mezi různými typy muzeí, např. muzeum umění, historické, přírodovědné, ekologické, jaký typ byste si vybrala?

Zašla bych docela na nějaký umění nebo na nějakou podobnou výstavu jako je tahle přírodovědná, ta je fakt hezká.

Co si jako první vybavíte, když se řekne Krkonoše?

Asi lyžování, jezdíme v zimě lyžovat s mámou nebo s kamarády.

A co je podle Vás symbolem Krkonoš?

Tak asi ty lyže a hory.

Myslíte, že jste zde ten symbol našla?

Tak jsou tady celý ty Krkonoše, nějak že by tu byly vyloženy symboly nebo tak, to asi ne.

A nakonec, jak si myslíte, že by se Krkonoše měly vyvíjet do budoucna? Měly by se zasazovat spíše o rozvoj turistického ruchu, nebo o ochranu přírody?

Myslím, že příroda je dneska hodně důležitá. Ale myslím, že turisté se docela snaží, aby moc neškodili, že si docela dávají pozor, teda alespoň jsem se tu s žádným vyloženým ničením nebo bordelem nesešla, tak snad to není tak hrozný, ale turistů je tu dost, hlavně cizinců.

Příloha II.:

Rozhovory se zaměstnanci Krkonošského muzea ve Vrchlabí

Rozhovor č. 1

žena, 35 let, pracuje v provozu, srpen 2006

- *Dobrý den, já se jmenuji Lucie Landová a dělám v rámci své diplomové výzkum právě tady v Krkonošském muzeu, byla byste tak hodná a odpověděla mi na pár otázek?*
- Ježíši Kriste, to nevím jestli budu něco vědět! To se běžte radši zeptat do kláštera k paní ředitelce!
- *Ano, já už mám s paní ředitelkou domluvenou schůzku, ale potřebovala bych rozhovory i s několika dalšími zaměstnanci. Nebojte se, je to jenom pár otázek.*
- No tak dobře, ale nevím jestli to budu vědět...

1) Odkdy pracujete v Krkonošském muzeu?

- Od roku 1996.

2) Co je podle vás hlavní myšlenkou Krkonošského muzea?

- Ježíši, to já nevím, na to zeptejte paní ředitelky!

3) Co muzeum návštěvníkům ukazuje?

- No my tady máme výstavu historie Vrchlabí, ta je stálá, pak tu děláme výstavy různých lidových řemesel, různé výstavy s vánoční tematikou a tak.

4) Která výstava zaznamenala největší ohlas u veřejnosti?

- Tak hodně se líbí tady ty betlémy, na vánoční výstavy taky lidi hodně jezdí, no a pak ta zařízená tkalcovská světnička, to si myslím že se všechno dost líbí.

5) Čím si to vysvětlujete?

- Nevím no, tak o Vánoce mají lidi takovou vánoční náladu, tak se jezdí dívat na výstavy. Jinak si myslím že se jim líbí tady ta atmosféra a tak.

6) Která výstava se nejvíce líbila vám?

- Tak mě se líbí třeba tady ta historie Vrchlabí nebo ta Kámen a život v klášteře.

7) Jaké věkové skupiny mezi vašimi návštěvníky převažují?

- Tak to se moc nedá říct že by nějaká převažovala... jezdí sem na exkurze jak děti z různých škol, tak autobusy důchodců, hlavně třeba z Německa a Polska, ale i Holandska. No a pak sem jezdějí ty chalupníci.

8) Jaké měsíce v roce jsou nejvytíženější?

- No tak to je hlavně to léto, když jsou lidi na chalupě a jsou tu turisti, a pak zase v zimě, o vánocích a taky hodně v únoru. To sem zase jezdí lyžovat.

9) Kde vidíte problémy muzea?

- No tak problémy jsou vždycky nejvíc v penězích, ale tady to zas tak hrozný jako jinde není.

10) V čem je naopak muzeum úspěšné?

- Tak myslím že se to tu lidem docela líbí a že ta návštěvnost tak špatná není.

Rozhovor č. 2.

žena, 55 let, pracuje v provozu, srpen 2006

- *Dobrý den, já se jmenuji Lucie Landová a dělám v rámci své diplomové výzkum právě tady v Krkonošském muzeu, byla byste tak hodná a odpověděla mi na pár otázek?*
- No a nechcete si radši promluvit s paní ředitelkou? Já nevím jestli vám budu moct odpovědět...
- *Já už mám s paní ředitelkou domluvenou schůzku, ale potřebovala bych pár rozhovorů i s jinými zaměstnanci.*
- Hm, no tak dobře...

1) Odkdy pracujete v Krkonošském muzeu?

- Od roku 1990.

2) Co je podle vás hlavní myšlenkou Krkonošského muzea?

- Myslím si že ukázat lidem minulost Krkonoš a něco o tý přírodě a jak se k ní chovat, ale to je spíš otázka pro paní ředitelku...

3) Proč se snaží ukázat právě toto?

- Tak to vám já asi moc říct nemůžu, asi proto, že je to pro ty Krkonoše důležitý, a taky je to asi zajímavý.

4) Která výstava zaznamenala největší ohlas u veřejnosti?

- Tak to je určitě Kámen a život, ale pak lidi taky hodně jezdí na vánoční výstavy, který děláme v těch třech domkách na náměstí.

5) Čím si to vysvětlujete?

- Tak Kámen a život je moderní expozice, která není nudná a líbí se hodně i dětem, na Vánoce lidi zase jezdí kvůli vánoční atmosféře a tak.

6) Která výstava se nejvíce líbila vám?

- Tak mě se líbí všechny, každá je něčím zajímavá.

7) Jaké věkové skupiny mezi vašimi návštěvníky převažují?

- Tady to není tak že by nějaká skupina převažovala. Sem prostě jezdí lidi, který tu jsou na dovolený, ale o víkend i lidi z okolí, jezdí sem děti se školou...ale je tu víc lidí když zrovna není moc hezky...

8) Jaké měsíce v roce jsou nejvytíženější?

- Docela vytíženěj je prosinec, a pak hlavně leden a únor. No a pak zase letní prázdniny.

9) Kde vidíte problémy muzea?

- Tak asi jsou trochu problémy s penězi a návštěvností, ale do toho až tak moc nevidím, na to se zeptejte paní ředitelky.

10) V čem je naopak muzeum úspěšné?

- Tak asi hlavně v tom, že se lidem líbí.

11) Liší se podle vás nějak fungování muzea dnes a před rokem 1989?

- Tak liší se to asi bude, hlavně člověk nemusí koukat na to, co smí a co ne. Ale já to nemůžu moc porovnávat, protože jsem sem přišla až po revoluci.

Rozhovor č. 3.

žena, 44 let, pracuje v provozu- průvodce, srpen, 2006

- *Dobrý den, já se jmenuji Lucie Landová a dělám v rámci své diplomové výzkum právě tady v Krkonošském muzeu, byla byste tak hodná a odpověděla mi na pár otázek?*
- Ježíšmarjá, to né! A čeho se to bude týkat?
- *Nebojte se, je to jen pár otázek o návštěvnosti a významu Krkonošského muzea.*
- Né, to né! To bude strašný!
- *Nebude, nemusíte odpovídat na všechno, když nebudete chtít, a navíc je to anonymní.*
- No tak dobře...

1) Odkdy pracujete v Krkonošském muzeu?

- Od roku 86.

2) Co je podle vás hlavní myšlenkou Krkonošského muzea?

- Asi ukázat návštěvníkům Krkonoše, zachovat kulturu těch horalů, ale to by vám spíš řekla paní ředitelka.

3) Co muzeum návštěvníkům ukazuje?

- Přírodu, historii, lidová řemesla, všechno co se nějak týká tady toho regionu.

4) Proč právě toto?

- Protože to souvisí s Krkonošema a s tím celkovým obrazem, který chceme ukázat.

5) Která výstava zaznamenala největší ohlas u veřejnosti?

- Tak líbí se hodně Kámen a život nahoře v klášteře, no a pak ta lidová řemesla, zařízení světničky, vánoční výstavy a tak.

6) Čím si to vysvětlujete?

- Lidi to holt zajímá, je to hezky udělaný, Kámen a život je moderní a líbí se i dětem, navíc se zabývá taky momentálně dost aktuálním tématem ekologie.

7) Která výstava se nejvíce líbila vám?

- Tak já mám hodně ráda přírodu, takže mě se určitě nejvíce líbí Kámen a život.

8) Jaké věkové skupiny mezi vašimi návštěvníky převažují?

- To se nedá říct, chodí sem všechny věkové skupiny.

9) Jaké měsíce v roce jsou nejvytíženější?

- Tak určitě jsou to únor a pak dost červen, to jezdí hlavně školní exkurze, a taky červenec.

10) Kde vidíte problémy muzea?

- Na to se spíš zeptejte paní ředitelky...ale podle mého názoru si naše muzeum vede docela slušně, takže nějaký zásadní problém tu nevidím.

11) V čem je naopak muzeum úspěšné?

- Myslím že hlavně v tom, že se návštěvníkům líbí.

12) Liší se podle vás nějak fungování muzea dnes a před rokem 1989?

- Tak asi hlavně v tom, že se moc nemusí koukat na to, co se smí ukazovat a co ne, ale jinak v tom podle mě nějak výraznej rozdíl není.

Rozhovor č. 4

žena, 60 let, bývalá právnička, dnes pracuje v provozu Krkonošského muzea, srpen 2006

- *Dobrý den, já se jmenuji Lucie Landová a dělám v rámci své diplomové výzkum právě tady v Krkonošském muzeu, byla byste tak hodná a odpověděla mi na pár otázek?*
- Dobře, a z jaké jste školy?
- *Z Karlovy univerzity.*
- No tak se ptejte, snad vám budu moct něco říct.

1) Odkdy pracujete v Krkonošském muzeu?

- Od roku 96.

2) Co je podle Vás hlavní myšlenkou Krkonošského muzea?

- Hlavní myšlenkou a cílem muzeí je udržení bohatosti kultury národa. Ať už je to jenom místní, jenom vesnice, to je jedno. Prostě je to součást potom té národní kultury. A kultura národa, to je taková prestižní věc. To takhle cizinci si pletou Slovensko a Slovinsko, nebo v Americe vám řeknou „jo, Havel“ nebo „pivo“, ale ta kultura toho národa, ta musí bejt hlubší, lépe prezentovaná, a bez těch muzeí to není možný. Aby to bylo hmatatelný, aby to bylo vizuální, aby ten cizinec když přijde někam třeba do Čech, aby viděl, jak hluboká, široká, vysoká ta kultura toho národa byla. To je můj názor.

3) Která výstava nebo expozice zaznamenala největší ohlas u veřejnosti?

- Tak to je určitě Kámen a život. Protože to je dělaný moderně, to znamená že se tady lidi nenuděj. Je to audiovizuální program, je to dynamickej systém prezentace Krkonoš.

4) A která expozice nebo výstava se nejvíce líbila Vám?

- Tak z expozic určitě Kámen a život, ale z výstav...no já musím přiznat, že už jsem zapoměla co všechno tu bylo. No tak různé obrázky se mi tady líbily, ale já se nechci nikoho dotknout, kdo tady vystavoval, protože ty lidi znám, většinou.

(Upozorňuji na to, že rozhovor je anonymní)

No ale on by si to někdo přečetl a pak by se na mě zlobil, že jsem řekla někoho jinýho...

5) Jaké věkové skupiny mezi vašimi návštěvníky převažují?

- To se nedá že by nějaká věková skupina převažovala. Ani sociální. Choděj sem lidi od těch nejchudších až po nejbohatší, ale ty úplně nejbohatší, jako je Trump, Trumpová a spol., tak ty sem nechoděj. A občas si sem přijdou i některý ze senátu nebo z ministerstva, ty který tady mají někde ty chalupy a jsou tady s dětma. Ale tyhle ty jednotlivý lidi, ty nejsou vůbec důležitý. Důležitá je ta široká základna.

6) Jaké měsíce v roce jsou nejvytíženější?

- Nejvytíženější je určitě únor, to sem chodí hodně lidí který tu jsou lyžovat, no a pak je tu dost lidí o letních prázdninách. Dá se říct že sem chodí víc lidí když venku není moc hezky, jakmile je venku krásně, tak tu často není ani noha.

7) Kde vidíte problémy muzea?

- Tak těch problému co se týče muzeí je víc, nedostatkem peněz počínaje a nedostatečným zájmem návštěvníků konče. Teda, naše muzeum na tom moc špatně není, peněz máme relativně dost, no ale na žádný vyskakování to taky není. S návštěvností to tady taky jde, i když třeba na podzim sem taky moc lidí nechodí. Ale nějaký zásadní problém, kterej bysme tu nemohli překonat, tady naštěstí nemáme.

8) A v čem je naopak muzeum úspěšné?

- Podle mého názoru v tom, že je tady ta kultura a příroda těch Krkonoš krásně ukázaná, formou, která lidí nenudí, ale která je baví, že si z toho snad něco odnesou. No ale každopádně je tady ta kultura uchovaná pro ty příští generace, takže si myslím že tady to muzeum určitě tu svou funkci plní.

9) Myslíte si, že se nějak lišilo fungování muzea před rokem 89 a dnes?

- No tak já jsem přišla až po revoluci, takže to nemůžu nějak hodnotit, ale paní ředitelka říká, že se to tak významně nelišilo, že šlo vlastně jen o to, aby ta výstava nebyla nějak v rozporu s režimem, aby tam nebylo něco, co se komunistům nelíbí. Takže se musel dávat trochu větší pozor, ale jinak ta ekologická výstava vznikla ještě za komunistů, takže nějak úplně zásadně se tady nic nezměnilo.

Rozhovor č. 5

žena, 42 let, správce sbírky, srpen 2007

1) Odkdy pracujete v Krkonošském muzeu?

- Od roku 1994.

2) Co je podle Vás hlavní myšlenkou Krkonošského muzea ve Vrchlabí?

- Tak určitě ukázat návštěvníkům historii a přírodu Krkonoš, a vzhledem k tomu že Kámen a život je ekologická expozice, tak se také snažíme upozornit na ekologii, na to jak se chovat k přírodě a jak jí neškodit.

3) Proč se snažíte ukázat právě toto?

- Tak historii ukazujeme, aby měl návštěvník také přehled o tom, jak se Krkonoše vyvíjely a jaký měl na jejich podobu vliv člověk, a otázka ekologie je taky v současnosti hodně aktuální, takže my se vlastně snažíme té přírodě pomoci tím, že návštěvníky upozorňujeme na to, jak by se k ní měli chovat.

4) Která výstava zaznamenala největší ohlas u veřejnosti?

- Největší ohlas je určitě na expozici Kámen a život, protože to je živá a moderní expozice, i když samozřejmě v současné době už je takovýchto výstav víc, ale v tom roce kdy vznikla to bylo něco hodně moderního a neobvyklého. Ale myslím že se hodně líbí všechny výstavy které tu pořádáme, tedy alespoň ohlasy na ně jsou dobré.

5) Která výstava se nejvíce líbila Vám?

- Tak samozřejmě ta ekologická výstava se líbí snad opravdu každému, takže mě taky, ale protože je to oblast o kterou se tady starám já, tak se mi hodně líbí fotografické výstavy.

6) Jaké věkové skupiny mezi vašimi návštěvníky převažují?

- Neřekla bych, že některá věková skupina převažuje, protože sem jezdí jak školní exkurze, tak důchodci, turisté z Německa a Polska, lidi co tu mají chalupu nebo co sem jezdí v zimě i v létě na dovolenou... Ale to se spíš zeptejte holek v provozu, ty o tom mají větší přehled, i když si nemyslím, že vám řeknou něco jiného.

7) Jaké měsíce v roce jsou nejvytíženější?

- Tak návštěvnost je určitě větší o Vánoce a v lednu a únoru, když lidi jezdí lyžovat, a pak taky o letní prázdniny.

8) Kde vidíte problémy muzea?

- No my si moc nemůžeme stěžovat na peníze, protože od správy KRNAP těch peněz dostáváme dost, tedy alespoň oproti jiným muzeím, která jsou pod městskými úřady, takže zaplat' pánbůh můžeme nakupovat sbírky, ale už ty peníze nestačí třeba na rozšiřování těch muzejních prostor.

9) A v čem je naopak muzeum úspěšné?

- Myslím že hlavně v tom, že se mu daří ukázat návštěvníkům to, co chce, a taky v tom, že se návštěvníkům líbí.

Rozhovor s ředitelkou Krkonošského muzea ve Vrchlabí

Žena, asi 45, srpen 2007

1) Odkdy jste ředitelkou Krkonošského muzea?

- Od roku 1994.

2) A pracovala jste tady ještě předtím, než jste se stala ředitelkou?

- Ano, jsem tady od roku 1986.

3) Vidíte nějaký rozdíl ve fungování muzea dnes a před rokem 1989?

- No tak, řekla bych to takhle...nemohli jsme začít dělat nebo nemohli jsme dělat nějakou práci, aniž bysme dávali pozor na nějaká ta vyšší místa. Já nevím jaký mám uvést příklad...no tak například dělali jsme výstavu fotografií tady různých míst v pohraničí, a všude na těch fotografiích a pohlednicích byly německý názvy, jo? A my jsme ty německý názvy museli všude na těch pohlednicích vykresovat. Protože nevím proč to nemohlo bejt německý, ačkoliv to každé ví a každé věděl že to bylo německý. Takže se musely dělat takový složité úpravy, aby ty německý jména nebyly vidět. Takže ten rozdíl je v tom, že nemusíme už nic předstírat, nemusíme se řídit podle něčích pravidel, ale můžeme si v klidu dělat svou práci

4) Co je podle vás hlavní myšlenkou Krkonošského muzea?

- Tak samozřejmě my patříme pod správu KRNAP, to znamená že ač v dnešní době mají převahu společenský vědy, tak my se zaměřujeme i na ty přírodní vědy, tedy hlavně na botaniku a zoologii. Tak ta expozice Kámen a život je zaměřena na přírodu, a Člověk a hory je vlastně taková parádní výstava, která má ukázat, jak člověk během historie na tu přírodu působí. Takže co se týče tady těch výstav, tak se snažíme svým způsobem vychovávat návštěvníky k tomu, aby viděli a věděli, jak to tady vypadá, aby se kvůli nim neničila krajina, aby se v té přírodě nechovali nějak neuváženě.

5) Která z expozic nebo výstav zaznamenala podle vás největší ohlas u veřejnosti?

- No tak dřív to byl určitě Kámen a život, protože to byla na svou dobu hodně moderní expozice, ale dnes už je to docela běžný, dnes už je tenhle typ výstavy vidět na hodně místech. Ale myslím že se to pořád hodně líbí. Ono je tam jezírko s rybama, stromy, ta příroda je tam taková opravdová.

6) A která výstava se nejvíce líbí vám?

- Tak já jsem etnolog, takže mě se asi víc líbí ta Člověk a hory.

7) Je některá z vašich výstav putovní?

- Tak hlavně je to tak, že my tady máme prostor, kde se pořádají putovní výstavy, které přijdou k nám, ale taky někdy zapůjčujeme materiály, které tu máme, do jiných muzeí. Teď například jsme vlastně takhle měli putovní výstavu, která byla asi ve třech městech v Německu.

8) Jaké výstavy jste v muzeu již v minulosti pořádali?

- Tak my tu máme stálé expozice Kámen a život a Člověk a hory a v jednom z těch štítových domků na náměstí pak stálou výstavu o historii Vrchlabí, no a pak se v těch štítových domkách pořádají různé výstavy lidových řemesel, vánoční výstavy a různé jiné tematické výstavy, no a tady v klášteře pak máme putovní výstavy, například různé fotografické výstavy, které se můžou týkat přírody i historie, výstavy zaměřené na konkrétní osobnosti i výstavy s pracemi současných osob, které vytvářejí třeba nějaké ruční výrobky a podobně.

9) A jaké výstavy ještě hodláte uspořádat?

- Tak zrovna v současné době připravujeme jednu fotografickou výstavu, takže momentálně sháníme materiál a chystáme všechno potřebné.

10) Dá se říci, že by mezi vašimi návštěvníky převažovali nějaké určité věkové skupiny?

- To si myslím že se říct nedá, sem jezdí jak děti na školní výlety, tak důchodci, rodiny s dětmi, prostě nějaká zvláštní věková skupina tu nepřevažuje.

11) A jaké měsíce v roce jsou nejvytíženější?

- Tak určitě je tu nejvíc lidí v zimě, když sem jezdí turisté na dovolenou a hodně i místních lidí sem jezdí kolem Vánoc, no a pak zase o letních prázdninách.

12) Dělá si muzeum nějakou statistiku návštěvnosti a věku návštěvníků?

- Tak my si děláme spíš takovou statistiku o tom, jak se návštěvníkům ty naše expozice líbí, jestli jsou se vším spokojeni, jestli jim tu něco nechybí.

13) Kým je muzeum dotováno?

- No jak už jsem říkala, my patříme pod Správu Krkonošského národního parku, takže peníze pocházejí od nich.

14) A nějaké jiné sponzory Krkonošské muzeum nemá.

- Ne, to nemá.

15) Můžete mi říct, jaký je rozpočet muzea?

- To vám říct můžu, tak chvilku počkejte...(odchází pro podklady). Je to zhruba milion a půl, ale to do toho nejsou zahrnuty mzdy, které tvoří docela podstatnou část toho rozpočtu, a pak některé druhy energie, třeba za topení. No a to se to pak podstatně

navýší, protože třeba v zimě se vydá hodně peněz na topení, ono než se to tady v tom klášteře vytopí...

16) A jaká částka se vybere na vstupenkách? Pokryje nějakou významnější část rozpočtu?

- Tak vybereme kolem 700 000 korun. Ona ta návštěvnost tady není tak špatná. Holky dole v provozu si dělají vždycky takový plán návštěvnosti, který by se měl splnit, a ten vždycky o něco překročí. Ale v současnosti je taková situace, že žádný muzeum v republice si samo na sebe není schopno vydělat.

17) Kde vidíte problémy muzea, s čím se muzeum potýká?

- Tak muzea mají většinou problémy s nedostatkem peněz, ale my naštěstí na tom nejsme ještě tak špatně, protože od správy KRNAP těch peněz dostáváme oproti jiným muzeím docela dost. Takže ještě s muzeem v Jilemnici, které je taky pod správou KRNAP, si až tak stěžovat nemůžeme. Samozřejmě mohlo by to být ještě lepší, protože bysme chtěli opravit ještě nějaké štítové domky, do kterých bychom pak taky mohli instalovat některé naše sbírky, ale na to momentálně ty peníze nestačí. Ale samozřejmě doufáme, že se v co nejbližší době někde najdou.

18) V čem je naopak muzeum úspěšné?

No, úspěšné je hlavně v tom, že se návštěvníkům ty naše expozice líbí, že jsou s nimi spokojeni a že se nám snad daří ukázat jim tady tu přírodu a život, jaký v těch horách byl v minulosti.